

1747.

Greger, Dr. Carol. Henr. : De differentiis juris Romani
et Germanici in archis empbionum

1748.

1. Dorn, Amant. Christianus : De pactis notariis, super
bonis acquisitis tantum contractis, atque proximo
non cognatorum consensu jure Hamburgensi vali-
dis.
2. Dorn, Amant. Christianus, Ord. jur. practicus :
Programma : „ De parocmia : „ Nattecht bricht Land-
recht, Landrecht bricht gemeine Rechte“, dissertationi
inang. Petri Holzmanni praemissum.
3. Dorn, Amant. Christianus : De testamentis feminarum
Hamburgensium.
4. Dorn, Amant. Christianus, Ord. jur. practicus :
Programma : „ De cura minorum per testamentum
vel archata vel prorogata“, dissertationi inaug.
Christophori Lipsorpii praemissum.

1748.

5. Dreyer, Thom. Carolus Hurr.: De tentamine concordie inter litigantes optimo munerarium litium remediis.

1749.

1. 1746 Shurius, Frd. Gulliel.: De effecta erroris in contractu emptionis d. Ti. 2 Saupl.
2. Shurius, Frd. Gulliel.: De litem arbitrio juridico.

1750.

1. Dorn, Amantio Christianus.: De interese synonymorum in foro.
2. Dreyer, Th. Carolus Hurr.: De restricta facultate alie mandati bona hereditaria, ad hereditaria mobilia non pertinente, jure Germanico, Holsatico et Sabeensi.

1751.

1. Dorn, Amantio Christianus.: De revocatione alienationis jurium superioritatis territorialis et

- regalium propter errorem invalidae.
2. Dreyer, Carolus Henricus: De formula receptionis juris Lubicensis ejusque in dote forensi in civitatibus Holsatiae. Meletema I
 3. Dreyer, ^{Jo} Carolus Henricus: De variis codicum juris Gemmae denominationibus.
 4. Dreyer, Jo. Carolus Henricus: De obsequio juris Europaei Meletema II et: De gersda et hergenette sa Holsatiae non casule. Meletema III
 5. Dreyer, Jo Carolus Henricus: Specimina privilegiorum apificum, falsis meritoque suspectorum.
 6. Grotmannus, Melchior Detthmarus: De necessaria ultimatum voluntatum praeelectione. Rec. 1772.
 7. Lachmannus, Adamus Henricus: Num pontifex Romanus episcopis Danis ac Slesviciensis usum pallii concesserit? 2

1764.

8. *Shuvius, Fivianus Gollies: Nc representatione per
sonae adhae vivantis.*

Pri. 17. num. 37. ~~2114~~

6. 1747/

DE
DIFFERENTIIS IVRIS ROMANI
ET GERMANICI
IN
ARRHIS EMPTIONVM.

DISPUTATIO
PRIOR FRIDERICIANA
D. IO. CAROL. HENR. DREYER,
CONSILIARII CANCELL. IVR. GERM. ET PRAX. PROF.
COLLEGII ICTOR. H. T. DECANI

P. 2114.
ET
RESPONSURI
CAROL. FRIDER. RICHARDI.
L. L. CVLT. PETROPOLIT.

D. OCTOBR. H. L. Q. C.

KILIAE,
LITTERIS GOTTF. BARTSCHII, ACAD. TYPOGR.
CIO MDCCLXXVII.

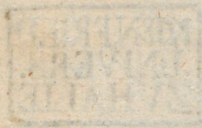

DE
DIFFERENTIIS IVRIS ROMANI
ET GERMANICI
IN
ARRIIS EMPITIONVM.

DISPVATIO
PRIOR FRIDERICIANA
D. JO. CAROL. HENR. DREYER,
CONSILIARI CANCELL. IUR. GERM. ET IUR. PROF.
CORP. IUR. H. H. DICANT.

RESPONSVM ET
CAROL. FRIDER. RICHARDI
I. I. CAET. PETROVIT.

OCTOB. M. D. C. C. C.
KILIAE.
LIT. GOTT. BALSCH. ACAD. LIT. D.
MDCCLXXXIV.

MONSIEUR
A SON ALTESSE
REVERENDISSIME ET
SERENISSIME
MONSIEUR
LE PRINCE
FREDERIC AUGUSTE

PRINCE HEREDITAIRE DE NORVEGUE,
COADJUTEUR DE L'EVECHÉ DE LUBEC,
DUC ET STAD'THALTER DE SLESVIC,
HOLSTEIN, STORMARN ET DE DITH-
MARSE, COMTE D'OLDENBOURG
ET DE DELMENHORST,

CHEVALIER DES ORDRES D'ANDRÉ,
D'ALEXANDRE NEVSKY ET
D'ANNE &c. &c.

) 2

MON-

MONSEIGNEUR

Parmi la foule de ceux, qui après
l'heureuse arrivée de VOTRE AL-
TESSE SERENISSIME, s'empres-
sent avec passion, de LVI donner des
marques éclatantes de leurs soumissions
&

& de leur joie, il n'y a personne, qui
 y soit plus sensible que moi : Engagé
 & par les hautes vertus de SON ILLU-
 STRE PERSONNE les quelles, com-
 me les plus parfaites de notre Siecle,
 nous presagent, sous SON AVGVSTE
 Gouvernement, une époque des plus
 heureuses : & par les graces toutes par-
 ticulieres, dont il LUI a plu en tout
 tems, de regarder le peu de merite
 des miens. C'est pour cela aussi, que
 je desire avec ardeur, de LUI faire du
 fond de mon coeur une offrande, que
 le tems porte à la posterité. Mais, MON-
 SEIGNEUR, comment m'acquitter di-
 gnement d'un tel devoir? l'y devrois,
 quelque peu que j'entrasse dans cette
 matiere, tracer la grandeur d'ame de
 VOTRE ALTESSE SERENISSIME,

) (3

dont

dont ELLE s'eleve au dessus des autres personnes de SA naissance, les airs gracieux, dont VOTRE ALTESSE SERENISSIME SE soumet les coeurs de tout le monde ; Et enfin toutes les autres eminentes vertus, qu'ELLE possede dans la plus accomplie perfection. Pour tout ceci cependant il faudroit une plume d'un plus bel effor que n'est la mienne : Car celle-ci, bien loin de mettre en son plus beau jour toutes les illustres qualitez de VOTRE ALTESSE SERENISSIME, ne feroit autre chose, qu'en obscurcir l'eclat par la foiblesse de ses expressions. Ainsi en attendant avec impatience de plus grandes forces, il faudra, que je borne mon contentement à admirer sous un très respectueux silence ces nobles pre-
ro-

rogatives de VOTRE ALTESSE SERENISSIME & à les prifer au dedans de mon coeur; d'autant plus que je n'ai ici pour but que de VOUS supplier très-humblement, MONSEIGNEUR, de daigner VOUS abaisler jusqu' à recevoir d'un accueil favorable l'hommage public, que j'ose faire à VOTRE ALTESSE SERENISSIME, de mon zèle & de ma veneration, en mettant a SES piés cette Dissertation de la maniere la plus soumise: comme aussi, de vouloir bien, faute de plus dignes, agréer cet hommage avec la Clemence qui LUI est si ordinaire. Au moins, je ne cesserai de ma vie de faire des voeux ardens pour la prosperité de VOTRE ILLUSTRE PERSONNE; & je mettrai tout en usage pour me rendre un jour plus

plus capable , de donner des preuves
plus convaincantes de la parfaite ve-
neration, avec laquelle je ferai toujours
gloire d'être avec la plus profonde
soumission

MONSEIGNEUR

de VOTRE ALTESSE SERENISSIME

le très-humble, très-obéissant & très
fidele serviteur

CHARLES FREDERIC RICHARDI.

IO.

IO. CAROL. HENR. DREYER, D.
DIFFERENTIAE IVRIS ROMANI ET GERMANICI
IN ARHIS EMPTIONUM.

DIFFERENTIA I.

IVRE ROMANO arra, arha, (a) arhabo, (b) A-rharum
adpellatio-
nes quae iu-
re Romano
et Germani-
co? dicitur a graeco ἀρραβες, firmum, eiusque no-
mine plerumque datus est anulus (c). IV-
RE GERMANICO appellationes sortitur
varias, auditque modo nummus Dei (d), Gades-
Geld, Gottes-Geld, Gottes-Pfenning, denarius
Spiritus sancti (e), cum nummo abrenuntiatio-
nis non confundendus (f); modo Hergeld (g),
modo Hafftgeld (h), modo Fastgeld, modo Wet-
pfenning, Wedlac (i), modo halber Groschen,
halber Schilling (k), Gersuma modo (l), Ding-
Geld (m), modo et Oringe (n), Anglo-Saxo-
nibus Fine (o), frequentius a manu data, fidei
tessera Hand-Geld, Hand-Treu (p), Top-Geld,
Top-Schilling (q), denique etiam Weinkauf (r),
Leikauf, Litkop, Lickob, Lotkop (s), Oelkiop,
Avellkop (t), stylo medii aevi barbaro mercipo-
tus (u), Biberagium, Beuragium, Beveragium (x),
A Vina-

Vinalia (y), Potalitia (z), idque ea ratione, quoniam Germani symbolis studiosissimi, quos quidem *sitis* aestusque impatientes dixit Tacitus de Moribus Germanorum c. IV, qui olim de reconciliandis inuicem inimicis iungendisque affinitatibus (aa), de republica administranda, de bello paceque in *conuiujs* consultabant (bb), qui ad *triclinia* sedentes causas decidebant (cc), qui pollicitationes pacta, conuentiones reciprocis *potationibus* firmari crediderunt (dd), quorum etiam mores firmandi fidem per *pocula* in negotijs alijs publicis, ecclesiasticis, sacris, religiosjs et militaribus abunde testantur monumenta (ee), non descuerunt de genio, quandoquidem perfectam emptionem operatus erat vtriusque contrahentis in rem et pretium consensus, roborantes et obsignantes inde hoc *συναλλαγμα symposio et propinatione*, ad citatis inuitatisque amicis perfectae emptionis nunc testibus (ff). Mos ille Germanis et Septentrionalibus vniuersalis (gg), origines adgnosceri videtur religiosas (hh), hodieque profligato legibus abusu (ii) facile tolerandus; sed manifeste errant, ex legibus Latii illum qui repetere gestiunt (kk), non secus ac illi, qui stipulationum iuris Romani incantamenta quicquam conducere putant explicandis Germanorum alijs argumentis fiduciariis.

(a) vid.

(a) Vid. BARNABAM BRISSONIVM *de Verborum significat. L. I. p. 105.* arha et IO. MADERVM *diff. de arbis c. 1. §. 1.* cuius tamen ratio vltima, qua Graeciae hoc vocabulum acceptum refert, quod *L. 17. C. de fide instrument.* Constantinopolis & in ea vrbe facta sit, vbi graeca lingua maximopere obtinuerit, vt alia multa taceam, vel ex eo crassissimi erroris conuincitur, quod vsũ vocabuli longe apud Romanos antiquiorem manifestent PLINIUS, PLAIVS, TERENTIUS. Aliud arhae etymon, a *re* scilicet, pro qua datur appositus ISIDORVS *Etymolog. L. X. c. alt.*; aliud ab Hebraeo *Arabb*, *spōndit, fideiussit*, stipulatus est CHRISTIANVS BEGMANNVS *v. Arilator*; ab *aere* nonnulli, addita ratione, quod cum olim in foro & in auctioibus aera vendita, incommodum omnino fuerit, plaustra magno grauis aeris pondere eo veheret, vnde factum, vt saltim pars aeris malleo secussa, monstrata fuerit et vendita, ex qua tanquam signo, negotii certitudo potuerit desumi. Quos tamen omnes suo indulgere ingenio, libenter fero & concedo.

(b) Teste VARRONE *de lingua latina L. IV* & SVIDA: Ἀρραβὼν ἢ ἐν τοῖς ἀναῖς περὶ τῶν ωκεμένων διδομένη πρώτη καταβολὴ ὑπὲρ ἀσφαλείας. *Arhabo primum; quod in emptionibus cautionis gratia datur, pro rebus, quae emuntur.* Stylo medii aevi occurrunt *Arabenes, Arrehenes*, vocabulum quidem ex arhabone pro more barbari saeculi deformatum, quod perspicuum est tum ex oratione Petri Ferdinandi Vace capitis, Regis Capellae legati ad Ludouicum ducem Andegavensem *d. 1378 ap. EDMUND MARTENE Tom. I. collect. ampliss. monument. p. 1503*, tum e *Reuevendorum patrum ordinis S. Benedicti e congregatione S. Mauri glossario Cangiano locupletato Tom. I. p. 722.*

(c) Docente VLPIANO *l. 5. §. 15. ff. de actione instituit.* qua annulum arhae nomine infitorem accepisse his memorat verbis: *Item si infitor, cum oleum vendidisset, ANVLVM ARRAE nomine accepit, neque eum reddat, dominum infitoria teneri.* Nam eius rei, in quam praepositus est, contractum est, nisi forte mandatum ei fuit, praesenti manas pecunia vendere. Et *l. II. §. 6. ff. de actione em. vend.*: *Is qui vina emit, arhae nomine certam summam dedit. Postea conuenerat, vt emcio irrita fieret. Iulianus ex emro agi posse, ait, vt arra reddatur, vitemque esse actionem, ex empro etiam ad distrabendam inquit, emtionem. Ego illud quaero, si ANVLVS datus sit arhae nomine & secuta emtionem*

presioque numerato & tradita re, ANVLVS non reddatur, quæ actione agendum est? Virum condicetur, quasi ob causam datus sit, & causa finita sit, an vero ex emto agendum sit, & Iulianus diceret, ex empto agi posse, certe erim conditi poterit, quia iam sine causa apud venditorem est ANVLVS. Idem evincunt l. 17. ff. de praescript. verb. PLINIVS Lib. XXXIII. c. 1. KIRCHMANNVS de anulis c. XV. p. 181. BARNAB. BRISSONIVS de Verbor. Signif. p. 85. 105; quorum animaduersionibus ex moribus Teutonum meorum illam addo obseruationem, quod & apud hos, forte tamen e consuetudine Romana a nostris adoptata, anulus quandoque cesserit in signum tum arhae emptionis, vid. document. apud VGHELLVM Italiae sac. Tom. IV. p. 1337. CHESNEVM Probat. histor. Burg. p. 33. & DVGDALIVM Monast. Anglicano Tom. II p. 1008, tum traditionis & resignationis, vid. chartam a. 1386. apud HEDAM Episc. Vltraieft. p. 264. ibiq. Hilari vultu, videntibus oculis, spontanea & libera resignatione vsusfructus, vulgariter Lysfroecht, & consequenter libera resignatione iurisdictionis, decimarum & census, di&am iurisdictionem decimas & censum transferimus in his scriptis per ANVLI nostri traditionem. Ex quo etiam sponte capimus, quare in sponsalibus arha & anulus ut plurimum sponsae quandoque etiam sponsae parenti & tutoribus Romulidarum & Germanorum l. 36. §. ult. ff. de donat. inter virum & uxor. l. 3. l. ult. C. de Sponsal. GRONOVIVS not. ad Gellii Noct. Atticar. XVII. 2. CVIACIVS L. XI. obs. 17. p. 502. KIRCHMANNVS l. c. cap. XVIII. p. 185. Leges WISIGOTHOR. L. III. tit. 1. §. 3. LONGOBARD. L. II. tit. 37. §. 1. GREGORIUS Turonens. L. IX. histor. c. 41. GASSENDVS vita Peirescii L. 4. (*) Nam cum more vtriusque populi recepto sponsalia celebrata sint & contracta per emptionem reciprocam, indeque docente LOCZENIO Antiquit. Sueo-Goth. L. II. c. 24. p. 105, Suecis etiam nunc

(*) Hodieque in ipsis sponsaliorum & nuptiarum solemnibus anulo desponsari solent neogami, qui quidem iuncent olim siue ex palea confectus adhibitus fuit, quando quidem in foro ecclesiastico ob illicitam copulam carnalem officiales iudicio matrimonium contrahere cogebantur, teste BROLIO Antiq. Paris. L. I. p. 69. Quoniam anulus de imco Symbolum scortationis, quod docent Constitutiones RICARDI Episcopi Savisberviensis a. 1217. c. 55. citata a Cangio gloss. T. I. p. 457.

nunc audiant *Brudköp*, BRISONIVS *de rieu nuptiar. p. 20.* GVNDLIVS *de emptione uxorum & Morgengaba c. 1. §. 15. p. 14 sq.* LEGES INAE *regis Anglo-Sax. c. XXXI p. 19. edit. Wilk;* in emtionis venditionis vero negotio arha intecesserit eiusque symbolum, anulus, adposite in id principium iucunt, vt quod de genere, id quoque valeret de specie. Et firmat hoc egregie, quod ipsa sponsalia in Hassia alibiue audiant der *Weinkauff*, & illi qui his interfuerunt testes, *Weinkauffs-Zeugen.* HEINECCIUS *Element. iur. Germ. L. I. §. 193.* Atqui vero symposium loco arthae datum, id quidem constabit ex seqq.

(d) GASSARVS *Annal. Augustan. apud MENCENIVM Script. rer. nummus*
Germ. & Saxon. Tom. I. p. 1533. *Dei.*

(e) A verbo *Gaden*, approbare appellationem nummi huius *Gades-Gades-Geld* deduxit antecessor Rostochienis, DN. ERN. IO. FRIDER. MANTZELIUS *Selector. iurid. fascicul. III. Spec. 2. p. 23. & in disp. de ingenio*
Germanorum qua solemnitates iuridicas class. 5. §. 4. A *Gade* vero, *crumen*
cautione, securitate, s. Gothico *eggä, gade, argä*, quod perhibente *Mantzeli*
GVDMVNDO ANDREAE in *Lexico Island. p. 81.* est *curo, prospicio, at-*
tendo, *caveo*, repetit ANDREAS HOIERVS, Scholae Cathedralis Slesu- *Hoieri*
censium Rector meritissimus, in *Observat. ad caput. CIII. Statut. Sles-*
uicenf. p. 4. edit. *Slesu. 1744*, cuius etiam sententiae, literis d. 10 Maii
1744 Tönningae ad me datis subscripsit amicus meus, REINOLDVS
SEBASTIANAS WIDERHOLT, vir doctus & pragmaticus nemini secundus.
A *gut*, bono, perfecto, alii, quod corrupta pronuntiatione transferit in *god*,
quemadmodum in dictorio : *er weiß von God kein quaad*, & in appellatione
der Gottsbrieffe, s. prorogationum investiturae, quae rectius dicuntur *Gouts* *Zasii, alio-*
vel Gonst-brieffe. A Deo, *Gott* deduxit VLTRICVS ZASIVS *L. II. Singul.*
Resp. 24. n. 5. idque forte ex eo, quoniam res sacrae & ecclesiae destina- *rum*
tae inde denominationem acceperint, quod constat ex nominibus *Gottes-*
Kaßen, Gottes-Häuser, Gottes-Scheunen, Gottes-Leute &c. Aliam cum
MEVIO ad *ius Lubecenf. P. III. n. 11.* HARNIO ad *Wesenbec. Tit. de con-*
trab. emt. vendit. n. 1. THOMASIO *Not. ad Instir. p. 228.* CRYSIO ad *Grotii.*
Statut. Mindenf. p. 120. fouet opinionem GROTIUS *inrod. ad ius Batau.*
p. 135: Welck handgiffte by ons oock genoemt werd een GODSPENNING,
om dat bet ghemeenlick niet meer en bedraegt als men wel ghewoont is den
armen ün Godswillen to geuen, quae nec mihi displicet, ex quo in usum
pau-

quod stabilitur rationibus. pauperum erogatum cistulaeque sacrae a contrahentibus illarum istum nummum, ex ipsa quandoque iuris legisque necessitate, didici ex *Statutis Basileensibus P. I. Tit. 49.* apud IO. IACOB. LEU *im Eydenoschischen Stadt- und Landrecht P. III. Tit. XII. §. 34. p. 398:* Welcher nun nach angeregter Aufzuffung zum drittenmale der höchste im Bott und Bieten ist, auch durch den Schuldheissen um confirmation und Bestätigung des Kauffs bis über den dritten Richter gefragt, und wenn von ihm den dritten Richter, wie auch übrige Richter, der Kauff confirmiret und bestätigt wird, den überlässt man nach solchen Statuten solch liegend Gut und setzet ihm deffen, auff erlegten Cortes-Pfenning, welche in der Sonder-Siechen zu St. Jacob darzu habende Büchse gehörig, nach Brauch und Gewohnheit der Stadt Basel mit Urtheil und Recht in Gewalt und Gewehr. & *Codice Legum ciuitatis ENCKHYSAE fol. 180: De GODTSPENNINGE an de Verkoopinge ende Verpachtinge van de gemeene Landes Goederen, Accise ende impoltes, die van ouds tot DEN ARMEN gedestineert zyn geweest. Van gelycke sal in alle Verkoopinge van eenige huysen ofte andere anweerende Goederen, die by yemanden binnen deser Stede ende Prydome van deen worden gedaen, tot eenen GODSPENNIGH in handen van denseluen Aelmoseniens betaeelt moeten werden, by dem Kooper ende Verkooper elck half ende half van dreem gulden eenen pennigh Hollandschs.* Ex quo non tam sponte patet, cur idem hic nummus appellatione *denarii Spiritus sancti* veniat in *codice IVRIS LVBECENS. de 1240.* apud *Illustriss. Dn. de WESTPHALEN Monument. ineditor rer. Cimbricar. & Megapolens. Tom. III. p. 648.* itemque in *IVRE RIPENSIS de 1443. art. LVI l. d. Tom. IV. p. 2015, 2006,* quam & in aprico constituitur, cum ab arha male distinguere *IVNGIVM different. iuris ciuil. & Dithmarsici §. 13.* & *CRVSIVM ad Statut. Mindens. p. 120.* Nam & ipse hic nummus Dei ex fine regulisque arhae in confirmationem & probationem perfectae emtionis datus est, id quod perspicue docent *codices iuris DITHMARS. d. 1447. art. 97. l. c. p. 1735. & reuisi EIVSDEM & emendati d. 1560. P. VI. §. 27. l. c. Tom. VI. p. 3003.* *HADERSLEBIENSIS d. 1292. art. 30. p. 1933.* *RIPENSIS de 1652. art. 79. p. 2006.* *FRIEDRICHSTADIENSIS Tit. 8. §. 8.* *NEOMONASTERIENSIS parochiae art. XXXI.* *MINDENSIS L. I. Tit. 9. art. 1. p. 116.* *STADENSIS P. VII. §. 26. ap. Perill.*

SEN-

SENCKENBERGIUM *Select. iuris & histor. Tom. VI. p. 330*, BRVNSVICENSIS P. III. §. 41. ap. LEIBNITIVM *Script. rer. Brunsvicens. Tom. III. p. 442*. AVTOR *Granae legis BOHEMICAE p. 180.* & *litrae venditionis a. 1560* ap. STAPHORSTIVM *Histor. ecclef. Hamburg. Tom. II. p. 651*: *Warup & diploma wy van gemeldeten unser Kemmern den GOTTES-PFENNING emfangen laten, und eme und sinen Eruen dat mehrgedachte Hus in maten obberördt, tho levern, hiemit und in Krafft disses willen verbunden syn. Tho Obrkund und Wabrheit hebben wy disses Breves twe eenes gelicken Ludes mit ener hand versfertigen und aver de Worte beständiger Koep urh malckander schnieden, und einen up de Kemerei in Verwabrung nehmen, den andern aver Hans Wichtenbecken (emptori) to unser Verpflichtinge averantworten laten.* itemque *aliae a. 1543 ibid. p. 832*: *Hemming Moller bestt up de vorbenönnenden Vicarien einen halben Joachims-Daler to einen GADES-PENNINGE gegeben, damit he den KOEP allenthalven bevestiget.*

(f) Quem rei cuidam renuntians seu illius possessionem dimittens s. venditor, s. donans dedit ei cui rem illam dimittit, vendidit, donavit, nummus abrenuntiationis.

LVDVICVM TOELNERVM *Codice probat. histor. Palatinae p. 31*: *ibique Mibi vero reliquum dedit, vt in quocunque monasterio Sepeliretur - - Sed cum ab eis inquietaremur, pro NVMMO ABRENVNTIATIONIS monachis dedimus VIII. arpennas vinearum in Clotteno & IV. in Eigewel & calicem aureum.* In eodem sensu nummus confirmationis occurrit in *diplomate Udalrici militis Moguntini a. 1057* apud SCHANNATVM *Vindemiar. literar. T. I. p. 43.*

(g) Ita enim rectius dicitur scribiturque quam *Heertgeld*, vel *Herd* Hergeld. *geld*, vti quidem excidere solet, qui genuinas vocis origines nescientes, vel cum CHRISTIANO THOMASIO *diff. de arbis emptionum §. 74.* & deriuatio HERMANNO, scriptore parum sobrio, *Systemate iuris L. XVIII. Tit. 1.* Thomasio §. 36. delabuntur ad focum, (Germanis Heerd) vel cum IVSTO HENNINGIO BOEHMERO, viro summo *diff. de expensis criminalibus c. 1. §. 7. p. 11.* recurrunt ad Teutonicum *Erd, Herd, Herr*, terra, quasi *Hertgeld* Boehmeri. dixeris praemium, quod emptores aedium venditarum vxori venditoris in superpondium pretii dare solent, si conventum est, solvendum quidem ex mente viri Perillustris intuitu *terrae*, quam forsitan mater familias aegre dimittit. Sed ignoscet pro sua humanitate vir magnus, cuius infi-

infinita in iurisperentiam merita devote colo suspicioque verecundae
 afferentis contradictioni, quod rem ille vix ac ne vix quidem acu teti-
 gerit. Vt enim alias multiplices difficultates, quibus sententia haec pre-
 mitur, ficus praeteream, nescio sane, quos eruditorum calculos spon-
 dere sibi queat haec deriuatio, ex quo arbam illam, *Hergeld*, non em-
 ptionibus solum rerum immobilium & terrarum, sed & mobilium & se
 mouentium accedere est testatissimum. In omnia alia nuper descendit

Mantzelii.

laudatus modo DN. D. MANTZELIVS *diff. de iure redemptionis clauium*
adfert. IX. not. 6, qua quidem hoc nostrum in sensum explicuit Synoni-
 micum pretii redemptionis clauium, venditoris vxori & filiae ab emtore
 ex more soluendi, vulgo *Seblißel-Geld*, nunc etiam *das Herthe-Geld*,
 a *Hertha* quidem, Dea terrae, Suecis Kaerae, herbis & floribus ornata,
 scepro clauaeque instructa conspicuaeque in tabulis aeneis apud ARNKIE-
 LIVM *Histor. Cimbr. relig. gentil. p. 114.* DOEDERLINVM, MONTE-
 FALCONIVM FALCKENSTEINIVM, cui scilicet circa emtionis vendi-
 tionis contractus sacrificia facta sint a maioribus adhuc gentilibus. In-
 geniose haec prolata ingenue fateor, in quae & ego pedibus libenter
 irem, si modo probationis quicquam conduxisset, si veterum monu-
 mentorum fidem, quam vti in argumentis philosophicis ratiociniorum
 pondera, in historicis proram puppique absoluere puto, excitasset vir
 rerum patriae studiosissimus. In quibus cum de eiusmodi sacrificiis *Her-
 thae* circa negotia emtionis venditionis oblati me quicquam legere vix
 meminerim; *Herthae* Deae vero, (cuius a TACITO in insula Oceani me-
 moratum templum & castum nemus ALBERT. GEORG. SCHWARTZIVS
V. C. in Geographia German. Septentr. nation. Slav. Sect. II, p. 99. Sect.
III, p. 211 f. & IO. DAVID. IANCKEN *prodr. Pomeran. literat. p. 261.*
CLVVERIVS German. antiqu. L. III. c. 27. in Rugiae peninsula Iasmun-
 denfi; CASPAR DANCKWERTHIVS *Chorograph. Cimbr. P. II. c. 13. p.*
152. f. PONTANVS *Chorograph. Daniae p. 737 f.* ADAMVS BREMENS.
de situ Daniae p. 137. & ARNKIELIVS *d. l. p. 115.* in Heiligolandia Cim-
 brica, rectius vero in insula Daniae Sialandica, sigillatim Lethrae, quae-
 runt inueniuntque STEPHANIVS in *not. ad Saxonem p. 74. 75.* RESENIORVS
in Atlant. Daniae MSCro. IO. PET. ANCHERSEN in *l'alle Herthae Deae*
f. originibus Danicis introduct. §. IV. p. 3. f.) tenuem admodum in Germa-
 nia superiori, cuius tamen dialectu maxime frequentatur *das Hergeld*,
 memo-

memoriam, nullas nominis reliquias deprehendo, nec meum erit ingeniosae quamtamvis coniecturae litare in praesenti. Si quid ergo recte teneo & nisi me omnia fallant, *Hergeld nummi sacri* synonymum idemque cum illo esse, ipsum innuere puto etymon. Nam *Her*, *Heer*, *Hir*, lingua patria est *sanctum*, ut inde denominationem hospitiorum publicorum, *der Herbergen*, eleganter & contra communes criticorum aberrationes deduxerit, *sancti*que quasi recta publica haec viatoribus recipiendis extracta loca dixerit III. CHRISTIAN. LVDOVICVS SCHEIDIVS, Academiae Hafnien-^{Praefidis}sis decus honosque *disp. de cauponarum origine & iure & magistratus in iis ordinandis cura* §. IV. *not. f.* memor siquidem veterum Germanorum erga hospites pietatis & testimonii IVLII CAESARIS *de bello Gallico L. VI: Hospites violare fas non putant, bos qua de causa ad eos venire ab iniuria prohibent SANCTOSQVE habent.* Accedunt *Herstrasse*, *Hertedahl*, locus castus, inaccessus, sanctus, sanctione poenale munitus putante ANCHERSENIO *l. d. c. 6. §. 6.* In significatibus verborum iuris Cimbrici, Danici & Normannici occurrit *Herrewerck*, *Herrewerck*, *Herwerk*, *Haerewirk*, crimen fractae pacis & vis publicae, rerum sanctarum violatio & deuotum terribileque facinus. vid. PARVVM THORDONEM *in concordantiis iuris IVTICI* §. 47. 85. 92. *IVS IVTICVM L. II. c. 30. L. III. c. 41. 48. 49. 50.* SIALANDICVM *L. II. c. 20. L. VI. c. 7. Constitutionem ERICI a. 1369. §. 6.* & qui iuris Danici & Normannici textus huc facientes adduxit conciliauitque OTTON. IACOBS: BÜLLIVM *Alphabetisk Register over Danjke og Norske Lov, Hafn. MDCCXXXIII. 4to edit. v. Herwoerk*, nisi quisquam illud cum IO. GRAMMIO, *Ocello Danicae*, in *Observat. de vocabulo Herremand* §. 15. *Part. III. Scriptorum Societatis Hafniens. bonis artibus deditae p. 376.* deduxerit ab antiquo *Heria*, vultari, populari, Danis *Herge*, nobis *verberen*. Gemina his sunt *die hire wende*, delicta grauissima, in notissima cantilena filii cuiusdam regis Saxonicus ab HENR. MEIBOMIO *de Irmensula Saxonica c. II. adcitata repetitaque a CHRIST. SCHLÖPKENIO Chron. Bardouicensi P. I. c. 7. §. 20. p. 91.* ubi tamen impiegit merito dixeris LVDOV. GOECKELIVM quod *diff. de forma iurisdic. criminal. apud Germanos, Altorsii MDCCXXXV. habit. Sect. I. §. 9.* *hire wende* dicta putauerit a latino *hero*, domino, explicueritque poenam a domino in bello capto soluendam. Quae cum ita Homonyma, *Herdegeld.* se habeant, vix erit, quod in significatum synonymicum *des Hergeldes* a quo-

a quopiam adducatur, *das Heerdegeld*, s. *Herde schilling* ap. SERRA-
RIVM *nor. ad epistol. Bonifacii* p. 322. expensae scil. criminales, a sub-
ditis erogandae, more quarundam Germaniae regionum. Quae cum,
vt alia pleraque onera, seruitia, bedae & contributiones, exactiones &
stipendia terris inhaereant, & praestitae sunt praestenturque etiamnunc ab
agris, arvis, fundis, rebusque fundo impositis, *Perill. de WESTPHALEN*
praef. Tom. I. Monum. inedit. p. 33. s. facile est ad intelligendum nomen
eas accepisse a germanico *Erd*, *Hert*, Cimbrico & Gothico *Ar*, Anglo
Saxonico *Eria*, *Eare*, Frisico *Era*, terra, quae dicitur ab *ar*, *arna*, *arians*,
eren, aruum curare & cultu terrae, docentibus WORMIO, VERELIO,
LOCCENIO, SPELMANNO, WACHTERO, IVNIO aliis. Vt inde *Ar-*
naegiald vel *Arengiald*, cuius frequens lectio est in diplomatibus Cim-
bricis sigillatim in privilegio ERICI Glipping regis Daniae, ciuitati Sles-
uicensi a. 1272 concessio ap. D. IO. FRIDERICVM NODTIVM, virum pl.
reuerendum in *Beiträgen zur Erläuterung der civil, Kirchen und gelehr-*
ten Historie der Herzogthümer Sleswich und Holstein P. III. p. 167. pu-
taueris censum terrae, agrorum, arvae & frumenti, vulgo Orbedam
& terragium; licet in sensum pecuniae expeditionis naualis, soluendae
quippe ab eis, qui ab expeditione nauali obeunda exempti erant, arri-
puerint nonnulli. Quomodo vero cum his illorum conciliari queat sen-
tentia, qui *Herdegeld*, vel *Heerd-recht*, quod in *charta 1276 apud HER-*
TIVM *diff. de iactitata vulgo Cisterriens. ord. libertate Sect. III. §. 15.*
p. 292. in commodis domini & aduocatae recensetur, deducunt a *Herd*,
foco, Danis *Arne*, Suecis *Arn*, Anglo-Saxonibus *Hartb*, *Heortb*, eo quod
contributiones eiusmodi *focis* quandoque impositae *Focagia* saepe nu-
mero audiant, BESOLDVS *Consil. III. p. 176.* BETERVS *de expens. exe-*
cut. criminal. c. 9. Ill. PVFENDORFFVS de iurisdictione Germ. P. II.
Sect. 3. c. 1. §. 150. p. 376. & quod Germani immobilium possessores eos aesti-
mauerint, qui proprio *caumate instructi* (vtor verbis codicis iuris Lube-
censis latini) die ihr eigen Feuer und Heerd haben, Angl. *Heortbfeft*, id
quidem facile patet ex antecedentibus. Alium vero ab his diuersum
significatum *Focagii* s. *Fogagii*, in sensum pecuniae, quae pro gramina
soluitur, si pecudes in fylas saltusque regios ad depascendum mituntur,
a festo omnium SS. vsque ad festum S. Petri in Quadragesima, ex Le-
gum Scotorum forestalium c. XVI. eruit exposuitque IO. GVIL. HOFF-
MANNVS *Observat. iuris Germ. L. II. c. 2. p. 171.* (h)

Focagia

Fogagium

(h) In iure BORUSSICO L. IV. Tit. 6. art. 7. § 3. & WVRTENBERG. Hafftegeld, P. II, Tit. 9. § 11. Idque a germanico Haffte, vinculum quoniam artha firmavit Haffpen-
 contractum, vt recte animaduertit BESOLDVS Delibat iuris L. XVIII. qu. Haffpen-
 16. & LAVTERBACHIVS diff. de artha c. 1. §. 6. Inde hafften, dafür hafften, ning-Geld
 fidecubere, & Haffte Penning, cautio pignoratitia. Culinam ingreditur B.
 THOMASIVS, qui l. d. §. ollas & vasa vitrea, vulgo haffen in subsidium error Tho-
 etymologiae vocat, adducta ratione, quoniam vxori venditoris datur maffi
 ille nummus sit ad emendas ollas, vel quod iniiciatur ollis culinarum,
 quarum curam gesserunt vxores Germanorum. Quod vero quam sit frigidum & iciumum, incurrit in gustus & tenus, & plane opus non erat,
 quod SPEIDELIVM & WEHNERVM rectius calculos subducentes intem-
 pestiua critica notaret vir ille celeberrimus.

(i) Apud Anglo-Saxones quidem docente AELFRICO in Glossario Wedlae
 p. 74: *Arabo, Wedlac, a wed, wetti, wad*, vnde latino barbarum *Va-*
diuum, Gallicum *Gage*, pignus, & symbolum sponsonis, & *lac* offerre,
 testibus BENSONIO *Vocabulario Anglo-Saxon. h. v. IVNIO Obseruat. ad*
Willeramum p. 113. BIGNONIO ad formul. Bignon. apud BALVZIVM
Tom. II. Capitul. reg. Franc. p. 979. & HVGONE GROTIO prolegom. scri-
ptor. Gothor. & Vandalor. quorum pars quaedam proximo abhinc anno
 sub indice commentarioli de *veteri iure Germanico & Suecico* recusa prodiit
Marpurgi Cattorum. Apud Helvetios audit *Wetpenning*, cautio pi-
 gnoribus data, quod docent *autores glossarii vetustis statutis Zurichens-*
ibus (Richte-Brief der Bürger zu Zürich) adieci, Part. II. Bibliothecae
Heluet. p. 126. Quod quidem pignus eum manus stipulae inter-
 nentione absolutum sit plerumque, euenit vt ipsum *wette*, fidei
 manu interpositam innueret saepenumero. Eo enim tendunt *Glossae*
Theotiscaae apud BERN. PEZIVM *Tom. I. Anecd. p. 337. 360: Dederunt*
manus suas: Gapun wetti, & traditiones Frisingenses apud CAROL
MEICHELBECKIVM Historia Frising. Part. instrum. p. 190: Tulit wadium
suum in sua manu & eradit in manus.

(k) Non in sensum assis vel semissis, sed diuisae maxime dentibus, Halber-
 monetae, einen mitten durchgebissenen Groschen oder Schilling, siqui- Groschen
 dem mos ita tulit, vt perfecto emtionis contractu, moneta minor, den-
 tibus in medium secata discerptaque arhae loco inter contrahentes per-
 mutaretur. Quem morem etiam in sponfalibus infimae plebis Meck-
 B 2 len-

lenburgicae annotavit D. MANTZELIVS *Select. iurid. Spec. XLII. p. 176;*
 & simile quid praeseferat, quo annuli fracti pars dimidia spon-
 so oblari symbolum olim innuit sponsaliorum, facile intelligitur ex PETRI
 ZORNII *Biblioth. Antiqu. Exeg. p. 326.*

Gersuma.

(1) Quam ipsam arham iuris Germanici & Anglo-Saxonici, pecuniam
 in pactionem emptionis datam clare innuunt HENR. SPELMANNVS
Archaeologo p. 263. chartae apud GVIL. KENETTVM Antiqu. Ambrosd.
p. 125. 178. 194. 225. 392. MADOXIVM formul. Anglicano p. 182. SOMNE-
RVM Tr. de Gavelkynd p. 177. GALEVM Script. rer. Anglo-Sax. T. I. p. 117.
ROGERIVM DODSWORDIVM & GVIL. DVGDALIVM Monast. Angl.
Tom. III. p. 136. Tom. II. p. 920. ibique: Pro hac autem emtione dedi-
praedicto Radulpho unam marcem argenti in GERSVMAM & singulis
eius fratribus XII denarios. Alioquin etiam apud Anglo-Saxones *Ger-*
suma, quae pro delictis soluitur, compensatio, quacum fere conue-
 nit Cimbrorum *Giorsum*, *Görsum*, *Görtzeu*, superpondium weregil-
 do adiectum, ex mente iuris statuarii FLENOPOLITANI *a. 1284.*
art. 72. p. 1923: "Si quis ciuim in ciuitate hominem interfecerit, & su-
 ,, perfecti decem & octo marcas denariorum, cum marca auri, quae
 ,, *Giorsum* dicitur, emendabit, totius regni in hac consuetudine obser-
 uata. Ab Anglo-Sax. *Gerfo*, paratus, hoc vocabulum descedit *GVIL.*
SOMNERVS Gloss. h. v. & terminatione Sum, Some, qualitatem rei deno-
 tante, quam quoque deriuationem suo calculo probat STEPHANVS
SKINNERVS etymologico vocum forens. Anglo-Sax. quod Partem III. ety-
mologici linguae Anglicanae Londini 1671. typis Roycroft prodiit, con-
 stituit.

significatio-
 nes hono-
 micae

Dinggeld,
 Dingpfen-
 ning.

(m) A Germanico *dingen*, pacisci, quod arha notat pactum aliquod
 antecessisse. Ut ergo non placeat sententia MADERI, qui *diff. de arbis*
c. 1. §. 3. hoc vocabulum restringit ad solum locationis conductionis con-
 tractum, quo conductor proprie dicitur *der dinger* & nummus in confir-
 mationem & probationem locationis datur *der Dingpfening*, cum ta-
 men nemo sit, qui nesciat, de emptore cum venditore de pretio tractante
 etiam hanc locutionem & *rd dingen* usurpari, er habe es bedungen.
 Caeterum habes quoque hoc *Dingpfening* in significatum canonis a ru-
 sticis

ificis & Hubariis domino directo praestandi in rotulo Capellensi apud
IO. SCHILTERVM de curiis dominicalibus, quae adiecta est *commen-*
tario eius iuris feudalis Allemann. p. 372.

(n) In Legibus scilicet *vetustis HILDESIENSIBVS* apud Ill. CHR. VLR. Oringē
GRVPIVM *Orig. Hannoueran. p. 234*, nec non NORVAGICIS teste
BIELKIO *gloss. iur. Noruag. u. Skiopnings pennigs ore.* Ore autem Sa-
xonibus & Gothis est *metallum*, DICKMANNVS *Obseru. rei nummar.*
obs. Ill. §. 1. 2. SPEGELIVS *Glossario Suec. Goth. u. Ore p. 338.* WIL-
KINSIVS *Gloss. Legib. Anglo-Sax. adiecto p. 417.* SOMNERVS *Gloss. X.*
Scriptor. Angl. Seldeni v. Ora. vnde est *ortug*, tertia pars nummi örn
dicti, quorum XXIV. vnam marcam conficiunt; *Ornawinge*, moneta
Gothica, quarum XXI. plus minus vnicam marcam & singulae per se
XVIII. obulorum valorem adsequuntur. Ill. CHRIST. DE NETTEL-
BLADT *de iure circa rem monetariam in Suecia c. 1. §. 12. p. 10.* STIERN-
HIELMIVS *ad Leges Westro-Goth. p. 95.* Porro Ore monetae Cimbricae
& Septentrionalis minutoris species, conficiens valorem XV minuta-
rum. DOLMARVS *ad ius aulicum Noruagor. p. 504.* STIERHOECKIVS
de iure Sueon. vetusto p. 134. quae in *Codice Statutorum SLESVICEN-*
SIVM cap. CXX. dicitur Ore pennige. Vt inde suspicandi ansam non te-
mere arripere aliquis, quod *Oringe* natales suas repetat ab *Oris*, num-
mulis leuidentibus, in summam arhae quippe datis.

(o) De qua appellatione audiamus STEPHANVM SKINNERVM, Finē.
glossario vocum forens. h. v. "Vox, inquit, nos *πολύσημος*. Vulgatiore
autem sensus sunt, primo solemniter transferendorum praediorum in
curia regis actus. Secundo summa pecuniae pacta & condita, quae
incundorum praediorum causa domino persoluitur a nativae vel here-
ditarie tenenti, vel elocanti a conductore, olim *Gerfuma* dicta. Ter-
tio pecunia regi persoluta pro licentia transferendi praedia. Quarto
multa grauior grauioribus delictis vel a rege vel a magistratu, vel a
domino manerii seu pagi imposita, Spelmannus deflectit a latino finis,
quia peracta sollempni alienatoria formula vel repraesentata pecunia pa-
cto, vel delicto finis adhibetur.

(p) A manu quidem & *dextra*, quam WILDVOGLIO, STRYCKIO, Handgeld,
PAVLINI, WVRMIO, EVERH. OTTONE *iurisprud. Symbol. Exerc. II.* handtreu,
et, X. aliisque docentibus, *fidei* sacrauerunt cordatissimi Maiores, adeo vt a fide ma-
non nuali.

non solum ipsa vox *Glaube*, fides, *Geloven*, stipulari, *löfte*, sponsio a *lofa*, *lofi*, *llaw*, manu caua, & Slauicum *ruciti* fideiubere, fidem interponere, natales arcefferit a *ruka*, manu stipulata, IO. HEVMANNVS *comment. de Salmannis §. VIII*; verum etiam, vt quod *dextra* pactum aut pollice cera impresso promissum, non minus firmum ratumque haberetur, quam si aut iureiurando aut syngrapha esset obsignatum. SCHEFFERSVS *memorab. gent. Sueo-Gorbic. c. XIV*. VERELIUS *histor. Sueo-Gorb. L. I. c. 12*. GROTIUS *prolegom. ad script. rer. Gorb. p. 53 in fin.* LOCCENIUS *Antiquit. Sueo-Gorb. L. II. c. 16*. Ipsa ergo fides manu data s. manualis iuratoriæ fuit æquiparata, eiusque violatio (Brechung der Handtreue) incidit in perituri crimen, luendum quidem ex principiis iurisprudentiæ criminalis veterum Germanorum, quæ per quæ quis membra peccauit, per eadem puniuit plerumque, vel digitorum manusque amissione, *Leges GOSLARIENS. apud LEIBNITIVM Script. rer. Brunsw. Tom. III. p. 522*. MENGKENIUS *Script. rer. germ. Tom. I. p. 1742*. KÖNIGSHOFEN *Chron. Freiburg. p. 16*. vel poena banni civilis & ecclesiastici, infamia & pictura famosa, violatorem pileo albo, (qui symbolum ignominiaë,) manibusque caeruleis exhibente, quod docent ANGELVS *Annal. Brandenb. L. II. p. 180*. BVCHANANVS *rer. Scotic. L. IX. p. 320*, quibus accedit charta sententiæ arbitraris a. 1244 inter Iohannem I. Episcopum Lubecens. & Henr. Godow ap. LVNIGIVM *Spicileg. eccles. Tom. II. p. 303*. Ad huius rei certitudinem dominus Henricus se adstrinxit domino Godschalco praefecto, Hemmingo, Volrado Lapidi, Ovono Lusco militibus, in *manibus singulorum fide praestita*. Quodsi aliquis horum violauerit, in poenam additum est, vt ipso iure ad malum recidius *periturus* habeatur & sicut ante dictum sit in vinculo domini Episcopi innodatus, quod *Meteban* (rectius *Mezeban*) vulgariter nuncupatur. Et fragmentum chartæ apud CAROLVM CANGVIM *gloss. med. & inf. latine. Tom. III. p. 1618. nouiss. emissiois: Promisit Butelerius hoc ipsum velle se facturum, vnde & manum suam posuit in manu mea, quod loco IVRAMENTI habetur*, cui adde *legem SCANIAE* peruetustam *L. XII. p. 2079*, qua quidem non tacto solum sacro libro, sed vtroque *constrahente manum suam in manum alterius innectente fides* exhiberi dicitur *iuratoria*. Variæ igitur ex fide Teutonum manuali in iure Germanico omnis acui exsurgunt conclusiones, quas summam tangam, vt de nostro accu-

iuratoriæ
æquiparata

ex qua varia
morum
Germ. argu-
menta ex-
plicantur.

accuratius iudicare valeamus. *Primo* enim intelligimus formulas : *fide manualiter praestita, fide manuali promittere, mit handgegebener Treue an Eydes stat, mit ersamender band, mit gewende band*, quibus instructa sunt medii acui diplomata & codicilli ap. *Illustriss. Academiae nostrae Curatorem Dn. de WESTPHALEN Monument. inedit. Tom. III. p. 1513. Tom. II. p. 141. 143. 2210. MARQV. HERGOTTIVM genealog. diplomat. domus Habsp. Tom. II. p. 195. PEZIVM & HVEBERVM cod. dipl. epistol. P. IV. p. 401. HEINECCIIVM Antiquit. Goslariens. L. III. p. 307. DV MONT dans le Corps diplomatique du droit des gens Sect. I. P. I. p. 128. Perill. SENCKENBERGIVM Select. iuris & histor. Tom. I. p. 244. SCHROEDERVIVM Megapoli papistica Tom. I. p. 933. Tom. II. p. 1218, sexenti alii. Tum & discimus, quare manus fiduciariae, fidae, *secundum, aequae* nominæ venerint vel personae quarum fidei aliquid committitur, vel ipsum negotium ab his mediatoribus susceptum celebratumque v. MADOXIVM *form. Angl. p. 216. DVELLIVM Miscell. L. II. p. 262. IOANNEM Script. rer. Mogunt. T. III. p. 508. Spicilegio tabular. veter. p. 448. MARTENE Tom. I. ampliss. collect. monum. p. 98. T. II. p. 52. Tertio* percipimus quare negotia iudicialia & extra iudicialia hoc sacrae fidei symbolo plerumque absoluta, quare resignationes & traditiones rerum alodialium in iudicis Saxonice expediundae confirmandae olim fuerint *per pollicem dextrum, digitisque vel incuruatis vel extensis, vid. chart. Liemari Archiepisc. a 1086 ap. LVNIGIVM l. c. Tom. I. p. 93. LAMBECIVM Origg. Hamburg. L. I. p. 40. LINDENBROGIVM Script. rer. septentr. p. 168. chart. Eilhardi & Hildemari de Oberg a. 1360. ap. Ill. GRVPIVM Origg. Hannover. p. 29. ch. 1099. ap. SCHANNATVM Vindem. liter. Tom. I. p. 41. quareque horum quidem vicem quandoque signi instar pro re signata subierit, chirotheca, wanto, gamus, NOTGERVS vita S. Hadelini Confess. n. 13. MABILLONIVS Annal. Benedicte. Tom. III. p. 709. VGHELLVS Italiae sacr. Tom. III. p. 49. 61. DVGDALIVS Monast. Angl. T. II. p. 621. LINDENBROGIVS l. c. Porro inde ratio recluditur, quare consensus propinquorum in alienandis rebus hereditariis & atautis in iudicio declarandus fuerit *manuum iniectione, chart. tradit. ap. CAROL. MEICHELBECKIVM Histor. Erfing. Tom. I. part. instr. n. 510. p. 268. Quinto* habemus, cur resignationes feudorum, susceptio banni regii, prouocationes ad duella expeditae sint *sint signis antparum, Ill. GRVPIVS in Antiquit.***

- triquit. germ. illustrat. iur. Saxon. & Suenici inseruient. c. 1. §. 15. p. 35 f.*
 & sexto quidem, cur fideiussio a tacta & apprehensa debitoris & iudicis
 manu nomen sortita sit *manucaptionis*, & fideiubere, *manucapere*, vid. *ch.*
 1306. 1369. ap. *RTMERVM actor. publ. Angl. Tom. II. p. 1005.* *MARTE-*
NIVM Thes. Anecd. Tom. I. p. 1509. 10. *BROMTONIVM Chr. Angl. ap. IO-*
SELDENVM Script. X. rer. Britann. p. 1039. *COVELLVM in the interpre-*
rer. u. Maimprife, *SOMNERVM gloss. v. Manucapere*, & *transacionem*
iudicalem a. 1555, cuius in schedis Oldenburgensibus obuiæ en fragmen-
ta: Desfalls hebben de bemeldten Jacob Heynsen unde Marquard
 Holm vor sich und öhren Mede-Erwen und den benömten Lvoere und
 Börgen mit beyde Parthen hoch verpflichtende Handraftung ge-
 stellet. Nunc & *septimo*, percipimus quare legitima impedimenta alleganda
 olim probandaque fuerint moribus septentrionalium per testium *contactum*
manualem, docente lege *SCANICA L. VII. c. 7.* "Citatus in ius, licet iustam
 „ causam habeat residendi, debet tamen pro se transmittere, qui non tacto
 „ sacro libro, *sed contactu manuum, viraque scilicet manu manum alte-*
 „ *rius contingente testificentur*, eum ne veniret iusta causa praeputitum.
 Hinc & *octauo* non latet, cur Guaranda (die Gewehr der Klage) hodie
 quidem in iudiciis Saxonum *stipulata manu*, olim vero *ore digitoque* ab
 actoribus praestita sit, quod vocabant mit Finger und Zungen geloben, vel
 stippen, stupfen, stepfen, a stippe, stup, stuph, stupp, punctum, quia ad
 significandum consensum digiti medii anterior pars ad aliquod coram iu-
 dice pulsabatur, id quod dilucide intelligitur *ex iure recuso* *GOSLA-*
RIENSI l. c. p. 489: *Wenne men enes egenen Vrede warcht vor Gerichte,*
so schal de Richter vragen dene de datb leih off he des vullborde, so schal
be des bekennen und schal UPPSTIPPEN uit deme VINGER. add. *LAV-*
RENTIVM ANDR. HAMBERGERVM diff. de non vsu stipulationum &
vsu patiorum in foris germ. c. 3. §. 6. p. 79 f. *MARTINI ad Ord. process.*
Saxon. Tit. XII. n. 4 f. Vt vero *nono* de ritu, quo olim porrecta manu,
 pax composita & inimicitiae sopitae sunt, (wenn der *handfrieden* gema-
 chet,) post obseruationes *SCHILTERI, Thes. Antiquit. Teut. T. 3. p. 327.*
 nil addam; quis tamen dubitauerit, quin patrio iure *data dextra* (der
Handschag) obligauerit, negotioque contrahentium consensum quidem
 perfecto, *data dextra & manuum* complosione, a tertio discendenda,
 (wenn der dritte Mann durchschläget) firmamentum accesserit, s. *fignum*
in-

indissolubilis firmitatis, vt loquitur *lex SCANIAE L. V. c. 6*, vbi manifestum est, quod ipsa inter mortales celebrata pacta, der *Handlungen*, sigillatim emptionum des *Kauffschlags*, permutationum *cambii*, sponfaliorum der *Verlöbniße*, *Broutlouft*, *Trolöfning*, *Handfastaka* nomen acceperint a manuali symbolo, ECCARDVS *ad Legem Salicam p. 73. Leges WESTROGOTHICAE Tit. II. c. 2. p. 16. edit. OL. RVDBECKII*, IOH. HERMANSON *de ritibus nuptiarum apud veteres Sueo-Gothos Sect. I. S. 6*; vbi adeo locationis conductionis contractum non prius perfectum, quam manum suam locator in manus conductoris percussit, censet *lex SCANIAE L. XVII. c. 1. p. 2082: Contractus locationis & conductionis consensu contrahentium celebratur, sed impune rescinditur, donec iuxta consuetudinem approbatam percussione MANVS vnus in MANVM alterius roboretur*; vbi resiliens a contractu manuum contactu roboratum non aequè mitius dimiserunt septentrionalium instituta, quam illum, qui pactum nuda & simplici promissione absolutum postea reuocauerit. *Lex SCANICA L. IV. c. 44: Qui promissionem super venditione alicuius terrae noluerit adimplere duas oras secundum quosdam, si nuda & simplici promissione fecerit, & sex oras communi iudicio si CONTACTV MANVVM roborata fuerit*; vbi denique generalem hanc regulam, in legibus borealium codicibus frequenter memoratam, extruxit domestica Themis: quod dextris inuicem datis & re aestimata legitime confecta sit *EMPTIO* (*Taghar bandon ar samman takit wart ock wingat, tha ar laghika köpr*) vid. *Leges SVECORVM GOTHORVMQVE a RAGVALDO INGEMVNDI, Ecclesiae Vpsal. Archidiacono a. 1483 latina dictione donatae, a MESSENIIO Holmiae 1614 editae L. XV. c. 13. p. 327. Leges PROVINCIALES regni Sueciae Tit. XV. c. 15. p. 163. edit. LOCCENIII & VERELIVM in indice Scytho Scand. p. 108. CAROL. LVNDIVM de iustit. & iure Sueon. c. 3. p. 162. Idem de moribus Hispaniae & Arragoniae, qua quidem docentibus CAROL. ISERHIELMIO Diss. de regno Westro-Gothor. in Hispania c. IV. S. 4. & GULDENSTOLPIO in praesimularibus ad histor. regum boreal. p. 109. hodieque caput efferunt infinitorum Gothicorum reliquiae, testimonium dixit IOSEPHVS a SESSE Decis. regni Arrag. Tom. II. dec. 181. n. 21 f.: "Ad validitatem contractus venditionis summo opere consideratur de foro, fuisse factam pretii conuentionem", PER PALMATAM inter emtorem & venditorem, & quando partes*

C

,, capiunt

„*capiunt se per manum*, si postea fit aliquid in contrarium, praesumi-
 tur proditorie factum quasi fracta per fraudem fide, nec datur aliquod
 „*signum ad significandum per quod quis dat fidem suam*, quam *datio ma-*
 „*nus dextrae*, digiti enim testes esse solent fidei, & datae fidei ab aliquo
 „*magnae & efficaciae promissionis*, imo habet vim IVRAMENTI. Et de
 Gallia CAROLVS FRESNEVS *Gloss. Tom. V. p. 80. u. Palmata: Palmata*
dicitur, quod in signum pretio conueno dextram dextrae committere
solent, cuius violator multam subiacebat.

Topgeld,
 Topfschil-
 ling.

Homony-
 mon

(q) Quod idem est ac *Handgeld, Handren*, siquidem *toppen* dicitur
 a manibus iunctis, vel a pollicibus vtriusque contrahentis erectis & sibi
 oppositis, contractumque adeo est ex verbis: *tho hop*. Vnde in ore plebis
 sponfiones & contractus iunctis manibus firmantis frequentius & e vestigio:
Top! In significatu *terragii* & solidorum de areis praestandorum legitur
Topfschilling in *charta Bertrami Episcopi Lubecens. a. 1351. ap. Illustriss. de*
WESTPHALEN Tom. II. Monument. inedit. n. CCVII. p. 198. Puto tamen
 rescribendum *Tofftschilling*, idque ex eo, quia *Toffte*, docentibus diplo-
 matibus ap. *DUGDALIVM Monast. Angl. Tom. I. p. 524. 247. 250. 744.*
Tom. III. p. 155. MARTENIVM *Tom. I. Anecd. p. 248.* SPELMANNO
Gloss. p. 540. ECKENBERGERO *repertorio iur. Iurici u. Toffte*, ideo-
 mate Cimbrico & Anglo-Saxonico sunt mansiones rusticae, a quibus eius-
 modi census & praestationes reales ab earum possessoribus exigi constat
 inter omnes.

Weinkauff.

(r) Sunt qui praeter rem ingenio indulgent & ne fermonem publici
 saporis habuisse videantur, aperuissimas huius vocabuli rationes etymologi-
 cas & quae sponte se produunt, quaerunt in vetusto *Vine, Vinur*, quo
amicos denotabant Germani, testibus WILLERAMO *Cant. Cantior. V.*
10. 11. 8. VI. 10. VIII. 14. VERELIO *indice Scytho Scand. b. a.* SCHIL-
 TERO *Annot. ad Königshofi Chron. Alsat. Obs. III. §. 9. p. 402*, adducta
 quidem ratione, quod Germani in emptionis venditionis testimonium
 adhibuerint adicitauerintque amicos suos, vt ergo *Wyncops Tuge* ex eo-
 rum mente sint *Vincops Tuge*, amici, emptionis testes. Sed cum hanc
 derivationem non alio modo habeam, ac si quis ex necessitate emptionis
restium praesentia celebrandae, in pandendo huius vocis significato recurre-
 ret ad Cimbricum *Wynd*, testimonium, vnde *Dingewinde* testimonia iudi-
 cialia, *Windslude*. testes iudiciales, IOACHIM. BLVTINGIVS *Observ.*
iur.

jur Iurici VIII. p. 2201. ECKENBERGERVS not. ad LL. Flensburgenf. arc. 108. p. 1933; non debent sane bonae horae perdi oleumque consumi & opera in contandenda etymologia, quae non sponte nata, sed extorta est, quaeque ex infra dicendis concidit e vestigio. Aliam potius specto nostrae significationem hononymicam, Germanis, praecipue Gueftphalis frequentiffimam, qua quidem der *Weinkauff*, *Wingeld*, *Weinkauff's-Geld*, ^{hononymum} abiit in notionem *releuii*, *laudemii* (vulgo *Abfabrts-Geld*, *Lehnwagre*, *Handlohn*,) quod in bonis colonariis praestatur mutato tum domino tum vasallo. Occurrit hic significatus, quem iam viderunt FRANTZKIVS *de laudemii c. 1. in f. BVRI Erläuterung des Lehn-Rechts p. 876. Ill. DAVID. GEORG. STRVBEN de iure villicor. c. VIII. §. 15. p. 339 f. DE LVDEWIG iure clientel. German. Sect. III. c. 8. §. 14. not. 9. WOLFFG. ADAM. SCHOEPPFIUS Select. decis. & consult. P. II. dec. 288. p. 431. SIMON von LEVVEN in censura forens. P. I. L. II. c. 22. p. 148. in Ordinatione RAVENSBERGENSI colonaria, Bilefeldiae 1570 excusa c. IV. §. 3. p. 31. HOTENSI a. 1697 loco ab Ill. PVFENDORFFIO de iurisdict. Germanica citato p. 719. OSNABRVGENSI colonaria ap. de LVDOLEFF Obseru. forens. Tom. II. Obs. 151. p. 204. Politica SCHAVENBVRGENSIVM c. XXV III. p. 309. edit. FRID. IVLII ROTTMANNI, Reccessu Saltzthalensf a B. IO. GVIL. de GOEBEL de iure & iudicio rusticorum fori germ. c. 3. §. 38. p. 168 relato, chart. 1513 adducta a CHRIST. FRID. ATRMANNO Obseru. ad contractum colonarium ap. KVCHENBECKERVM Analekt. Hassiac. Collect. III. p. III. & laudo CHRISTIANI I. R. D. inter capitulum & Vicarium Hamburg. a. 1408. ap. STAPHORSTIVM Histor. eccles. Hamburg. Tom. IV. p. 156, quo quidem *Wienekops-Pfenning*, *Wingeld* describuntur: *dee een ieder in de Kerken und in andern Kerken to Hamborg nige inkomende in welcker Kercken tho Hamborg be belehnet wart, gewantlick plach to geuende, und under den Persohnen der Kercken plegen gedeelet werden.* In quo etiam sensu *Laudemium* apud Hildesenses dicitur *Littkauff*, teste GODOFR. MASCOVIO *notit. iur. & iudicior. Brunsvico-Lunenburgens. Osnabrungens. & Hildesensf. p. 410.* & apud Gallos *Bevragium* in documento a. 1329 ap. MARTENE *Thes. Anecd. Tom. IV. p. 301;* appellatione quidem eapropter tributa, quoniam in redhoftimentum factae inuicstiturae, inuestienti domino lauto conuiuio exceptit inuestitus, vinique certam quantitatem, quae hodie plerumque nummis aestimatur*

snatur, ille praestitit annuatim in natura. CALMETIVS *probat. histor. Lotharing. P. I. p. 397.* MAGERVS *de advocat. armat. c. VII. n. 243.* HOCSEMIUS *vita Henr. Episc. Leod. c. 3.* SCHILTERVS *de curiis dominical. p. 373.* Simile quid de obligatione ecclesiarum cathedralium & collegiorum *firmariorum* (praediorum conductorum) ad *corredia* dominis praestanda docuit SOMNERVS *gloss. script. Seldeni adiect. u. Corredium*, cui observationi non parum lucis accedit ex vetere consuetudinario manerii de South-malling in agro Sufexiano a laudato SOMNERO *Tr. de Gauelkind. p. 29.* his verbis recitato: "Memorandum, quod praedicti tenentes » debeant de consuetudine inter eos facere *Scotalium* de XVI denariis & » ob., ita quod de singulis sex denariis detur denarius & ob. ad POTTANDVM *cum bedello domini Archiepiscopi super praedictum feodum.*

Litkauff,
Liekob,

(s) Varie hoc vocabulum effertur in monumentis Germaniae & Cimbricae nostratis, Cimbris enim & Danis dicitur *Liekiob*, *Leyekiob*, docente CHRIST. OSTERSONIO WETLE *Glossario iuris Danici & Noruag. p. 518.* BLASIO ECKENBERGERO *repertorio Nomocanonis Iutici h. u. IO. MEIERO compendio iuris Cimbr. Tom. IV. Monument. ined. p. 1764. & Codice iuris FLENOPOLITANI a. 1284. §. 63. ibid. p. 1939;* modo

Lotkop,

Lotkop, in iure SIALANDICO *L. P. c. XXX.* modo *Litkop*, in codice iur.

Leyhkauff,

LVBECENS. a. 1240. ap. Du. de WESTPHALEN l. c. Tom. 3. p. 648; modo *Leybkauff* in iure provinciali SVEVICO *c. CC XLVII. §. 2;* corrupte

Leinkauff,

vero *Leinkauff* in *Chron. San. Petri ad 1275. ap. 10. BURCHARD. MENCENIVM Script. rer. Germ. praecipue Saxon. p. 286.* Ratio vero appellationis, quae cum praecedenti ad vnum idemque recidit, facile recluditur clavi linguae veterum Germanorum, Francorum, Gothorum, Anglo-Saxonum. Nam *leid* Coth's est *ficera*, *lith* Anglo-Saxonibus

natales vo-
cabuli

potulum, *laden* haurire, *lit*, *lid* Francis & Alemannis potulenta, vinum, potus, quorum etiam idiomate caupona hodieque dicitur *Lithaus* & Oenopolae *Litgeber*, *Leygeber*, id quod discimus ex OTFRIDO *ll. 8. 21.*

Tho rigiane ther *lides*
Ioh brast in thar des wines.
Mox defecit *ficera* & vinum.

& vers. 50:

Gebot si then far gahun
Thiu thes *lides* sabun.

Man-

Mandavit illa illico his,
Qui potum obseruabant.

Nec non *L. IV. c. 33. v. 39:*

Sic nam ouch tho qualum
Mit ezzichu drangtun
Mit bitteremo Lide
Thez datum se al binde
Tunc ipsam quoque vexabant
Aceto potantes
Ex amaro potu.
Cunctum ex invidia.

Alia loca congestit excitauitque IOH. GEORG. WACHTERVS *Glossaria Germ. p. 978.* & IO. SCHILTERVS, mortalitatis illud decus immortale, *thesauri Antiquit. Teuton. Tom. 3. p. 541.* Quae cum ita sint ridicula & hyeme Gallicana multo frigidiora dixeris, quae de originibus vocabulorum *Leykauff* excluderunt etiam doctissimorum interpretum ingenia. Nam uti nemo rerum paulo peritior nunc facile tolerauerit, quod CONR. RIT-
TERSHVSIVS *ad princip. insit. de E. & V.* & IO. MADERVS *diff. de Rittershusio arbis c. 2. §. 3.* ex contractu locationis conductionis, cui quidem hanc appellationem originetus adhaesisse suauissime somniant, deduxerint, in-
tempestitue quidem & immatura plane critica eformantes den *Leikauff* in *Leibe-kauff*; uti porro strigilem vix effugiunt & virgulam, qui ex Gothico, Normannico, *Leye, Liuth, Leid*, quorum hoc in significationem auxilii OLAVS WORMIVS *lexico Runico p. 73*, istud virilem portionem IO. LOCCENIVS *lexico iur. Sueo-Gothici p. 28*, illud in notionem annuorum censuum explicuit BIELKIVS *glossario Dano-Norua. edito Hafniae MDCXXXIII. p. 130*, nostrum affabre construunt; miror tamen SCHIL-
TERVM, virum acutissimum & in rebus patriis versatissimum, iam vero sui paulo immemorem fontes hic fodisse spurios & illimpidos, ut *Exercit. ad ff. XXX. §. 3.* *Leukauff* corruptum suspicaretur ex nativo suo *Leute-kauff*, idque inde dictum, quod adicitatis in emptionis testimonium *bo-minibus* (den *Leuten*) praebetur symposium. Qua etiam censura merito dimitto CHRIST. THOMASII coniecturam, quam proponit *diff. de Thomae arbis emptionum §. LXXXIII*, ubi den *Leikauff* transfundit in *Leyenkauff*, ratione denominationis in eo reposita, quod cesserit ista pecunia ad sym-
posium

Schiltero

Thomae

posum data in vsus *Laicorum* (der Leyen), sicuti nummum sanctum (den Gottespfenning) erogauerint contrahentes in vsum Clericorum. Sed ingenii haec prae se ferre suauissima somnia & etymologiam non sponte natam, sed fidiculis forcipibusque attractam non indiget fusiori commemoratione, quam tamen celeberrimo viro, linguae antiquae praefidiis destituto citius condonauerit aequus rerum aestimator, quam errorem illum, quo *d. l.* & in *Not. ad instit. L. 3. Tit. 24. p. 228*, diuersum comminiscitur den *Leikauff* a *Weinkauff*, aliamque huius, aliam illius naturam statuit & indolem. Sed salua res est, & uti assensum meum calculosque facile impetrat vir post fata magnus, quod arhas iuris Germanici, den *Leikauff* & *Weinkauff* apposite distinxerit ab arhis iuris romani, nescio tamen, quae distinguendo den *Weinkauff* & *Leikauff* paratiora ille experiri possit eruditorum suffragia, vbi vtraque synonyma arguunt verborum natales, locutiones synonymicae: den *Weinkauff* *drincken*, den *Leikauff* *drincken*, mores legesque gentium Germanicarum, quae cum discriminis huius admodum sunt ignarae, nec ICTis datum est, genio praeter rem indulgere nouumque nuntiare opus. Ceterum dum haec scribo, euoluo IO. LEONH. FRITSCHII *Teutsches Wörterbuch p. 353*, auide visurus, quid ex praestantissimo thesauro etymologiae meae forte accedat vel confirmationis vel illustrationis. Lactus accedo, tristis recedo. Pisce enim mutior est

Fritschio, FRITSCHIVS noster. Num enim ex hoc doctiores sumus & sapientiores, quod MATHESIVS & LUTHERVS *Tom. III. Oper. Ienens. fol. 347*. hic luserint dixerintque den *Leibkauff*, *einen Gleichkauff*? His enim crepitaculis aures doctorum iam pridem obtusit AVTOR VOCABVLARII, qui inticulatur *Theutonista*, vulgariter dicendo *der Deytschlender*, *ea ratione*, quod termini in capite rigarum a theutonico sunt incepti a *MCCCCLXXV*, adseruatus in suppellectile Academiae nostrae libraria, vbi: *Lyckopp*, *Wynkop*, *vinicopium* (belle! sed pace tua B. Cellariae) *lyckopps*, *wynkopps-pennyck*, *arra*.

Oelkiop (t) Vel *Auelkiop*, ab *Oel*, Danis *öl*, *ol*, *Ael*, *Aul*, *Aull*, *Auell*, Anglis *Eale*, cereuisia & liquore cereali, docentibus THOMA BARTHOLINO *de medicina Danorum diss. VII. KETSLERO Antiquit. septentr. p. 154*. HADRIANO IVNIO *Animaduers. L. II. c. 12. Lege INAE regis Anglo-Sax. c. LXXXI. p. 25. edit. Walkins.* BROMPTONIO *Chron. Angl. p. 767*. *DALECHAMPIO ad Plinium L. XXII. c. 25. not. vlt.* DILLHERO *histo-*

ria priscae German. c. 5. p. 48. M. NICOLAO von HAVEN cultiff. disput. de Anglo-Saxonibus s. Danis & Holsaris §. 12. p. 23. Inde Eatbus, Alehouse taberna cerevisiaria, GVIL. SOMNERVS gloss. X. Script. Seldeni ad. noue Eatabus; Tonde öll cadus Zythi, öligorna conuiuium instructe, ölfemna conuocatio ad conuiuium, samburdar aul, compotatio, symposium, Festoel cereuisia in confirmationem locationis conductionis data, quos significatus pluribus pandunt STEPHANVS SKINNERVS Etymologico linguae Anglicanae u. Ale CANGIVS gloss. T. I. p. 264. GEORG HICKESIVS Grammatica Anglo-Saxon. p. 213. OL. WORMIUS Monument. Danicor. L. I. p. 19. ERICVS PONTOPPIDANVS de linguae Danicae factis in Cimbrina australi, s. ducatu Slesuicensi, P. I. Scriptor. Societat. Hafniens. p. 74. ERICVS SCHROEDERVS lexico latino Scandico u. Ale, quibus adhuc addo Godale, cereuisia proba (goed ael) ex PONTANI glossario prisco Gallico p. 282. Oale-Zauel, cereuisiae gabulum, alias quoque dictum vel Beregesol apud SOMNERVM ad LL. Inae c. 14. a Bere, Bier, & Gafel contributio, vel Drinleam apud BROMPTONIVM l. c. p. 931. Addunt Scotallium, Scotale, censum de cereuisia & Ala Anglicana praestandum WATSIVS ad chart. Iohannis regis de libertatibus forestae a. 1215, FRESNEVS gloss. Tom. VI. p. 251, SOMNERVS gloss. u. Scotale, quod tamen rectius explicaueris censum arcarum, contributionem & coniectionem, idque monente charta ap. DVGDALIVM Monast. Angl. T. I. p. 922. & SONNERVM Tr. de Gauelkynd p. 29: Quilibet terram tenens, dabit Scotallium pro se & vxore sua LII. obulos & vidua vel Korarius vnum obulum. At ipsam, hunc cuius modo natales deduxi, bibaliorum denominationem omnium fere antiquissimam non temere vocauerim, quoniam antiqui Germani, id quod de Sueuis & Neruiis perspicue testatur CAESAR de B. G. Lib. II. IV. dulce merum vinumque ignorarunt, nec illud ad se importari siuerunt, quod ea re ad laborem ferendum emollescere homines atque effeminari arbitrentur, vineasque demum illi PROBI imperatoris tempore, qui Seculo III. scepra Romani imperii tenuit, plantare ceperint, quod testimoniis Caesaris, Taciti, Vopisci, Aurelii Victoris, Eutropii probant CHRISTOPH. LEHMANNVS Chron. Spirens. L. I. c. 24. p. p. 39 s. SCHEIDIVS de eo quod iustum est circa vinum adustum §. 1. IO. IAC. MASCOVIUS Geschichte der Teutschen L. V. §. 58. p. 198. IO. STRAVCHIVS de modis acquirend. priscor. German. c. 2. §. 9. P. I.

appellatio-
 ne quidem
 antiquissima

P. I. Opp. p. 30 f. Vñ ergo sunt *Celia* sua, *Ceria*, vino hordeaceo, quod ATHENAEVS *L. X. c. 13.* dicit οινος κρηθριος, potionem quidem ex hordeo & tritico in liquorem verso, Zythi & cereuisiae genere. PLINIVS *L. XX. cap. vl. XV. c. 22.* FLORVS *II. 18.* Monachus Bobiensis vita *S. Columbani ap. MABILLON Act. SS. Ord. Bened. Sec. II. n. 26.* BARTHOLINVS *Antiquit. Danicar. L. II. c. 12. p. 543.* HENELIVS *Silefiogr. renovat. T. I. p. 737.* ANGRIM. IONAS *de Island. P. II. Sect. 4.* cuius & ipsam appellationem ex Celtico & Teutonico *Ceria*, CWRW, CRWRW, fabrefecerunt Itali *LEIBNITIVS Collect. etymol. P. I. p. 112.* DIECMANNVS *Gloss. ad Rhabanum Maurum p. 80.* IO. DAVIESIVS *lexico Cambro Celtico*, sicuti etiam vocabulum *Beera*, hordeum, ad potum ex illo coctum transit generauitque nostrum *Worste*, siquidem litarum *w* & *g* frequens ore Theotisco est mutatio, GEORG STIERNHIELMIVS *Lexico Vphila Gothico p. 23. lit. a.* GVNDLINGIVS *in πρωτῆς p. 428.* Vt ergo dignae sunt, quae expungantur ridiculae deriuationes VOSSII *de vitis lat. serm. L. I. c. 4.* SCALIGERI *de subtilit. ad Cardanum Ex. LXXXVII.* ISIDORI *Orig. XX. 3.* BIVARI *ad Pseudo Chron. Maximi p. 306. 312.* CLVVERI *Germ. antiq. L. I. c. 17.* aliorum a KIRCHMAYERO *diff. de veterum Celtaeum Celia, Oelia & Zyrho ad illustrandum locum Flori nobilem de Numantinis L. II. c. 18.* larga manu adductorum & confutatorum.

Mercipotus: (u) Quem descripsit CANGIVS *l. c. Tom. IV. p. 689. contractum emptionis* (rectius dixisset arham emptionis) *in decretis Hungaricis sic dictum, quod ut plurimum in potu consumatur.* At non in decretis Pannoniae solum hoc barbarum *mercipotus* occurrit vocabulum, sed etiam in codicillis Germaniae legalibus bene multis, nec a FRESNEO nec a doctissimis Monachis Ordinis S. Benedicti congregationis S. Mauri visis lectisque, veluti in vetustis *Statutis HILDESIENSIBVS* apud Ill. GRVPIVM *Orig. Hannou. p. 234.* LVBECENSIBVS *a. 1243 ap. Dn. de WESTPHALEN Tom. III. Monument. ined. p. 629. Chr. Erfordiens. ad 1275. ap. MENCKENIVM Script. rer. Germ. Tom. III. p. 286.*

Biberagium (x) Cuius vocabuli notitiam debeo inaeestimabili CANGIO *l. c. Tom. I. p. 1145,* vbi illud *Biberagium*, Gallis *Breuvage*, vinu du marche, Italis *Beveraggio* appellatum, corollarium dixit praeter praetium compotandi causa in emptionibus datum, adduxitque ad notionem illam probandam bina chartarum excerpta, quae cum ipso vocabulo a nemine, quantum scio, hucusque excitata, hic adscribere non pigebit. Alterum quidem

cx

ex tabulario *Vindocensi* haec prae se fert verba: *Pretio constante solidis XII & de BIBRAGIO totidem denariis.* Alterum vero chartularii *S. Albani* in haec definit: *De qua emptione habuit filius suus pro autorizamento VI denarios & duos calcarios & BIBRAGIVM.*

(y) Teste charta tabularii Vandreg, a *Monachis Bened. Tom. VI. Glossarii Fresneani* p. 1627 allata, ubi: *Vendidi unam peciam terrae pro LXXV^{vinalia.}* *Sol. Turonens. & V. sol. IN VINO.* Modo vocabulum *Weinkauff, Lickauff* in sensum *laudemii & recognitionis* quandoque occurrere animaduertimus, & eundem significatum *Vinaliorum* hononimicum nunc deprehendo in charta a. 1440 ap. *Dn. NODIVM*, virum pl: reuerendum & doctissimum, in *Beyrägen zur Erläuterung der Ciuil-Kirchen- und Gelehrten Historie der Herzogthümer Schleswig und Holstein P. V. p. 418: Quique presbyter nobis Ioanni praeposito ac nostris pro tempore existentibus successibus in capitulo nostro hiemali duas marcas denariorum singulis annis pro synodalibus, VINALIBVS, accessu altaris, exuviis nostrisque institiis ex eadem praepositura debitis, sine difficultate quacunque realiter exsoluat & soluere teneatur.*

(z) In *Chronico Dni. de Grauna* ap. *LVD. ANTON. MVRATO-Potalitia.* *RIVM Script. rer. Italic. Tom. XII. p. 576.*

(aa) Teste *CORN. TACITO de M. G. cap. XXII. De reconciliandis* quorum ratio ex com-
inimicis iungendisque affinitatibus plerumque in conuiuiis consultant. potationi-
 Ad qua verba *IO. GVIL. STVCKIUS Antiquit. conuiual. L. III. c. XIX. p.* bus Germa-
589: "Antiquum hodie obtinere apud Germanos quotidiana experientia fa- norum,
 " cit manifestum. Et recte sane iterumque recte, cum si vnquam in alia, quibus illi
in nostra certe gente illud QVINTILIANI sibi vindiceret locum: Ut sem nobis litarunt in
antiquitas tradit infestos animos placauere mensae & homines qui inter pangendis
se armis & exercitibus conflixerunt, tui tandem iacere media coenae amicitiiis,
fide. Nam vt hodieque longas inueteratasque inimicitias, quibus illi
 piendis quandoque nec ratio nec lex sufficit, apud plebeculam plena
 plerumque restinguit componitque amphora, quod phraisi recepta & ab
AVTORE Anglo libri a discourse concerning the Lords super by R C. iam
 annotata, vocant *pacem bibere, den Frieden trincken;* Vt quoque pota-
 tionum huiusmodi quandam vmbra in *Alis*, vt audiunt, partium Ang-
 liae occidentalium & aquilonarium deprehenderunt *CARAEVS notitia*
Cornubiae p. 68. CHAVCERVS interpretet u. Vigils. GVIL. SOMNERVS
 D rum

tum in not. ad leges Henrici I. R. Angl. c. LXXXI. not. f. p. 273. tum in Glossario Script. X. Angliae Seldenianis adiecto v. Ealbus, quibus quemadmodum in Vigiliis (wakes) non conuiuii causa solum, sed ad iurgia etiam & ad controuersias inter vicinos coortas audiendas & componendas conuenitur; vti denique amicitias, foedera, quidni & fraternitates, vitreas fraternitibus plerumque inter pocula pangere solent nostrates, LINCKENIVS de fraternitate comporatoria, de LVDEWIG vita Iustiniani M. b. 8. §. 86. n. 431; sic affinitates Scyphis repletis hodieque obfignari quem fugit? parumque abest, quin sponsalia nuptiasque fidas, auspicias bonisque auib contratas habeant posterit, habuerintque Maiores. Et quis haec mirabitur? Scythica enim h. e. maiorum suorum sanguis ebullit in venis Teutonum, quos quidem piguit Scythicam hanc indolem deponere in cultiori orbis parte. At de his quidem testimonium habemus elegantius LVCIANI in Dialogo Φιλία inscripto p. 633. edit. BOURDELOTH Lutet. Paris. 1615 fol. excusl. Δεί δὲ τῶν μνηστῆρων ἕκαστον προσαγγείλαντα εἶπεν, διότι μνηστεύσμενος ἡμεῖς, δεῖπνεν ἐν τοῖς ἄλλοις, κατακείμενον ἐφ' ἡσυχίας. Ἐπειδὴν δὲ πάσαισι δεῖπνῶντες, ἀλήσαντα Φιάλην, ἐπισπείσαι κατὰ τῆς τραπέζης, καὶ μνηστεύσασθαι τὴν πᾶνδα, πολλὰ ἐπεινῶντα εἶπεν, ὅτις ἢ γένος, ἢ πλοῦτον, ἢ δυνάμενος ἔχρη. Oportet autem unumquemque procum posteaquam exposuit, quis sit, & ex qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, cum reliquis CONVIVARI, tacitumque accumbere, deinde, peracto conuiuio, postulat a phiala, vinum in mensam effundere, sponsam ambire, mulctum se commendare, quo genere, quibus opibus, qua potentia valeat. Debeo hunc insignem locum IO. GEORG. HAGERO V. C. schediasmat. de ritibus veterum Germanor. circa matrimonia inuenda Lips. 1738 §. 8. not. b. ex quo & eum repetit doctissimus & ingenuus iustitiae sacerdos D. GOTTL. AVGVST. IENICHEN in Anmerkungen von dem durch die teutschen Gesetze gar sehr eingeschränckten Verlöbniß-Mahlzeiten und hochzeitlichen Gastmahlen c. 1. §. 2. not. d. vbi praecleara quacuvis de epulis nuptialibus Iudaeorum, Romanorum, veterum Christianorum & Germanorum attulit vir doctissimus. Et quis nescit, quod ab ipsis epulis & κατὰ ποσι nuptiali sponsalia apud Sueo-Gothos nomen sibi contraxerint Brudkop dricka, OL. MAGNVS biflor. gent. septentr. LXIII. c. 37. Gaur. & Rolf. Saga. c. XXXI. p. 203. LOCCENIVS Antiquit. Sueo-Gorb.

Gorb. L. II, c. 15, IO. CHR. CLEFFELIVS *V. Cl. Antiquit. Germanor. potissimum Septentr. c. 1. §. 6. p. 19.* IO. HERMANSON *de ritibus nuptiarum apud veteres Sueo-Gothos Vps. 1726. c. 1. §. 7. p. 26,* qui & ipse c. 2. §. 5. p. 37. testimonium praebuit, quod vetustissimis & hodiernis moribus in gratulationem sponsi sponsae bibatur (*dricka Dannemans och Dannegwinnes skälv* vocant) & quod hoc prius, quam sublatae sint mensae & ad saltationes transeat, peragatur praemisso sermone ductoris sponsi & sacerdotis de mariti & uxoris officio; quo facto sponsus & sponsa surgentes, libato iubeantur *vino bibere* in gratulationem sui reciprocam, pari quidem libatione & faustis votis prosequendam a paranympis & conuiuiis. Quem fugit in ritibus Islandorum nuptialibus antiquis *propinationi* sponsi sponsaeque in legalibus & praescriptis poni solemnitatibus? KETSLERVS *Antiquit. Celticar. p. 359.* HIALMARI *historia ap. GEORGIVM HICKESIVM Thesauri Antiquit. Septentr. Tom. II. p. 136.* Quis ignorat geminos Heluetiorum, Borussiae, Danorum, Frisonum aliorumque septentrionalium mores tradidisse DANIEL. HEREMITAM *descrip. Heluet. p. 517.* CHRIST. HARTKNOCHIVM *de nuptiis veterum Prussorum §. 6. p. 158.* SAXONEM *histor. Dan. L. II. p. 30. V. p. 82.* HEIMRICHIVM *Chron. Frisiae boreal. p. 15. & in accessionibus huius Chron. ap. Illustriss. Dn. de WESTPHALEN Monument. ined. T. IV. p. 1383.* SCHEFFERVUM *Lapponiae c. XXV. p. 315.* BERNH. PICCARDVM *dans les Ceremonies & Coutumes de peuples idolatres Tom. II. p. 381.* Et quis denique monumenta medii aevi perfunctorie ita perlegit, vt non animaduertit phrasin illa: *potare matrimonii nomine nil in illis esse frequentius.* vid. *Statuta Synodalia NICOLAI Episc. Andegauens. a. 1277. c. 3.*

(bb) TACITVS *de M. G. c. XXI. De pace denique & bello in conuiuiis in comitiis consulant: tanquam nullo magis tempore aut ad simplices (veras, non fictas) cogitationes pateat animus, aut ad magnas incalescat. Tunc enim, pergit TACITVS, gens non astuta, non callida aperit secreta pectoris.* (verum dicit & inuenit) Ergo *delecta & nuda omnium mens* (non ficta & simulata,) *postero die retrahatur* (errores nimirum retrahant, quos sobrii in consultationibus commissos esse agnoscunt,) *& salua viriusque temporis ratio est* (nimirum quod inter pocula consultum fuerit, non obliget, quoniam inter pocula fiat tantum deliberatio & mane primo a sobriis conclusio.) *Hinc deliberant, cum fingere nesciunt,*

constituunt dum errare non possunt. (*) Obseruantibus ergo PHILIPPO CLUVERIO *Germania antiqua*. L. I. c. 38. p. 371. & IO. IAC. SORBERO *de comitiis veterum Germanorum antiqua*. P. I. c. IX. §. 155. p. 157. comitiis praecefferunt conuiuia, quorum modum ex POSIDONIO & ATHENAEO L. IV. c. XIII. exposuit laudatus CLUVERIVS d. l. c. XVII. p. 157. A quo quidem more maiorum non abhorruisse dixeris, quae ad publica imperii negotia tractanda superioribus retro seculis instituta sunt comitia imperialia. Et quamuis duriora sint, quam ut ferri queant, illa B. LVDEWIGII in *Gelehrten Anzeigen Tom. I. n. 133. p. 438*: „Comitia Germanorum sunt lenta & violenta. Und Nachmittags waren nicht allein alle „Gefandten voll, sondern man mußte auch in der Maintzischen Cantzlei die Weinsflaschen auf den Neben-Tisch setzen. Damit die Cantzelkisten wen was ad dictaturam gegeben worden, und solches in die Feder genommen, nicht Durst leiden möchten, welche denn wohl ehender als ihre Dintenflässer ledig geworden; abusum tamen comotationum in illis notarunt HERN. LATHERVS *de cens. L. I. c. 10. n. 32*. PAVL. NEGELIVS *Tr. von bürgerl. Stände c. XIX. p. 219*. CHRIST. PELLERVS *Polit. scelerat. addit. ad c. XIII. p. 13*. MONZAMBANO *de stat. imper. germ. c. 5. §. 2. p. 67*, questus quoque de eo est Ferdinandus I. Imp. data legatis hac admonitione, finem comitorum, ad quae illos esse ablegatos non comotationes, crapulas, esse & commessationes, sed patriae salutem & publica negotia. Referunt hanc optimi Caesaris orationem, nescio quo autore CARPZOVIVS *Prax. crimin. P. III. qu. 146. n. 1. p. 378*. IO. GEORG SIMON *de iure poculor. c. 6. p. 30*.

in iudiciis

quod probatur e monumentis vetustis

(cc) Elegantissimum hanc in rem e *vita S. Gundelini* excitauit testimonium HENRICVS SPELMANNVS Ocellus Angliae, *Archaeologo p. 385*, quod hic repeto: „Laicus quidam posuit calumpniam, iniuste in vnam partem terrae, quam clerus beatissimi Gundelini tenebat ex ratione

(*) Idem de Thracibus & Persis, quos eiusdem cum Germanis originis, h. e. Seythicae singulari oratione docuit PICCARDVS, tradunt HERODOTVS L. I. p. 25. CVRTIVS VI. 4. PLVTARCHVS *Sympes. L. I. qu. 9*. EVSTACHIUS *ad Homerum IX. t.* ATHENAEVS XV, eos in conuiuio de rebus maxime seriis consultasse, & quod placuerit inter pocula deliberantibus, in postriedie dominum aedium, in quibus consultatum fuerat proponere, & si quid placuerit sobriis etiam retineri, sin minus relinqui.

» tione & pro calumpniis multoſciens impoſitis, conſtituerat diem pla-
 » citandi. - - - Decanus eccleſiae viſitauit curiam Liſarces apud inferio-
 » rem Goetonium conuiuio regali functus, ſicut conſuetudo erat tum
 » temporis per patriam. Vltimo autem die conuiuui ante praedictum
 » diem placitandi contra noctem retraxit craſtini diei placita. Coniicit
 doctiſſimus eques cum GOLDASTO animaduers. ad Eginbardum p. 173.
 edit. Schminckii intuliſſe eum in iudiciis et aſſiſis conuiuandi morem Bri-
 tanniae, Germanos, Anglos & Saxones, quorum iudicialia conuiuia lo-
 quitur *charta Theodorici Abbatis Corbeienſis a. 1348. ap. CHRIST. FRAN-*
CISC. PAVLINI diſſert. hitoricis variorum Monasteriorum diſſ. III. §. 2.
 praecipue vero memorabile documentum a. 1277 apud LVNIGIVM *Spie-*
eileg. eccleſ. Tom. I. p. 513. & KRESSIVM App. tractatus von Archidia-
conal-Gericht p. 161. quo Iacobus Stoffreggen Freigranius refert, ſe ci-
 uitatis Osnabrugeniſis nomine Freyiuicio Velgeſtadenſi aliquid inſinua-
 tum, propter Scabinorum circa tribunal diſcumbentium & compotan-
 tium multitudinem iudicium vix ac ne vix quidem appropinquare po-
 tuiſſe; quia prodit etiam hoc quam clariffime, quod ab iſtis his con-
 uiuiis loca iudiciis celebrandiſtina nomen ſortita fuerint *Mallorum,*
Mabl, Gerichsmabl, obſeruantibus SCHILTERO *de curiis dominicali-*
bus §. 20. p. 357. IO. HEVMANNO *ICto Alroſſino, de ſacramento Gil-*
doniae §. XI. p. 20. HERM. ADOLPH. MINDERSENIO *de iudiciis cen-*
tenariis & centumviralibus veterum Germanor. p. 246. 314. GVILLI-
 MANNNO *Antiqu. Heluet. p. 80 ſ.* WACHTERO *gloſſ. Germ. p. 1026 ſ.*
 Nolo nunc inquirere, haec conſuetudo trahatne ſecum aliquid ex ſpur-
 citie ethniciffimi originesque an illa debeat ritui illo, quo olim comitio-
 rum & iudiciorum ſolemnia religioſis ſacrificiis, quibus exceperunt *con-*
uiuia plerumque & ſacrae *comporationes,* auſpicata ſunt. Teſtis enim
 eſt HVCBALDVS *vita S. Lebuini c. XII. ap. LAVR. SVRIVM Aſtor. SS.*
Tom. VI. Menſ. Nov. p. 283, quod Saxonum concionis multitudo, ex di-
 » uerſis partibus in Mareklo coacta, primo fuorum proauorum ſeruare con-
 » tenderit inſtituta, numinibus ſcil. ſuis *vota ſoluens & ſacrificia,* verris
 » puta, quem Freyae ante celebrata iudicia apud ſeptentrionales immola-
 » tum, *vr propter hanc victimam omnes cauſae arduae rite iudicari poſ-*
ſent, ex cap. XIV. *Hervarar Sagae* docet CAROL. LVNDIVS *diſſ. de iu-*
diciis veterum Gotbor. c. IV. theſ. 7. p. 232. Nec in praefenti litem in-

appellatione
Mallorum

tentabo, sed placide acquiesco, si quis forte ad inuestigandus iudicialium conuiuiorum origines recurrat ad festa & iudicia Mayalia (Mayending) quae Maii mensis tempore inter epulas & pocula celebrantur Franci, Alemanni, Holfati, *eb. 1015. ap. de LVDWIG Script. rer. Bamberg. p. 1118.* SPEIDELIVS *Speculo inuid. histor. p. 872.* BESOLDVS *document. redivo. monaster. Württemberg. p. 343.* Dn. de WESTPHALEN *praef. Tom. IV. monument. inedit. p. 152.* vel si quis refricet memoriam solemnium ac vniuersalium Gothicorum iudiciorum in honorem & memoriam Disae Deae celebratorum (Disling, Disating, Medwinterstingh), mensē quidem publicis ob festum Iulium laetitiae conuiuisque sacris destinato, Februario scil. OLAVS WORMIVS *fastor. Dan. L. I. c. 18.* SNORRO STVRLAESON *Chron. Noruag. p. 226.* RVDBECKIVS *Atlant. Tom. II. p. 508.* MESSENIUS *Scand. illustr. Tom. I. p. 3.* LOCCENIVS *Antiqu. Sueo-Goth. L. I. c. 4.* FERELIVS *de cultu Solis Lips. 1708. p. 67;* Spatia enim accuratio illa disquisitione postulat ampliora, quam ut cancellis scriptioni huius destinatis contineri queat, reseruanda quippe futuro otio & opellae de usu cognitionis Theologiae gentilis veterum Germanorum in explicando iure Germanico medii aevi, illis quidem, quae ex vetustissimo hoc ritu in consuetudines Teutonum medii & recentioris aevi deriuata passimque hodieque supersunt, breuibus nunc memoratis. Principio enim iudicia in publicis hospitiiis exercita quandoque fuisse, me docuerunt uetusta patriae monumenta, & in his, quae IO. BVRCH. VERPOORTENIO *comment. de inuestit. allodior. §. XXVII. p. 40.* debeo verba antiqui statuti vici Schonbrunnensis in dem Steigerwald: *Zum XV. sind wir jüngst verschiedenen Jahren einig worden, dieweil sich die Nachbahren, zum Theil dazu eh mahl geleuret worden, (quoniam vti hodieque fit Kilonii bey Eröffnung des bürgerlichen Gerichts-Tages campanae sonitu plerumque facta est conuocatio ad mallum, v. consuetudines villae Hasprensiss a. 1176. ap. MARTENE T. I. Coll. Ampliff. p. 393. Ordal. Bremens. c. 120.) etwas verzögentlich zu erscheinen erzeigt, und auffgehalten, daß hinfort, wer mit in der Zeit, bis ein Bürgermeister einen Zweig von dem Baum bis der Wahl stehet an die Wahlstat, als zur der Linden (h. c. iudicio ad tiliās, de quo egi in opusculo de usu genuino iuris Anglo-Saxonici in explicando iure Cimbr. & Saxon. p. 150 f.) oder ins Wirthshaus bringt, nicht erscheinet, = = = soll derjenig in jeden darin erstraff=*

inde iudicia
in hospitiiis
publicis ha-
bita

straffbahr befunden, zu Buß 15 Pfund verfallen seyn. Tum etiam non ita longe remota temporis est memoria, quo, more Cimbrico finitis negotiis forensibus (*nach Hegung des Dind und Rechtes*) iudicibus ruralibus (*den Dinge-Vogten, Stockneffen, Sambfründen, Sunstuden, Grundegeren*) publicis sumptibus instructum est conuiuium (*das Gerichte Essen*); quo, teste CASP. SCHIFORDGHERO *L. III. ad Anton. Fabrum Tract. XXIX. qu. 2.* ex privilegio de aduocacia prouinciali in noua ciuitate Wratislauenſi d. 1321 aduocatus prouincialis, iudicii praefes, a Scultero prandio excipiendus fuerit, cuius nomine hodieque in iudicio (*Dreyding*) ab vniuersitate soluitur das *Essegeld*. SPEIDELIVS in *Speculo v. Dreyding*. AVTOR *Tr. de iudicio Dreyding p. 5*; quo in ruge iudiciis Saxonum & centenariis Gueſtphalorum & terrarum Rhenanarum adhibita sunt symposia, publicis sumptibus expedienda, docente GVSTAV. HENR. MTLIO, elegantioris doctrinae Icto Lipſ. *diſſ. de Rugeiudiciis Saxonis c. III. §. 28.* HERTIO *Oper. Vol. II. P. I. p. 423.* MINDERSENIIO *de iudiciis centenariis German. p. 247*; quo ministris Brandenburgicis iudicium in pagis Würtzburgensis habentibus Episcopus Würtzbergenſis finito iudicio tenetur: *eine Kuſe mit Wein in jeden obgedachter Dörffer bei Haltung des groſſen Mahls, auff der Gaſſe zu ſtellen, darin ein oder zwo Schüſſeln geſeget werde, damit iedermann daraus trincken möge, und pflēge derjenige, ſo die Brandenburgiſche Herrſchafft repraeſentirt, wohl ſelbſt den erſten Trunck daraus zu thun.* PFEFFINGERVS *Viriario illuſtrato L. III. Tit. XIX. §. 113. lit. a. p. 77.* quo & denique idem fere in iudiciis Haſſiae marcalibus obtinuiffe percipimus ex instrumento marcali, (*Märckergedings-inſtrument über die Foſſen Helde*) a. 1494 ap. IO. IAC. REINHARDVM *de iure foreſtali Germanor. Adj. IX. p. 220*: *Item ſoll ein Grave zu Catzenelnbogen beſtellen und ein STVCK WEINS uff ein icklichen Märckergedings-Dag da ſey, als das in vorbeſtebener maas beſcheiden wird, und ſo der WEYN also da ſey, alsden ſoll der gemeine Mercker einen Gmwē zu Catzenelnbogen &c. ſein rechtr weiſſen, und ſollen auch alle diejenige, ſo da Wald-Schützen daſelbſt geweſen, unnd im Leben ſeyn, uff ibren Eyd rügen, also geſchehen ſeyn, dan ſoll ein Grave zu Catzenelnbogen, oder aber ſein Amtmänner einer, ob er ſelber da nicht möcht geſein, AHNDRINCKEN, und der gemeine Märcker darnabe.* Ne vero nunc quid dicam de con-

conuiuia iudicialia & computationes

ius primi haustus

fectu-

suetudine Saxonibus, Francis & Megapolensibus olim receptissima, qua
 quidem actores iudicibus ante causam decimam prandium praebere oportuit,
 cuius sumptus causa amissa liteque inferior refudit reus, SPANGEN-
 CERGIVS *Chron. Saxon. c. V. p. 10.* GVILLIMANNVS *Habsh. L. II. c. 14.*
 MANTZELIVS *Select. iuridicor. Rostoch. fasc. III. Spec. 20. p. 168.* MIN-
 DERSENIUS *l. c. p. 244*; rationes tamen vtraque manu palpo & origines,
 quae in iudiciis quibusdam particularibus & ruralibus Germaniae multae
 vel determinentur expendanturque iuxta numerum modiorum cadorum-
 que vini & Zythi, vel quod ipsae hae in nummulis datae & pecuniariae
 cedant alibi in computationes mallensium & rustlicorum. Qua in re testi-
 monium defero SPECVLATORI SAXONI *L. III. art. 64: Dem Bauer-
 meister wettet man VI pfenning und unterweilen drey schilling vor haut
 und haar, und daß ist dan den Bauern in der GEMEINE ZU VER-
 TRINCKEN*; instrumento a. 1540 (Märcker-instrument über die Gär-
 tes-Hecken) ap. REINHARDVM *l. d. Adj. III. p. 168: Auch welcher Mär-
 cker brüchig in obgemeldten beyden Gartmessen einen erfinden, soll
 von der Märcker gestrafft, und solche Straffe soll im Flecken zu
 Burgschwalbach verdruncken werden, des soll der wohlgebohrne
 Herr, oder aber wer von seiner Gnaden daselbst, den ersten Antrunck
 thun und haben, & HENELIO *Silesiograph. renouat. P. II. c. X. §. 59.
 p. 937. ed. Mart. Hanckii*, hoc quippe in partibus suis datum esse Scultetis
 Silesiae memoranti, quod refractarios & morosos, iudicio absque venia
 se ingerentes, vel sine licentia a bancis recedentes multare possint in tri-
 bus aut quatuor solidis, aut etiam in vna vel altera amphora cereuisiae
 a membris iudicii & communitatis eporandae. Nec dubito in hunc
 censum vocare verba privilegii ciuitati Hamelae a. 1335 ab Ernesto duce
 Brunsvicensium concessi ap. IO. de POLDA *Chron. Hamelensi p. 515. Tom.
 II. Script. rer. Brunsv. LEIBNITH: "Si contentio vel discordia fit inter
 " aliquos Burgentes vel de percussione vel capillatione, post emendam
 " iudicii, reus dabit consulis vnam amam vini (dolum vinarium, no-
 " bis Ohm) & lacfo marcam. Codicis vetusti iuris HAMBVRGENSIS
 a. 1270 P. XI. §. 12. ap. Illustr. Dn. de WESTPHLEN *Tom. IV. Monument.
 med. p. 3015: "So we ein Vorfat leit blauw und blot, dar schal he be-
 " teren mit einen Voder Wynes van o Amen, und mit X. marc Sulvers;
 Skraae s. Statut SOSATIENSIS art. CXIV. d. l. p. 3075: "Wey eine sine
 " Bör-***

multae in
 vino & cere-
 uisia praesti-
 tae

quae cessere
 in computa-
 tiones mal-
 lensium

„ Börgere wegen laget, effie mit Gewalt Huis foket, werd hey des ver-
 „ wunnen, dey fall wedden deme Raide tein mark und ein Foder Wyns,
 & art. CXXXVI. „Wey ein Ordell dat in dat Gerichte gewifet ift, vor ein
 „ ander Gerichte ur der Stadt fchildet, dei fall dem Raide wedden tein
 „ mark und ein Foder Wyns. Porro statuti FRANCOBERGENSIS a. 1294.
 ap. IOH. PHILIPP. KVCHENBECKERVM *Analekt. Haffnac. Collect. V. p. 186:*
 „ Auch was Gefetzes unfere Schoepffen und Rath machen, fetzen und
 „ entfetzen auf ihren Eyd und Befcheidenheit, wer dem freventlich
 „ wiederkünde, oder daffelbe bestraffte, der foll ein Jahr aus der Stadt
 „ feyn und uns büffen 10 pfund pfenninge, iedem Burgmann, der zum
 „ Franckenberg gefeffen ift, 5 fchilling, ieden Schepffen 5 fchilling pfen-
 „ ning, auch unfer Stadt ein Fuder Weyns. Statutorum HILDESIENSIVM
 Meierdingicorum ap. B. de GOEBEL *de singularibus quibusdam praediis*
rusticorum in terris Brunswico Luneb. p. 123: „Da auch einer fich erküh-
 „ nen würde bey einem fremden Gerichte wegen Erben, Zins, Landerei
 „ als bey dem Amte und fonften Klage zu führen, derfelbe ift den Meier-
 „ dings-Leuten in zwey Tonnen Brühahn, dem Meierdings-Herren aber
 „ in einer Tonne Straffe verfallen. - - - Da auch einer fich an Meier-
 „ dings-Guther ansetzen und verwahren läffet, auch praestanda praesti-
 „ ret, ein ander aber zu fahren, den pflug de facto darinnen fetzen
 „ und in poffeffione turbiren wolte, derfelbe foll jedesmahl in eine Ton-
 „ ne Brühahn Straffe condemniret feyn. - - Wen einer ein Guth pfands-
 „ weife an fich bringet, und fich im ersten folgenden Gericht nicht an-
 „ fetzen läffet, foll das erstemahl dem Herren Praelaten eine gantze
 „ Tonne Brühahn, den Meierdings-Leuten den Halbscheid, das zweyte-
 „ mahl in duplo, und das drittemahl seines Gutes verluftig feyn. Qui-
 „ bus ex superiori seculo alia adhuc adderem, nisi chartae nunc parcendum
 „ effet & temporis spatio. Er licet non defuerint, qui ne occasio inuita-
 „ ter ad peccandum illud multarum genus e territorii exterminarint prin-
 „ cipes & legislatores; eiusmodi enim lex, ne multae & redemptiones
 „ pecorum in alienos fundos grassantium communitati ad commellandum
 „ amplius concederentur, prodiit in *Ordinat. Politica CELLENSI c. XII.*
 S. 3. v. AVTOR *Tr. von Dorff- und Landrechten c. XVIII, §. 110. p. 77*
 & apud Borussos morem multas in conuiuibus & commellationibus con-
 „ sumendi abrogasse easque vt comparandis armis & instrumentis bellicis

in publicum usum impenderentur lege lata statuiffe Sigfridum de Feuchtwangen (*) & Weinricum de Kniprode, ordinis cruciferorum magistros, testantur HARTKNOCHIVS *de iure Prussorum* §. 10. p. 347. & *Autor commentarioli in LL. Sigfridi, im Erläuterten Preussen Tom. III. P. XXXI. n. 16. §. 7. p. 525*, superat tamen hodie & docentibus GODOF. MASCOVIO *notie iur. Bransu. Luneb. Osnabrug. p. 9. Ill. ATRER de poenis furti domestici p. 40. COLERO de process. execut. P. II. c. 1. n. 112. 113. Ill. FRID. ESAIAS PFENDORFFIO de iurisdic. Germ. P. III. Sect. 1. c. 2. §. 22. p. 652. IOH. CHRISTOPH. HAHRENBERGIO V. cl. histor. eccles. Gandersheimens. diplomat. diff. II. p. 420. praxi iuridicorum particularium & ruralium Osnabrugensium, Bremensium, Hildesienfium, Saxoniaeque superioris comprobatur priuatae poenae illud genus, & vtur ego quidem non videam, quomodo a nora iuris irrationabilis & politiori seculo indigni, corruptelae certe liberari illud possit; vix tamen iudici in sententiarum dictionibus relictum esse existimo, dato casu deflectere a consuetudine inueterata, diualibus sanctionibus & nouellis statutis confirmata, & recte calculos subduxisse dixerim ICROS Wittebergenfes, quorum conceptam in hoc argumento sententiam recitat *Ill. a LETSER Med. dir. ad ff. Spec. DCXLII. m. XI. p. 278*: Es wird zwar bei der uhrhalten schon im Sachsen Spiegel L. III. art. 64. gegründeten Gewohnheit des Vertrinckens so lange, bis die Obrigkeit aus erheblichen Ursachen das Geld zu nöthigern und bessern Ausgaben anzuwenden, ordnet,*

hodieque
vfitatae

Observatio
de iure Prus-
sorum καλ
ἐξοχνο
ita dicto

(*) Eidem cruciferorum Magistro legem adscribunt, quae & postea in LL. Culmenfes migravit hodieque καλ ἐξοχνο das Preussische Recht dicitur, huius quidem renoris: *Wo ein Preuss einen die Neige zugetrunkken, soll er auch das frische anheben. Wo ers nicht thäte und mit zwey oder drey überzeiget würde, soll ers mit seinem Halse bißsen.* Vnde illud: *Qui bibit ex neigis, ex frischibus incipit ille.* Instituti huius rationem reponunt in perfidia veterum Porussorum odioque, quod in Crucigeros conceperant, Vatiniano, quo etiam venenum illis in conuiuus propinare religioni sibi non duxerint, vt inde opus fuerit lege, vt qui poculum vltimus ebiberet, ex recens impleto idem adfessori denuo propinaret. vid. TH. WEISELIVM *Chr. Boruss. p. 105. HENNEBERGERVM tabul. Poruss. p. 281.* & qui lectu dignissima habet D. SAMVEL SCHELWIGIVM *Orat. vom Preussischen Trinckrechte*, quae toga Germanica induta prodiit in *erläuterten Preussen Tom. II. P. XIV. p. 96 f. P. XXXII. p. 596.*

net, gelassen, und klagender Paul Schmidt mit seiner Klage, da er zu rechter Zeit von dem Bertrinken benachrichtiget worden, abgewiesen. Denique ex conuiuiis veterum Germanorum iudicialibus illud defluxisse arbitrator, quod *sportulae* iudicibus & Scabinis olim praestandae fuerint in vino & *cereuisia*, & quod pro resignationibus allodialium earumque inuestituris iudex acceperit aliquot *sestarios* & *vini cereuisiae*, quorum nomine Senatui Slesuicensi & Bremensi *cereuisiam* Scotationis, *Scotationis* vulgo *Schottelbier*, *Fredewyn*, exhibuit emptor. *Perill. de WESTPHALIA praef. Tom. III. Monument. med. p. 123.* IVS BREMENSE a. 1433 P. II, Tit. 4. ord. 49. ap. OETKENIVM *Corpore Constitur. Oldenburg. P. VI. p. 284*: Dar en mag nemand Wickbelde verkopen, degenne de dat verköfft, de late dat up rechte dinge tidt dages, und dejenne de dat köfft, de geve sinen FREDEWYN, dem Rade und dem Vagede, also *f. Fredewyn des Stadts-Recht is. Chartae Beatricis Abbarissae Mariae Suessonensis a. 1231*: "Omnes hereditates ad propinquiorem heredem per escheanciam devoluentur. Et poterit quilibet tenere terram suam & vxoris suae & sint omnes pares & heredes ad terram tenendam illi, qui per linagium & ius debet venire ad eam. Venditore autem cum emptore venienti ad maiorem & Scabinos nostros & se devesitiet venditor in manu Maioris & Maior inuestiet emptorem per duos *sestarios Vini*, Maiori & Scabinis dandos. (*) Venditor autem si voluerit, potest offerre terram suam propinquo & de qualibet oblatione, quam faciet, erunt duo *sestari vini* Maiori & Scabinis. Locum hunc, qui ceteroquin egregie facit ad probandum fulciendumque aeternum iuris Germanici dogma, resignationem scil. rerum immobilium a venditore fieri magistratui, illum

E 2

(*) Hodieque more Hildesienfium, praedium Probftingicum a defuncto aut a venditore aliove titulo acquirens, iudicio certam pecuniam & *bibalia* soluit, vulgo die *Umsaat*. *Statuta Oldenburgica Probftingica a. 1561 ap. de GOEBEL de singularibus quibusdam praediis rusticor. in terrio Brunsvic. Luneburg. Adiunct. L. p. 145*; Dem Herren den Probften von einem Probftingmanne ein *halb Stövecken*, von Uthmanne ein *Stövecken Wiens*; dem Richter von Probftingmanne einen halven veerorden Schilling - - Dem Dechant efte Schävner von Probftingmanne ein *halb Stövecken Wiens*, den Nothen (Scabinis & plebe rustica lectis) eine *Tonne Beers*, de Uthemann, de Probftingmann eene *halve Tonne Beers*.

que his sibi a venditore resignatis e dominio directo & feudali aemulo rursus inuestire emptorem, sublegi CAROLO du FRESNE Tom. IV. Gloss. p. 1326. u. Offerre, cuius etiam alio loco ex LAVRERIO illa est obseruatio, quod in Galliae quibusdam ciuitatibus Maiori & Scabinis vini certa quantitas

Sportulae
iudicibus in
vino expen-
sae.

sportularum loco ab his quidem debeatur, qui praestito iuramento, ciuium iuribus & priuilegijs sunt condecorati. Poterit denique commode quis iam memorare inque vetusti moris ruderibus referre, quod in iudicio parochiali Neofanienſi Hofſariae, vulgo Tönnies Kirchſpiel-Recht, ſep-temuiris iudicibus, verbi diuini miniſtris, binis iuratis eccleſiae, & qua- tuor villicis parochialibus inſtructo, appellans, in ſymbolum accuſatae ſententiae vel prouocationis (Schoſsmahl) cupam vnā vel tonnam cere- uisiae obtulerit; poterit etiam huc referre cereuiſiae, & medones in ſignum recognitionum feudalium praestitas, WEBERVS de inuestituris § ſeruit. feudor. ludicris p. 85. FALCKENSTEINIVS codic. diplomaz Nordgav. p. 12. 13; recognitiones quoque, quas a conductoribus praediorum agrorumque ciuitatenſium non ita quidem & eo vsque in vino exegit Magiſtratus Kilonienſis, donec in Receſſo commiſſionis (Com- miſſional-Schluss) a. MDCCIX. d. 30. Nou. §. XVI. bene ſapienterque ita prouiſum: Da biſhero auch die ſüble Gewohnheit eingefchlichen, daß wenn jemand etwas von der Stadt gehäuret, oder ſonſten mit ihr einen Contract gemachet, alsdenn ſo wohl die Bürgermeiſtere als Rathsherren als eine Condition mit darinnen geſezet, daß ihnen zu ge- wiſſen Zeiten alljährlich ganze Eßbüchlein Wein haben geliefert wer- den müſſen, indeſſen aber natürlich, daß wenn einer ſolchergeſtalt den Wein nicht geben müſte, das Locarium alsdenn, wenigſtens ratione deſjenigen, was an Wein bezahlet wird, zum beſten der Stadt immer höher ſeyn würde, und ſolglich, indehm die membra Senatus ſich daran ergehen, der arme Bürger deſtomehr geben muß; ſo wollen wir ſolche Contractus auch ein vor allemahl abgeſchaffet wiſſen, und ſals etwa die Jahre bei einem oder andern annoch nicht verlauffen, ſo ſoll der darinnen benannte Wein zu Gelde geſchlagen, und ſtatt deſſen, das darin benannte quantum deſto höher geſezet werden.

in pactis
poculorum
habita fir-
matis.

(dd) More quidem a Scythijs maioribus accepto, Gothisque diutius ſolemni, quos foedera, contractus, pacta ſocietatis (Föftbrödralag) in- ſuſo in calicem fictilem vino mixtoque cruore confirmaffe, autores ſunt

HE-

HERODOTVS L. I. c. 3. MELA P. II. c. 1. LUCIANVS de amicicia, VER-
 GILIVS de rer. inuentorib. II. 15. AVBANVS de morib. gent. L. II. c. 9.
 Eagles & Almunds Saga c. IV. Forsten Saga c. XXI. SCHEDIVS de Diis
 Germanor. Syng. III. c. 35. p. 605. Sed quid opus est barbaris immorari
 & ritu hoc fere belluino vberius exponendo horrorem incutere lectori-
 bus, quem proscriptis profligauitque humanior aetas, vuarum sanguine
 confirmans contractus onerosos & gratuitos, non cruore humano, mo-
 re delirantium & ad delirium vsque amantium. Nam vti pacta iunctis
 poculis confirmata clarissime percipimus ex *Historia fundationis Abba-*
tiae Saltrænsis ap. DVGDALIVM Monast. Angl. Tom. I. p. 112: Et conue-
nerunt de compascuo vt pastura eis omnibus esset communis accedente
 CORNV SVB CORNV, pro pace & concordia inter se tuenda; sic
 etiam quod in inuendo locationis conductionis contractu scyphis non locationis
 pepcrierint, documento illud est luculentissimo, quod ab adhibitis conductionis
 reuicisfae lagenis ipsae locationes conductiones adpellationem fortitae sint
 nis quidem
Festnoel, docente OLAO WORMIO Monument. Dan. L. I. iure HADERS-
LEBIENS. art. 32. p. 1983. & FLENSBURGENS. §. 86 p. 1929, ibique:
Si quis conduxerit nauem & IN POTV habeat testes &c. Non mul-
 tus ero in exponendo ritu, quo in signum donationis non reuocandae,
 donatorem donatario cyarbum mero repletum propinasse fidem faciunt & donatio-
 nis
 loca *Chronici IPENII ap. MARTENE Ampliff collect. Tom. VI. p. 620 &*
visae S. Dauantazi ap. BOLLANDVM Act. SS. Mens. Iulii p. 529. & frag-
 gmentum chartae veteris de donatione Vlphi Thoraldi filii, quod ex
 CAMBENI *Britannia p. 573. a WORMIO l. c. SELDENO Iano Angl.*
p. 220. DOLMARO in noris ad Hirdsraa (h. e. ad aulae Noruagicae le-
 gem, non ad regis alicuius vitam putante FALCKENSTEINIO *Antiqu.*
Nordgauiens. p. 290.) p. 553, HEINECCIO Element. iur. Germ. Tom. I. p.
428. & Dn. LACKMANNO Tr. de aureo cornu Tunderensi, limatissimo
 opusculo §. 9. p. 22. repetitum & his lectoribus sistimus: *Dominabatur*
Vlphius ille in occidentali parte Deirae & propter altercationem filiorum
suorum super dominiis post mortem, mox omnes fecit pares. Nam in-
dilato Eboncum diuertit & CORNV, quo bibere consuevit, vino reple-
uit & coram altari Deo & beato S. Petro Apostolorum principi omnes
terras & reditus flexis genibus propinavit. Nam antiquissimum eum
 esse Scythisque deberi, quis est, qui non animaduertat ex eleganti
 hoc

hoc XENOPHONIS loco de expeditione Cyri L. VII. p. 405: *Procedente autem POTATIONE Thrax quidam ingressus, cui EQVVS ALBVS erat, arrepto CORNV PLENO, (*) PROPINO, inquit, tibi Seurbe, & equum hunc DONO DO, quo rectius, quem cuique voles persequendo capies & recedens non est quod hostem metuas. (**)* Postea quidam alius

(*) *Cornibus enim poculorum loco vsos Celtas, Germanos, Danos, Gothos, Anglo-Saxones constat ex PLINIO XI 37. CAESARE II. 28. pluribusque perorarunt ODORICVS VITALIS Hystor. Eccles. LIV. p. 507. BARTHOLINVS de medicina Danor. p. 343. BIRCHERODIVS Antiquit. fulcar. palaestr. Antiqu. p. 128. IOH. LANZONVS in Museo Mineruae Tom. II. CANISIVS Lectio. Antiquar. Tom. V. p. 736. BOCHARDVS in Hierozoic. P. I. p. 317. VRSINVS Anale& sac. Vol. I. p. 48. alii laudati ab AVTOR observ. von der Preussen Gewohnheit aus Hörnern zu trincken, quam legis in Erläuterter Preussen P. VIII. n. XXX. p. 641 f.*

observatio
de supersti-
tione erga
equos al-
bos ad il-
lustrandum
locum Xe-
nophontis

(**) *Quod quidem sapit inueteratam illam superstitionem cultumque equorum alborum, qui traducis instar a Scythiis deriuatus est ad Germanos, testis siquidem TACITO quod proprium gentis fuerit equorum praesagia & monitus experiri, & quod publice aluerit memoribus & lucis candidos & nulla mortali opere contactos quos rex vel princeps ciuitatis comitentur, hinnibusque atque fremitus obseruent. Nec vlli auspicio maiorem fidem non solum apud plebem, sed & apud proceres, et apud Sacerdotes. Se enim ministros Deorum, & consiliorum illos conscios putare. Inde non solum equi albi Diis, praesertim Soli, Vrano, Iutreboco, & Stantonizo sacri oblatique in victimis, OLOES SAGA c. 107. OL RVDBECKIVS Atlant. T. I. c. V. p. 119. PERINGSKIOLDIVS de Heliolat. thes. XI. p. 23. DITMARVS Merséb. L. I. ap. LEIBNIT. Script. rer. Brunf. T. I. p. 327. HARTKNOCHIVS de cultu Deorum apud veteres Boruss. §. 2. p. 160. Perill. Dn. de WESTPHALEN praef. T. IV. Monument. ined. p. 208. Tom. I. p. 545. Tom. III. p. 217, adeo quidem, vt neque licuerit equum album ad vsus domesticos alere, PETR. de DVISBVRG Chron. Pruff. P. III. c. 6. p. 85 f. neque carne equina vti ad sustentandam vitam deliciasque palati explendas, KEYSLERVS Antiquit. Cels. & Septentr. p. 322; verum etiam auspicia seris adhuc temporibus per equos albos sumta sunt apud gentes Slaucicos, Stettinenses, Luiticios, Pomeranos, Rugianos, Borussos, Lituonos &c. SAXO histor. Dan. L. I. c. 14. p. 312. SCHEDIVS de Diis Germ. Syng. II. c. 45. CRANTZIVS Vand. L. V. c. 12. SIGFRIDVS vita S. Ortonis L. II. c. 12, quod inscriptum est de prophetizante caballo, PAPEBROCHIVS in not. ad vitam S. Viti Actor. SS. Mens. Lun. Tom. II. p. 1020 f.*

alius puerum adductum eodem ritu Scythae donabat, & alius vestimenta in usum uxoris. Timasius cum ei propinaret, argenteam phialam cum tapete, qui X minarum pretium habebat, dono dabat - - Iam pincernae mandarat Heraclides, ut Xenophonti cornu porrigeret. Et Xenophon, qui paulo largius bibisset, confidenter surgens, accepto cornu. Ego vero inquit me ipsum dono, mi Scythe, cum his sociis meis. Tum surgens Scythes, una cum Xenophonte bibebat, & ille, qui proximus ab ipso erat partem porrigebat. Nec recidere possum, ipsum traditionis per cornua ritum symbolicum, eumque Germanis & Anglo-Saxonibus frequentissimum, ita comparatum mihi videri, ut origines eius commode rimentur inueniantque sagaciores in more Maiorum, nullum fere alicuius momenti actum sine symposio vel certe sine vini potusque cerealis haustu explicantium. Putamus enim ipsa cornua & pocula (nam & scyphis marmoreis & argenteis traditiones factas constat ex SIMEONE DVNELMENSIS *histor. Angl. L. III. c. 14.*) ab utroque pacifcente in signum perfecti contractus euacuata, cessisse tum in symbola traditionis & inuenturae, adseruanda in memoriam & in probationem, si opus videretur, in sacrorum templorum, id quod euincunt in aliis GVILIELMVS MALMESBURIENS. *de gestis reg. Angl. L. II. c. 8. chart. Friderici comit. a. 1202. ap. du MONT Corps diplomatique T. I. P. 1. p. 128.* FRESNEVS *Gloss.*

Chron. Liouoniae vetus a IO. DAN. GRVBERO edit. p. 7. Cur ergo in nuptiarum veterum Germanorum solemnitatibus auspicii loco abhibitus fuerit equus? TACITVS *de M. G. c. XVIII. RVRBECKIUS T. II. l. c. c. XXIV. §. 4.* AYRER *de nuptiis veter. Germ. §. 2.* cur & idem albus praecipue in recognitionem pensionumque loco oblatus? vid. *Breue Benedicti VIII PP. a. 1012. ap. LVNIGIVM Spicil. eccles. Vol. II. v. Bamberg. p. 11.* id quidem patet ex antecedentibus. Cur vero equus non nisi albus? cur non niger & fuscus colore distinctus? Optime respondet OTTO SPERLINGIVS *not. ad Adam. Bremens. p. 651. edit. Westphal:* "In rebus ad sacra pertinentibus ibi illis non minus quam gentibus pluribus candida & pura omnia. Hinc candida vestis, hinc fontibus subiecta & candidi equi in praefagiis, quae ex illorum hinnitibus petebant. Plura forte eaque edecumatione huius argumenti appofuit III. LENTZIVS schediafmate non ita pridem edito: *Vom Vorzug der weissen Pferde*, quam quidem oppellam hucusque ad manus meas non devenisse insigniter doleo.

Gloss. med. & infim. latinic Tom. III. p. 1521. Quicquid vero id est, de antiquitate huius ritus symbolici testem habemus INGVLPHVM scriptorem sobrium & bene cultum *Histor. Croiland ap. SAVILLE Script. rer. Angl. p. 70*, ingenue tradentem, quod antiquissimis temporibus & ante aduentum Normannorum praedia apud Anglo-Saxones collocata fuerint nudo verbo, absque scriptura vel charta, tantum cum domini gladio vel galea, *vel cum cornu, vel cratera.* Idem facile confirmant, quae ex veteri chartulario Borstaliensi protulit GVIL. KENETTUS *Antiquit. parochial. p. 52*: “S. Eadwardum confessorem dedisse praefecturam sylvae Brenwode” in pago Buckinghamensi cum vna hida terrae, praeclearo Cynegetae Nigel & heredibus eius, ab eis tenenda *per vnum cornu.* Idem vir de historia patriae suae optime meritus *Antiquit. Ambrosd. p. 73*, aliud extulit diploma, a 1091, qua Willi antecessores ante conquestum Angliae dicuntur iure hereditario tenuisse terram, boscum & balliuam de domino rege *per vnum cornu.* CANVTVM regem Puseyense monasterium dedisse cum sollempni *cornu* traditione memoriae prodiderunt GVIL. MALMESB. *l. c. L. II. c. 2.* GVIL. CAMBDENVS *Britann. p. 203.* exhibuitque illud cornu tabula aenea expressum cum inscriptione quidem GEORGIVS HICKESIVS *Ihes. ling. septentr. Tom. I. p. 251*, qui etiam *in dissert. epistol. ad Schoverum T. II. p. 84.* & *in alia ad Adamum Otleyum T. I. p. 8.* non contemnenda habet huc facientia. Mitto alia huius generis exempla, quae suppeditant DVGDALIVS & DODESWORTHIVS *Monast. Angl. Tom. I. p. 559. 620.* CAROL. FRESNEVS *l. c. Tom. II. p. 1080. edit. nouiss.* STEPHAN. IOAN. STEPHANIVS *in not. ad Saxonem L. V. p. 120.* KETSLERS *Antiquit. Celt. p. 365.* OLAVS WORMIVS *fastor. Danicor. L. I. c. XVIII. p. 62. & Monument. Danicor. L. V. p. 387.* OTTO *iurispr. Symbol. Exercit. L. c. 2. p. 67*, quibus adhuc vnicum, quod traditioni per cornu geminum fuisse coniucimus, addo exemplum donationis & traditionis *per vrceos & Bachinos*, nobis Becher, cuius me admonit locus *libri miraculorum S. Austrebertae virginis c. VI. n. 43. ap. IOH. MABILLONIVM Sec. III. P. I. Actor. Ord. Benedicti. p. 44. ad a. 704*, qui ita legitur: Quidam vir illustris Goscellinus nomine transmarinis degens in partibus B. Austrebertae, sui iuris decimas dedit, atque in *signum donationis duos ex aere vrceos*, quos vulgo *Bachinos* vocamus, eius ecclesiae ministris transmisit.

(ee) In summam contraham, quae de comotationibus religiosis ri- & comota-
 tibusque Germanorum cornuum sacrorum propinatione peractis vetu- tionibus re-
 sta nobis scripta reliquerunt nostratium monumenta. Ex ODDONE enim ligiolis.
vita S. Olai c. XXIV. p. 102. Eiusque continuatore RENHIELMIO p. 65,
DOLMARO in not. ad Hirdskraam c. XLIX. p. 534. RHABANO opusc.
de Eucharistia ap. MABILLONIVM Abt. SS. Benedict. Ord. Sec. IV. P. II.
p. 593. Herrauds & Bosae Saga c. II. p. 49. SNORRONE STURLAE&O-
NIO Chron. Noruag. p. 75. 77. Historia Olai Tryggonis c. XXIV. p. 102.
constat pluribusque perorarunt TH. BARTHOLINVS Antiquit. Danicar.
L. I. c. 8. p. 134 f. PETR. DHCKMANNVS Antiquit. eccles. Suer. c. XXV.
p. 346 f. LOCCENIVS Antiquit. Sueo-Goth. L. II. c. XXI. SCHEFFE-
RVS Vpsal. antiq. c. X. p. 143. alii, quod in solemnibus sacrisque conui-
uiis in memoriam & honorem Odini, Thori, Niordi & Freii Deorum,
heroum itemque & amicorum cornua bubalina, Bollborn nuncupata,
pocula melleo & cereuisia repleta, (Minnisborne, Minne vocabant,) stan-
do & inter pulsus instrumentorum cantionumque propinauerint nostra-
tes, in quorum quidem locum, dispulsis paganisimi nebulis, successe-
runt tonnae natalitiae, pocula Iulia, tempore natiuitatis Christi mero
referta, ipsa pocula Deo, Christo & Spiritui S. dicata, pocula Sancto-
rum praecipue S. Mariae Virginis, S. Nicolai, S. Erici, S. Canuti, S. Olai,
qui primus religionem Christianam apud Noruegos instituerat, demum-
que ipsa Martinalia, s. pocula in vespera S. Martini exhausta. LAVR. TER-
PAGER de sacris veterum Danorum vigiliis c. II. p. 17. c. IV. p. 19. MVS-
SARDVS ceremonial. eccles. p. 117 f. Plura singularia de festis, comota-
tationibus & solemnitatibus sacris poculorum interuentione celebratis
vide ap. WORMIVM Antiq. Danic. L. V. KETSLERVM diss. de comota-
rationibus sacris Celzarum & septentr. in Antiquit. Sept. p. 349 f. RVD-
BECKIVM Tom. II. Atlant. p. 195. VERELIVM not. ad Hervam Saga
cap. 56. IO. SVNDLERVM diss. de Nycopia metropoli Sudermanniae
P. II. c. 3. §. 1. p. 116. MESSENIVM Sueop. p. 22. IO. MAGNVM histor.
Sueo-Gorb. L. I. c. XII. OL. MAGNVM histor. gent. septentr. L. III c. 6.
NICOL. MARESCHALC. THVRIVM vitis Oborrit. p. 1510. ELVIVM
diss. de veterum Gothor. hyemali festo Iuliorum §. 5 f. ECCARDVM rer.
franc. L. XXII. p. 428 f. CALVOERIVM Sax. antiqu. infer. gentil. P. I.
L. II. p. 75. 82, quorum illa est obseruatio, quod a decantissimo festo

Iusl, initio mensis Februarii a gentilibus in conuiujs comotationibusque celebrato, ipsi huic mensi in calendarijs veteribus Runicis insignium & symbolorum instar tributa sint *cornua laetitiae*, & quod ab his cornubus, ex quibus largiter bibebant, Februarius mensis dictus sit *der Hornung*. Ceterum de Germanorum, Liunonum, Curonum, Gothorum, Borussorum adhuc paganorum silicenijs, *Ψυχροποφια*, Dadlisis, epulis sepulcralibus & propinationibus exequalibus, patrio idiomate *Semlaick*, *Saligaiuin*, *Seelen-Speisen* nuncupatis, quarum, quod doleo, post inculcata diuinae reuelationis praecepta, reliquias adhuc praeseferunt conuiuia funeralia, videndi IULIUS SOLINVS *Polyhistore c. XV. PAVLVS EINHORNIVS de reformatione Letticiae gentis c. 6. IO. ANDR. QUENSTEDIVS de sepultura veterum c. XIII. IORNANDES in rebus Geticis circa fin. HERMANNVS BECKERVS Liuania in suis sacris considerata c. 1. §. 6. MICH. CHRISTOPH. HANQVIVS in philosophemarijs de silicernio maxime veterum Curonum Sect. 1. §. 6. KELCHIVS Chron. Liwon. p. 28. IO. MELETIVS epistol. ad Georg. Sabinum de religione veter. Borussor. HARTKNOCHIVS dissert. histor. p. 196. LEHMANNVS de Nautis s. Danicis c. IV. §. 29. quorum quidem scriinia nunc expilare nolo, hoc saltim addens, sepulcralibus conuiujs his heredem regni solemniter adiuisse hereditatem, ipsamque conuiuium dictum inde esse *Strava*, *Arföl*, *Arffäl*, cereuisiam hereditariam. Docet hoc SCHEFFERVSVpsal. Antiqu. c. XVIII. p. 332. excitatusque ab eodem locus SNORRONIS: *Dem som giorde arfföl, oc skulde raga Arf oc Rige ester nogen Konge. b. e. Qui Arföl seu conuiuium habebat hereditatis causa, hereditatemque ac regnum post regem quemcunque adire solebat. Quo sensu in vita Gothvici c. XV. & in Olaf Tryggueson Saga c. 38. p. 245. occurrit illud dricka Arfoel, druckid erfi, bibere hereditatem, paternam hereditatem sollemni epulo adire. conf. CAROL. LVNDIIVS de obligat. ciuis Suionici art. IV. §. 1. p. 79. CLEFFELIVS Antiquit. Septentr. c. III. p. 142. STEPHANIVS ad Saxonem. L. I. p. 61. WORMIUS Monument. Danor. L. I. c. 6. p. 37.**

in additione hereditatis

hinc emptiones testibus ad citationis celebrandae

(ff) Quod enim ab antiquissimis temporibus principum placuit Germanis, vt nullum alicuius momenti facile absoluerent negotium sine testibus, sponforibus, salmannis, & mediatoribus; id sane in emptionum venditionum rerum pariter immobilium ac mobilium contractibus vtramque absoluisse paginam insignis me docuit legum Germanicarum concen-

centus & admiranda harmonia. Hanc enim formula instructa *lex Ripuariorum* *legis Ripuariorum* *Tit. L. X. §. 1. p. 224. edit. Eccard.* Si quis villam aut vineam vel quamlibet possessiunculam ab alio comparauerit & testamentum (instrumentum) accipere non poterit, si mediocris res est cum SEX TESTIBVS, & si parua cum TRIBVS, quod si magna cum DVODECIM ad locum traditionis cum toridem pueris accedat, & sic eis praesentibus pretium tradat & possessionem accipiat, & uni uique de paruulis ALAPAS det, ut ei postmodum testimonium praebent. *conf. formulas traditionum Sec. IX. ap. PETZIVM & HVEBERVM Codice diplomat. epistol. P. I. p. 37. 48. 49. 50. 52. 60. 64.* Idem statuatur in lege BAIUWARIORVM *Tit. Baiuvariorum XV. §. 2.* Si quis vendiderit possessionem suam alicui, terram cultam, non cultam, pruta vel syluas post acceptum pretium, aut per chartam, aut PER TESTES comprobetur firma emptio, ILLE TESTIS PER AVREM DEBET ESSE TRACTVS, quia sic habet lex nostra. At in nullis fere, quotquot fractae veluti a naufragio tabulae superfunt, legibus, expressio- ra huius iuris habentur vestigia, quam in Anglo-Saxonicis, quas e Cimbrorum & Angliorum Slesuicensium institutis enatas esse, si non persua- derent alia argumenta, hoc vel vnicum probaret maxime, quod in ne- cessitate emptiones venditiones testibus firmandi, vno quasi ore loquatur Themis Anglo-Saxonica & Cimbrica. Ita enim in Legibus HLOFARII *Hlotarii quidem & Eadrici* & EADRICI, regum Cantuariorum, intra a. 673 & 685. *latis are. XVI. p. 9. edit. Wilkins.* "Si Cantianorum quis in Londinensi vrbe aliquid rerum emat, habeat sibi tunc duos aut tres probos plebeios testes, aut regis praefectum. Et in legibus EADWEARDI *Eadwardi* regis a. 901. §. 11. p. 48. "Quilibet habeat aduocatam suam & nullus homo extra portam emat, sed habeat testimonium vrbis praefecti vel alius veracis hominis, cui fides haberi possit. Quin luculentissima sunt EADGARI *Eadgari* regis sancita a. 959. p. 80. "Quilibet cum TESTIMONIO SVO emat, aut vendat omnem mercaturam, quem emerit vel vendiderit, siue in vrbe sua siue in wapentachio, & quilibet illorum, qui primum in testem electus sit, iuramentum praestet, quod nunquam nec pro pecunia, nec pro amore, nec ex timore, & vilius alterius rei causa, cuius testis esse possit, nil aliud testimonium dicat, quam in quod vidit, & audiuit, & ira in qualibet emptione duo vel tres iurati homines adsint in testimonium. Quod ipsum non solum repetitur in lege S. EDVARDI *Eduardi*

- Canuti** p. 209, qua quidem prohibitum est, ne quis emat vivum animal vel pannum usarum sine plegiis & bonis testibus, & CANVTI M. p. 137: "Et nemo rem emat aliquam quatuor denariis dignam, vivam & mortuam, nisi habeat fidelium quatuor virorum testimonium, siue sit intra oppidum, siue ruri; sed migravit etiam iuris domestici principium in LL. GVILIELMI Conquestoris p. 209: "Interdicimus etiam, quod nulla
- Guilielmi Conqu.** ,,viva pecunia (armenta, pecudes), vendatur aut ematur, nisi intra civitatem, & hoc ante tres fideles testes. Quae cum ita sese habeant, non dubitandum, quin ex nutricula illa & Legum promo condo, Cimbria nostra, haec reportauerint Angli, cuius in hoc argumento placita harmonica, moribus antiquissimis stabilita aperiunt effata Iuris SIALANDICI a. 1160. L. V. c. 38. 39: Si quis alteri equos, vel iumenta vendit, coram TESTIBVS, illique posthac huius rei ergo litem intendit, qui praesentes fuerunt, testimonium perhibeant, quod legitimo modo rem ab alio emerit, de qua controversia coorta est Confirmant illi, qui TESTES erant, post emtorem cum iuramento XII. virorum, emtionem legitimo modo esse peractam. & cap. XXXIX: Si vestimenta ad usum iam parata aliaque utensilia venduntur, iure TESTES (Lotkoff) requiruntur, qui emptionem venditionem legitimo modo factam esse asseuerent. add. L. VI. c. 14;
- Cimbrorum** Porro & Iuris IVTICI a. 1240. L. II. c. XCIV: "Tho allen gemakeden Kledern - - tho allen Ampts wercktüge, eller Boschaff, i. e. Huffge-
- Iuticum** ,,rede, tho wagen, tho perden, queck und Veh (quod pecuniam vivam in lege Guilielmi Conquest. appellari modo vidimus,) und tho allen deme wat sunderlicke mercke an sick hefft, dar schall men TüGGE ,,rbo hebben. Getüchnisse ouerst ys ein Tho stand derjennen, de daran ,,und over gevest syn, do de koep gekoefft ys, und dat kan nicht ringer
- Flenopolitanum** ,,syn als twe Mann. Nec non iuris FLENOPOLITANI d. 1284. art. CXXXIII. p. 1939: "Nullus emat equum, vel equam aut formatum pannum, aut lanceam, vel fabricatum aurum, aut securim cum manubrio aut gladium cum vagina, aut bouem, aut alia animalia, nisi habeat, super hoc TESTES duos, qui LYCKIOBSWIND dicuntur. Item
- Hafniense** iuris HAFNIENSIS art. XXV. p. 2019: "Wer etwas kauft wozu GEZEUGen erfordert werden und doch keine dabey hat, der gibt dem
- Slesuicense** ,,Könige 3 marck zur Straffe" demumque communis illius, Cimbriae statutorum, matris Iuris SLESVICENSIS scilicet, quod licet Angliae Cim-

Cimbricae ille metropoli SVENONEM *Gratebeide* circa 1156 scriptum dedisse fama est, antiquissimi tamen moris undique praese ferre simulacra, id quidem olfacient, qui sunt emunctiorum narium. Ita enim cap. CIII: "Nene *Tüchnisse* sind in der Stadt ane Dingestuck, Brut," benck, und dat vor dem Rade schüt. *Und Wyncoep de sind nicht min* wen II Lude. Quid nunc cesso institutis Longobardorum locum hic Longobard assignare, vbi certum est & expeditum, ipsam hanc gentem Cimbrisdorum olim STRABONE VII. SVETONIO *August. c. XXI.* VELLEIO II. 106. AVTORE *Diarii fratrum minorum in Wisby ap. de LVDEWIG Reliqu. MScor. T. IX. n. 9. p. 175.* MONACHO CISTERTIENSI *hisor. gent. Danor. p. 66. edit. Strehanii,* TRACIGERIO *Chr. Hamb. p. 1264.* IO. CORVINO *de veterum Cimbrorum aliorumque Septentrionalium populorum migrationibus Tom. I. Monum. ined. p. 1492.* aliisque testibus, suauissimo nexu iunctam communesque adgnoscentem origines, patrii iuris memoriam vix ac ne vix quidem deposuisse in calescenti Italia, quin viuidum eius exemplar utrobique circumtulisse in legum suarum consignatione. Hoc enim, quod in *Lib. II. Tit. X.* fanciuerint: "nullum caballum, bo-
uem, iumentum, vel aliam rem quamcunque emendam, nisi in praesentia TESTIVM vel nisi venditorem cognoscat emptor, aut de quo pago sit, aut quis eius senior," hoc inquam vere Germanicum & Cimbricum esse, haussisseque Longobardos ex eodem, quo Cimbrim, fonte, aquam, facile est ad ostendendum. Nam in peruetustis *Legibus Sueo-Gorbiae VPLANDICIS,* a Wigero Spa iubente INGELLO rege iam ante Gothorum & Succorum Seculum IX. collectis, PERINGSKIOLDIVS in *Monument. Vpland. per Thiundiam c. III. p. 30. 31.* a BIRGERO rege a. 1295 denuo recentitis, editisque cum versione Locceniana ab OLAO RYDBECKIO, *Vpsal. c. 1101cc.* ius Vplandicum. *Titulo VI, Kiopmala Balcker inscripto, cap. I. p. 86.* haec reperio: "Si quis emat aurum vel argentum, siue factum, siue infectum ab illis qui non sunt aurifabri, ille tenebitur emptionis adhibere duos TESTES possessionarios, (twäggiä manna wini bolfastä) si res empta minoris sit, quam dimidium marcae. Et ne forte obrepat opinio, obtinere hoc saltim in auro argentoque vendendo emendo, illud mox *cap. V. p. 89.* subiungitur principium generale: *Quodcunque vendibile quis emat ab aliquo, ei aderunt duo rei emptae TESTES possessionari, si minus sit dimidia marca, si plus sit, quinque viri praesto erunt, & ista emtio sit*

Westrogo-
thicaDalicum,
Westmanni-
cum,
Ostrogo-
thicum,

vana & firma. Idem quoad immobilia euincitur ex *Legibus WESTROGOTHICIS* canae admodum vetustatis, quas post *STIERNHJELMIVM*, notis *CAROLI LVNDII* illustratas, latinaque veste a *Loccenio* indutas, idem emisit *OL. RVDBECKIVS*. Ibi enim *Tit. III. c. IV. p. 24.*: „Si liti-
getur de terra empta, illam emptor defendet *cum 24 virorum iura-
mento & duobus testibus*, & precabitur ita sibi & suis testibus Deum
propitium, vt terram hanc emerit *cum firmatoribus & proxenetis* in-
terpositione quiete & legitime, & ipsi nunc possideat, nec alter, *con-
seis testibus*. Et coram aliis XII iurabit & in emptionis testimonium
coram iis perhibebit per duos viros. Quod ipsum argumentum vl-
terius inculcant iura *DALICA Balcker IX.* edente *IOH. HADORPHIO*,
WESTMANNICA V. 2. a *CLAUDIO ACKERMANNO* in lucem produ-
cta, *OSTROGOTHICA* demum *Tit. Winsordbl. Oestbl. CII.*; quin re-
gnat idem non solum in *Codice Legum Sueticarum*, quem *CHRISTO-
PHORVS* rex a. 1441 opera *NICOL. RAGVALDI* Archipraefulis Vpsalien-
sis compilauit, *RAGVALDVS INGEMVNDI* a. 1483 latinitate donauit,
IO. MESSENIVS vero *Holmiae 1614.* 4. luci exposuit, *Medellaga* vulgo
dicto, quo *L. VII. c. 1. p. 205.* dilucide perscriptum: „Quotiens emitur
aliqua res mobilis, siue sit iumentum ungulatum, siue sint vestes for-
matae, nauis, vel arma, aurum & argumentum formatum, debet
semper fieri in praesentia testium & copulatorum; sed repetitur etiam
in *Legibus CAROLI IX. prouincialibus a. 1608. Tit. VI. c. 1. p. 107. edite.*
*Loccenii: Si quis emat iumenta ungularum solidarum, aut pecora un-
gularum bifidarum ab aliis, formata arma, vel solum pannum, fa-
ctum, aurum vel argentum, clausam & ianuis bene instructam domum,
haec omnia cum mediatoribus vel proxenetis & testibus ementur, item-
que in ciuitatibus GVSTAVI ADOLPHI regis a. 1618. Tit. VI. c. 1.
p. 60. edit. Loccen.: Omne quod quis emit pecus ungularum solidarum
& bificularum, equum, equam, aurum vel argentum & factum pannum,
vel quodcumque tale sit, hoc cum duorum virorum testimonio fiet.* Et
quamuis hodieque rerum viliorum & exigui pretii emptio rite celebretur
in Suecia absque testibus & proxenetis, quoniam vtrique semper non
ita commode haberi possunt, rerum tamen immobilium maiorisque
momenti praesertim in ciuitatibus maioribus emporiisque eam, nisi his
adicitatis, nullam esse docent *STIERNHQECKIVS de iure Sueonum vetu-
sto*

Ho L. II. p. I. c. 5. LVNDIVS de iustitiæ & iurè Sueon. c. 5. §. p. 200 f. quin nec atavit illis institutis nuntium missum in codice Legum Suevicarum, qui non ita pridem in comitiis Holmiensibus a. 1734. auspice gloriosissimo nunc regnante FRIDERICO rege. receptus & approbatus, in latinum versus a CHRIST. KOENIGIO, Holmiaeque 1743. typis excipitur est, intelligimus ex Titulo de iure agrario c. 1. §. 2. p. 68. Contractus emptionis venditionis sicut rediganturque in scripturam, praesentibus duobus testibus. Scilicet, si rationem spectes, infrequentia contractuum scriptorum, quae de rebus potissimum mobilibus & facile parabilibus apud Maiores, non secus ac apud homines rusticos nostri acui, obtinuit, adeoque necessitas imposuit legem, ut de medio cogitarent hocce testimoniali, quo contractus ab vno alteruove contrahentium postea pulsatus forte probari posset coram iudice. Inde contractus celebrati cum summa notorietate, conuocatis vicinis vel per cornu, vel per tympanum, vel per campanam, more hodieque in pagis maioribus recepto, quo campanis (quas vocant die Bauer-Glocken) conuocantur omnes, qui sunt de illa uniuersitate ad videndum contrahi & si contractus successerint, ad bibendum in signum & testimonium, Dn. D. MANTZELIVS de ingenio Germanorum qua solemnitates iurid. p. 28. ZASIVS Resp. L. II. c. 24. n. 5, nomina inde referentes Weinkauff's-Zeugen, Winkops-Lüde, Weinkauff's-Manne, Liekiobswind. In quem etiam finem testes vel per aures tractos, vel datis colaphis de testimonio impossibilem dicendo, si opus videretur, admonitos, modo percipimus ex legibus, Alemannorum & Bajuvariorum, quibus adstipulantur, quae ritus eiusmodi Sec. VI. VII. VIII. IX. X. XI. quin adhuc XII. meminerunt diplomata a. 927. 884. 988. 1087. 1125. 1137. 1171 ap. MABILLONIVM de re diplomatica p. 209. HVNDIVM metropoli Salisb. Tom. II. p. 51. Tom. III. p. 286. 322. 460. 463. nec non im Bayerischen Stamm-Baum P. I. rubr. von Abensperg p. 4. MEICHELBECKIVM Histor. Frising. T. I. p. 429. MVRATORIUM Antiquit. Estens. P. I. c. 22. AVTOREM Chronici Reicherspergens. p. 175. 177. 193. 212. GRETSERUM in Episcop. Eystettensibus p. 462. MATTHAEI de nobilitate L. II. c. 17. p. 336. FALCKENSTEINIUM cod. diplomat. Nordgauiens. n. 16. p. 30. SICHARDVM ad aubemb. rogat. n. 1. C. de testibus AVENTINUM Annal. Schirens. edit. GEORG. CHRIST. IOANNIS p. 208. 210. 210. ibique: Intersuerunt huic donationi Amelberius quidem nobiles & alii decem testes, quorum aures vellicatae

ratio ex infrequentia contractuum scriptorum repetita

more

more veterum. Ex quo etiam more ad citandi & producendi testes, tractis auriculis ipsam appellationem der *Zeugen* repetiit doctissimus olim Wittebergenfium antecessor IO. GVIL. HOFFMANNUS *Obferuat. iuris Germ. cap. XI. p. 310 f.*, cui & ego calculos meos libenter adicerem lapillosque, si vti vocis denominationem, ita & hanc consuetudinem Germanis communem demonstratum iuisset vir egregius, quem memorem potius esse oportebat, quod *Zeiben*, Teutonibus fuerit probare, demonstrare. Fecerim ergo meam opinionem IO. FR. POLAC *Systemat. iurispr. Germ. L. IV. c. LX. p. 246.* & B. HEINCCI *Element. iur. Germ. Tom. II. p. 545*, qui trans Alpes quidem profecti, Romanorum antestationem commode hic in subdium vocant, eamque Boiarios & Alemanos adoptasse augurantur satis adposite. Agnoscet, enim qui Romani iuris paulo est peritior antestationis Romanae (qua actor, reo moras necente, proxime adstantibus denuntiauit testimonium auriculasque eorum memoriae causa tetigit) insignem cum more Boiariorum similitudinem, adgnoscet & idem, ritum illum Romanorum adhaerere facile potuisse Boiariis, qui non solum in commercio, verum & a Sec. VI. in vicinitate Romanorum egerunt, conclusi quippe inter Danubium, & Italiam, Licum fluvium & Pannoniam. RHEGINO *ad 887.* MONACHUS *Egolis- mens. ap. IO. SCHILTERUM Script. rer. Germ. p. 53.* De ritu vero Ripuariorum nil est quod addam, quam obtinuisse & eundem apud Gallos, teste *charta Widonis de Montefalcone a. 1122 a CANGIO Tom. I. Gloss. p. 870.* his verbis recitata: *Huius dimissionis testes sunt. Poncius Canonius de rebello - - qui infans tunc ibi colasum accepit, ne quandoque iraderet obliuioni*, obtinere eum hodieque moribus Kiloniensium in lustrationibus finium ciuitatisium, (den Gränzfahrten) a magistratu quotannis instituendis. Vtrumque vero iurisprudentiae plagosae specimen sine dubio est ex dogmate R & G de aure memoriae sede, quod illustrant formulae *vellicare aurem, se faire rincer l'oreille pour dire quelques choses, einen einen Denckzeddul geben*, & lapis denique Cuidonis Laurini antiquus, a RAEVARDO *ad Leges XII. Tabal. c. V.* memoratus, cui insculpta manus atterens auriculam, cum inscriptione MNH-MONETE, h. e. memor est.

Mercipotus (gg) Insignis legum morumque gentium Germanicarum aliarumue
 intituus eiusdem originis, ritum illum emptionum contractus per pocula confir-
 mandi,

mandi, adest concentus & suavissima harmonia. De Austria enim testa- Germanis
 tur FRIDERICVS ALBERMONTIVS *Symmetria iurid. Austriaca edit. uniuersalia*
Bambergae 1678. p. 38; de Bauaria FRANCISC. BALTHASAR *resolut.*
iuris Bauar. P. IV. n. 7; de comitatu Tirolensi *Ius prouinc. TYROLEN-*
SE d. 1573 fol. XXX; de ducatu Wurtembergico *Ius prouinciale WVR-*
TENB. P. II. Tit. 9. c. 4. HARPRECHTIVS Resp. V. n. 32 f.; de Palati-
 natu *Ordinat. PALATINA P. II. Tit. 7. §. 231*; de Sueuia *Speculum SVE-*
VICVM c. 3. c. 247. §. 2. de Borussia *Ius BORVSSICVM L. IV. Tit. 6. art.*
7. § 3; de Hassia *PESTELIVS disp. de arba contract. adiect. §. 21. & Or-*
dinat. iudicii BEILSTEINIENSIS a. 1641. ap. HENR. ANTHON. GEISEN
im Teutschen corpore iur. L. IV. c. 30. p. 557; de Frisia Orientali *Ordina-*
tio politica ANNAE comitis a. 1545. p. 741. edit. Ant. Matthaei. Mores
 Wormatiensium, Norimbergensium, Solmensium, Hildesiensium, Min-
 densium, Monasteriensium, Schauenburgensium, Brunswicensium, Fran-
 cofurtensium exponunt *Reformatio WORMATIENSIS d. 1513. L. V. Tit. 1.*
NORIMBERGICA d. 1488. f. 20. SOLMENSIS P. II. fol. 37. Statuta
HILDESIENSIA ap. Ill. GRVPIVM Origg. Hannov. p. 234. MINDENSIA
L. I. Tit. 9. art. 1. p. 116. edit. Crusii, MONASTERIENSIA a. 1571. c. 9.
SCHAVENBVRGICA cap. XXVII. p. 284. BRVNSVICENSIA P. III. n.
41. ap. LEIPNITIVM S. R. Brunsv. Tom. III. p. 442. HAHNIVS ad We-
senbec. Tit. ff. de contrub. empt. n. 9. IO. CHRIST. SCHACHERVS de dif-
ferentiis iuris communis & statutarii libere S. R. I. Reipubl. Francof.
ad Moenum circa alienationem thes. 25; Mecklenburgensium vero,
 consuetudines *PARCVMENSES ap. Illustriß. Dn. de WESTPHALEN Mo-*
nument. ined. Tom. I. p. 2052, SVLTENSES ib. p. 2106. TETEROVIEN-
SES l. c. p. 2093. GRABOVIENSES l. d. p. 2078. SVERINENSES, rela-
tæ ab HOVISCHIO Senatore l. c. p. 2033. his quidem verbis: "Zum
 „vierten sind allezeit die Hauskäuffe von E. E. Rath bestätiget und in
 „Beyscyn der Cammerherren von wegen E. E. Rahts vollzogen worden,
 „und auch einen Weinkauff, (das ist, mit einer grossen Kanne voll Biers,
 „so stets offen stehen muß, und umbhero ausgetruncken wird, der es
 „aber verfiellet, und die Kanne zuthut, ist seine Straffe eine halbe Kanne
 „anzutrincken, dabey dann auch ausgerufen wird: Weinkauff, Wein-
 „kauff,) also bestätiget und angezeigt wird, dafs es nicht ein heimli-
 „cher sondern öffentlicher Kauff sey, um derjennen willen so vermeinen
 „Zu-

„Zuspruch daran zu haben. Rugianorum geminos his ritus indicat *codex iuris Rugiani MSCt.* a MATTHAEO NORMANNO *supremi provincialis iudicii scriba*, mox eiusdem *assessoris compilatus cap. XCVI.* „Alle köffte und
 „bethaledie Gueder, de dan beweglich sind, wo de Koper den WYNKOP
 „bewyset, werden praescribiret inwendig vier Monaten unde affwennig
 „binnen Jahre und Dag. Ex actis Hadelensibus solemnitate bibendi
 „circa contractus (ein Henckel man Bier) (*) obseruauit *Dn. D. MANTZELIVS* *diff. de ingenio Germanorum qua solemnit. iurid. class. 5. §. 5. & de iure redempt. clauium p. 7.* adeo quidem vt de validitate contractus dubitetur, wo nicht ein Hinckelman Bier darüber ausgetruncken. De aliis forte dispexit *FRID. IAC. WILDE* *diff. de nummis bibalibus*, hucusque mihi non visa, a *DIETHERO* tamen *ad Besoldum p. 637.* & doctissimo *D. IENICHIO Biblioth. iurid. Struuio Lipeniana v. Bibalica*, memorata, *Argent. 1667* luci exposita. Et vti denique antiquissima Cimbrorum, Dirmarforum, Lubecensium, Hamburgensium *merciporus* instituta euincunt *Ius SLESVICENSE a. 1150. c. 67. FLENOPOLITANVM a. 1284. c. 44 86. p. 1913. 1929. APENRADENSE d. 1284. c. 76. HADERLEBIENSE a. 1292. art. 30. 32. p. 1983. HAFNIENSE a. 1443. art. 27. p. 2020. MEIERSV compend. iur. Cimbr. p. 1764. Iura DITHMARSICA a. 1447. art. 97. T. III. Monument. ined. p. 1735. LVBECENSIA d. 1240. 1243. ibid. p. 629. 684. HAMBVRGENSIA a. 1497. P. VII, quid quaeſo de Hofſatia opus est dubitare, vbi hodieque plebem rusticam, morum maiorum admodum tenaciorem, a genio patrum minus deliciaisse docet experientia; vbi in ceteris *iura NEOMONASTERIENSIA (Neumünster-ſebe Kirchſpiels-Gebräuche vocant)* inueteratam illam consuetudinem
 diferte*

(*) Quantitatem ignorare se fatetur vir consultissimus. Adsequi tamen poterit valorem huius monetae in eiusmodi symposium erogandae, *Henckeman, Hinckeman f. Hinkemene* dictae, cui obtigerit legere quae de illa virum quendam doctum n. LXXX. *Diurnorum Brunsvicensium (der Braunschweigischen Anzeigen)* a. h. a. protulisse relatum lego in *Novellis literariis Altonanis huius anni n. XXVIII p. 232.* Ceterum & illius habetur memoria in *Alt-Ammerſch Recht und Gewohnheit parochiae Rahstedt & Wiewelſtedt a. 1614 art. XV. ap. IO. CHRIST. von OETKEN Corpor. consilium. Oldenb. P. III. n. 92. p. 121:* „Belangend die Straffe an der Drepen ist ein *Henckeman Bier*, die andere aber die an *Heidmarcken* und *Weyen* sind III. gr.

dilerte confirmant *c. XXXIV*, vbi mercipotum rite olim celebratum tabulae
 & instrumenta emptionum venditionum memorant, inque his illud a. 1562,
 quod ab *Illust. PISTORIO Amoenit. historico iurid. P. V. praef.* corrupta
 quidem lectione editum, iam iuvat repetere: Ick Johann Dohrn thor
 „Becke wohnafftig, bekenne hiemit vor myne Eruen und allermannigli-
 „cken, dat ick an hut dato den gestrengen, ehrenuesten und ehrbaren
 „HINRICH RANTZAV, Herrn Johans Sohn, Königlicken Dannemarcki-
 „schen Startholdern und sinen Eruen mit wolbedachten mode, frien wil-
 „len, und vullbort mines Sohnes, also Johan Clawes und Timmes Dorn,
 „mine halue Hofe und Erue, daran jahrlicken ein halue drömpf roggen
 „sält, und min holt deel belegen tho Karkerse und dersulven Feitmar-
 „cke, tho einen ewigen unwedderroplicken Erffkope, vor vherhundert
 „und vöfftig marck Lubisch, welcke ick ock strax redbar over entsangen
 „und upgehauen, verköfft, verlaten und upgedragen. Ock gegenwer-
 „digen in Krafft dusses breues vor my und myne Erven verkope, verlathe
 „und updrage und darnehe alle frye Gerechtigkeit und Ansprake de ick
 „edder mine Erven daran hedden edder hebben worden gantzlicker vor-
 „tiet, begeven und afgesecht. Des ick ock up den Kerckhave tho Itzehoe
 „na **HOLSTEINISCHEN LANDRECHT** und tho Bekräftigunge sollichis
 „Erffkops Szehleware (rectius Zele und Ware) gedhan, darup ein **WINKOP**
 „GEDRUNCKEN worden, wellichen Henrich Albrechten **GESEGNET**.
 „Des tho Orkunde und mehrer Getuchnisse sien disser breve twe geli-
 „cken Ludes gemaket und aver dat Wort Frede uch einander geschreden
 „und van ideren parte in vorwaring genommen, und tho mehrer secker
 „und wetenheit mit minen gewöhnlichen Ingeleßele underdrucker und
 „versegelt worden. Tho Itzehoe a. 1592 Jahre d. 29 Dag Novembris.
 Quid? quod traditum a Maioribus Germanis morem dimiserit neque Sue-
 cia, referente *SCHEFFERO Vpsal. antiqu. c. XVII. p. 334* neque Helue-
 tia, teste *IO. IAC. LEU im Eidgenössischen Stadt und Land-Recht P. III,*
Tit. XII. S. 24. p. 384. neque Germania inferior & Barauia, quod clarum
 est ex *Statutis ENCKHVSANIS, f. Handvesten, priuilegien, Willekeuren*
ende Ordenantien der Stadt Enckuyfen 1667 fol. p. 181. *NICOL. BVRGVN-*
DO ad consuetud. Flandrenf. proem. n. 5. *GROTIUS introd. ad ius Barau.*
c. XIV. n. 8. *SIMON v. LEVWEN Rooms Hollands regt LIV P. 10 p. 355;*
 neque Gallia, docentibus *FRANCIS. MARIA P. I. decis. Parlam. Delpb.*

qu. 748. n. 7. CHASSANAEO ad Rubr. X. Tit. de retract. §. 10. n. 3;
 CAROLO CANGIO T. I. Gloss. p. 1145. & Chronico Senoniensi L. III. c. 5.
 ibique: "Bibamus ergo laeti Beveragium (attulerant enim vinum secum
 ,, ad hunc mercatum confirmandum) & infra: Et quod vineam cum eo
 ,, emit, & quod *Bevengrium ibi bibitum* fuerit; neque denique & ipsa
 Italia, quod video ex verbis *Glossae ad §. 1. pr. Instit. de verbor. Obligat.*
 quorum quidem me admonuit MARTINI *de iure censuum c. VI. n. 311*:
 ,, Solent partes contrahentes post conventionem perfectam *arrae* loco de-
 ,, super *bibere & bibendo* gratulandoque consummationem eius indicare.
 Idem ex ANGELO notavit SCHNEIDEWINVS ad §. 1. *Inst. de V. n. 15.*
in fin.: "quod factio mercatu & concluso negotio, si apparet, quod de
 ,, hoc partes *biberint*, videatur contractum sortitum esse omnem perfe-
 ,, ctionem, & quod Idiotae in partibus Thusciae, quando velint signi-
 ,, ficare venditionem celebratam, esse absolutam & perfectam, dicant,
 ,, *quod partes super hoc biberint*. Quodsi recte sese habeat, in reli-
 quis institutorum Longobardicae gentis hoc collocaverim, praecipue
 cum testatissimum sit & exemplis traditionum & inuestiturarum symboli-
 carum per *wasonem*, s. per glebam terrae ramumque arboris, tutelae
 maritalis, obstagii, Albinagii, termino minoris aetatis XVIII. annorum,
 successione masculorum & feminarum inaequalis, ususfructus germanici
 in dominio vtili consistentis, aliisque argumentis iuris pure Teutonici,
 in chartis & monumentis Italiae ap. VGHELLVM *Ital. sac.* Tom. I.
 p. 371. 506. 832. Tom. III. p. 49. 51. 61. 415. 785. Tom. IV. p. 1064. LV-
 DOV. ANTON. MVRATORIVM *Antiquir. Etsens.* p. 98. *Antiquir. Ital.*
medii aevi Tom. II. *Diss. XX.* p. 136. Tom. XII. *script. rer. Ital.* 1155. COR-
 NELIVM MARGARIVM in *Bullario Casinens.* T. II. p. 77. obuientibus
 facile ostendi posset, custodiuisse Italos, quin custodire eos etiam nunc
 fidei illorum olim concrediva deposita Longobardorum, gentis quondam
 nostratis v. ERCHEMPERTVS ap. ECCARDVM *Corp. hist. Germ. med.*
aevi T. I. p. 120. TOROMACHVS *collekt. histor.* c. 59. ap. CANISIVM *Lekt.*
Antiquar. Tom. II. P. I. p. 210. Adeo autem verum est, quod eleganti calamo
 scripsit IO. GRAMMIVS, sydus literatae Daniac, *meditatione de vocabulo*
Heremand. §. 14. p. 314 f. vbi foras expulsa fabula *Lyschandri, Prosperis*
Aquitani, Pauli Diaconi, Saxoni &c. de emigratione Longobardo-
 rum ex Scandinavia in haec assurgit vir celeberrimus: *Quid multa? Lon-*
 gobar-

gobardi certe a gente fuerunt Germanica, quod & reliquiae sermonis eorum vernaculi in legibus adhuc conspicuae, ad vnum omnes testantur, liquido. Affinitas quae idiomati eorum cum Danico intercedit, eadem est, quae Saxonicum inter & Danicum deprehenditur, cum contra primum praecipuumque discrimen inter Longobardicam, Saxonicam ceterasque Germanorum dialectus ex vna atque linguam Danicam ex altera parte, satis sit notabile. Caeterum, quemadmodum magnus olim erat consensus inter Saxonum Danorumque mores & instituta, ita non minor erat similitudo rituum nos inter & Longobardos & Saxones, ex altera parti finitimos ob eandem scilicet causam. Ita vt tres illae nationes conterminae, plurima inter se habuerint communia in regimini forma, in belli administratione & aliis. Idem adstruxerunt BERNH. MÖLLMANNVS *Spec. iuris Danici ex Saxon. illustrati. III.* SPELMANNVS *Archaeolog. p. 362.* & STIERNHELMIVS *praef. ad LL. Westrogoth. p. 3.* omnes animaduertentes Saxonum & Gothorum cum Longobardorum legibus, ritibus, vocabulis priscam analogiam.

(hh) Quod innocentissimis origine, consultissimaque ratione introductis multis Germaniae accidit institutis, eorum saeculi & posterorum vitio postea emergens deprauatio, corruptio & abusus in opprobrium vt cedat Maiorum nepotumque vitia avis non sine iniuria imputentur & proauis, hoc quidem mercipotus euenit originibus, quas temere non minus quam imperite vulgo repetunt ex temulentia, ebriositate luxuriaeque veterum Germanorum, quibus helluonum & Sandarnapolorum instar vix tantillum temporis extra popinam & tabernas cereuiliarias relictum fuisse credunt, quod pangendis contractibus impendere potuissent domi, & absque poculorum strepitu. Nunc vero patriae meae studium mentis aciem adeo mihi non obstrinxit, spongia vt illico delenda mihi sumerem, quicquid de nostratium commestrationibus, ingurgitationibus & poculorum certaminibus in vulgus spargitur, probe gnarus a seris temporibus male capropter audire nimiaque perpotandi studia acriter reprehendisse in Germanis quidem TACITVM *de M. G. c. 21.* BARTHGLOMAEVM *GEORGICOWITZIVM in exhortat. contra Turcas ad Maximilian II.* COLERVM *de process. executiu. P. I. c. 8. n. 88;* in Saxonibus IOANNEM BOEVM *de moribus gentium L. III. c. XIII. p. 336;* in Danis ETHELREDVM *Abbatem Riuallensem de genealogia regum Anglor.*

ep. ROGERIVM TWYSDENIVM & SELDENVM *Script. histor. Angl. p. 356.* BROMPTONIVM *Chron. Angl. p. 869.* GVILIVM MALMESB. *de gestis reg. Anglor. L. II. c. 8.* HELINANDVM, *frigidi montis Monachum Chron. L. XLVI.* & SAXONEM *histor. Dan. p. 628;* in Anglis IACOB. a VITRIACO *Histor. occident. cap. VII.* in Frisii & Batavis, KEMPIVM, MARCHANSIVM, LEMNIVM *de occult. natur. miracul. L. IV. c. 2;* in Gothis OLAVM MAGNVM *L. XIII. histor. septentr. c. 25;* in Boruffis HARTKNOCHIVM *de re oeconomica veterum Prussorum §. 4. p. 267.* PETRVM *de DVSBVKG Chron. Prussiae P. III. c. V. p. 80.* HENNEBERGIYM *ad tabul. Boruff. p. 445;* in Slavis & Lithuanis MICHOVIAM *de Sarmat. Europaea L. II. c. 3.* PRAETORIVM *in Nachricht von der Littauer Natur und Art zu leben p. 141;* in Wallis GVIL. WOTTONIVM *ad LL. Walliae Hoeli Dbona p. 46;* in Silefisi NICOL. HENELIVM *Silefogr. c. VI. §. 40. p. 758;* in Heluetiis DANIEL. HEREMITAM *de Heluetiorum Rhetorum, Sedunensium situ republica, moribus epistola ad M. Gongazam Mantuae ducis fil. p. 517,* adeo quidem vt in nostros vere quadret, quod de vltimis & de Heluetiis AVTOR libelli *Gallici*, cuius index: *Les Erats & Empieres p. 36.* scribit: „ Ils aiment extremement à faire carous & y „ passent les jornees & les nuits entieres, & cette procedure est si avant, „ qu'on ne scauroit faire aucun affaire, ni contracter amitié, qu'en „ beuant à toute reste: Veu que ceux qui boivent davantage, ou qui „ s'enyurent, sont estimés plus francs & plus homes de bien que les au- „ tres, qui refusent de faire ces excès domageables au corps & a l'esprit. Frustrá quoque malè sãha illa nostrorum consuetudo a me patrociniũ expectabit, qua hodieque in procerum conuiuiis in natalitiis & initiatiõnibus liberorum, in nuptiarum solemnitibus, in parentalibus, in aliis denique festis, conuentibus & actionibus, ad noctem concubiam, certare poculis, vasisque vinaris, (quae ad pastum & somnum nata dixit POGGIUS in *Coniuali p. 118.*) magnificum, vincere gloriosum putant, vbi non tantum ad nauisam & ructus, verum etiam ad vomitum, ad stultitiam, ad insaniam, cum detrimento animi, corporis, salutis, fortunae, honoris vinum ingurgitant; vbi iam eo ventum est, vt non tam in virtutis, comitatis & gratiae symbolis reponatur, propinanti ad aequales haustus respondere, quam reculare & excusationem obtinere rusticitatis, morositatis & vituperii, caede, nonnunquam & sanguine expiandi iudi-

indiciū reputetur, adeo quidem, ut Græcorum illa lex: ἢ πιδι, ἢ ἀπιθι, aut bibendum, aut abeundum dotata fere videatur ciuitate Germanica, OBRECHTVS *de necessaria defenſ. c. VI. n. 75.* CAEL. RHODIGINVS *Leit. Antiqu. L. XXVIII. c. VI.* Nec meas facio argutias, quas ad excuſandam bibacitatem ciuium noſtrorum ex rationibus phyſicis apponunt; & ex habitu calidiori, ſiue ex calore ventriculi, qui quo remotius cis Auſtrum homines colunt, eo maior, ad quem reſtingendum crebiori & largiori potu opus ſit. Multo minus & dum multorum error erranti non patrocinetur ſolamenque illud miſerum ſit, ſocios habuiſſe malorum, placet, quæ excuſationis anſam aliis præbuerunt exempla gentium cultiſſimarum, Romanorum puta & Græcorum, quorum heluſationes & ſordidam temulentiam deſcribunt STVCKIUS, CASAUBONVS *ad Athenæum L. XI. c. II. p. 57.* CHRIST. GÖTTL. SCHWARTZIVS *de commeaſationibus veterum ex Græcis Romanisque Antiquitatibus, Altorſi 1745.* Et quis denique crediderit, quin excuſationis quiſquam ex aſſerto BARTHOLINI *Antiquit. Danicar. L. II. p. 550.* in noſtris cum ratione deriuetur, quo quidem calicum curam eo minus in opprobrium Maiorum cedere poſſe autumatur vir celeberrimus, quo magis immoderate potationi præcuerit ipſe Thor Deus, EDDA *mytholog. XLI,* ut adeo ſecuris præcium deaſtrum non potuerit non gratum & acceptum eſſe, quotidianis in Valhalla indulgendi potationibus ſpem habere. Id vero male me habet, quod ſucum corruptelæ huic accedere ducunt, a diaeta veterum Germanorum peſſime compoſita, (*) quam quidem poſteri, moris patrii tenaciſſimi, per generationes ſingulas interrupte imitati, ita in ſe deriuarint traduxerintque, ut iam quaſi innatam illam ſibi habeant & naturalem, quam furca ſi expulſeris, certiffime recurrat. Equidem ad hæc & ad πικρον ψευδος in contumeliam inſignem patrum

ex-

(*) Apud quos ſed diem noctemque continuare potando nulli probrum, TACITVS *de M. G. cap. XXI,* ut & inde & quoniam a meridie ad ſeram noctem litauerint genio, ac ne quid poſt tempora prandii ab ebris minus recte fieret, leges eorum audiant enuntiatæ matutina, *Morgenſprachen* putante IO. PETR. *de LVDEWIG in not. ad Cod. LL. Normann. Tom. VII Reliqu. MSr. p. 297. Diuiner. Hallenſ. Tom. I. n. 133. p. 438.* & GILMANNO *Symphor. cameral. T. I. Sed vide MYLIVM diſſ. de Rugeiudiciis Saxon. c. III. ſ. 13. & BRVM-MERVM de Scabinis c. VIII. ſ. 6. p. 355.*

excogitatum, refellendum pungendumque promte parateque, distinguendo inter perpotationes & ebriositatem, responderunt conuitiandique libidinis reum iam pridem Tacitum peregerunt THOMASIVS *diff. de hominibus propriis* §. 13. in notis ad Monzambanum c. VII. CONRIGIVS de habitu Germanor. p. 46. IO. BABT. PLANTINVS *Heluet. antiq. & noua* c. XIX, p. 160. CLHVERIVS *German. antiq. L. I. c. 19.* DITMARVS in not. ad Tacit. p. 135. IO. IACOB. quoque REINHARDVS *de iure forestali Germanor. Sect. III. §. 9. p. 147*, non percipientes, non apprehendentes, cum sine Cerere & Bacho frigeat Venus, temulentia illa & ebriositas Germanorum quomodo consistere possit cum castitate & temperantia, quam in nostris celebrant ipse TACITVS *d. l. cap. XIX.* QUINTILIANVS *Declam. VI. c. XVI.* SALVIANVS *de gubernat. Dei L. VII. p. 223.* PROCOPIVS *de bello Goth. I. IV*; optime vero de adeo praeclare impactam hanc maculam absterfit vir illustris & Hafnienfis Academiae nunc ornamentum CHRIST. LUDOVICVS SCHEIDIVS *diff. de eo quod iustum est circa vinum adustum* §. 1, dignae vt sint, paratas ab illo vindicias verbis doctissimi autoris vt hoc loco recitemus. "Quicquid autem sit, inquit, cum de iis terris in quibus nunc multa vini prodigalitate turpiter Bacho litatur certe dici queat, aliam eas heluationum & voluptatis materiem incolis suis non subministrasse, quum cereuisiam & forte piracium, multo magis sane de reliqua Germania magna, adeoque praecipue nostra Saxonia (addo & Cimbriam) quae ne hodie quidem vinum fert, verum id erit, imo, si quid recte coniecturamus, hos ipsos veteris Saxoniae ciues, ut pote nulla opum cupidine, nullo luxu agitados, rudibus tellos ferarum pellibus, fibula, aut si deerat spina consutis, simplici cibo, agrestibus pomis, recenti fera, laete concreto aut caseo contentos, discretis ac dispersis aedibus, vt fons aliquis, vt campus, vt nemus cuius patri familias maximo vsui esse poterat, habitantes, summa frugalitatis & temperantiae exempla fuisse existimamus. Quemadmodum enim Tacito allisque vetustis Romanis scriptoribus de Saxoniae populo aut parum, aut nihil cognitum esse poterat, ita ab obiecto omnibus Germanis temulentiae crimine hi eo magis excusandi videntur, quo certius ego persuasum habeo, in terra syluis horrida, aut paludibus foeda & frugiferarum arborum impatienti, praeter aquae irrigidae potum nil ipsis ad explen-

,, dam

„dam restinguendamque sitim obtigisse, ac Zythi usum, ne nomine
 „quidem ante tempora Carolingica in his regionibus notum fuisse.
 Quicquid tamen sit, solus ille IO. SCHILTERVS, o! quam splendescens
 iurisprudentiae lumen, recto tramite in indagandis mercipotus originibus
 incescit *Exercit. ad ff. XXX, §. 32. p. 249.* quem & ego tamdiu sequar,
 quamdiu ex Germanorum & Septentrionalium antiquitatibus illam cum ^{sed ex reli-}
 gente natam teneo consuetudinem, quod inter ipsos vini & liquoris cerealis ^{gione qua-}
 haultus interponere soliti fuerint *obligationes, vora, preces*, execra-
 riones poculi in omne vitae sanitatisque periculum & interneconem
 evacuandi, si non facerent secundum promissa pactaque serio & delibera-
 rato animo inita. Id enim certe innuit elegantissimum illud AVTORIS
Chronici Belliocensis l. 7. p. 19. testimonium, quod, exposita narratione
 de manso quodam ab Hugone comite, Ludouico de Gabaris vendito,
 his verbis prodidit scriptor: *Tum comes pbialam mero onustam leuauit*
propinansque Ludouico, en, inquit in salutem, si emptioni fecerimus,
in pestem, si doto retrabimus pedes. ()* Et quis in rebus patriis, ita
 rude circumfert pectus, vt nesciat, quod in ipsis olim inaugurationis
 sollempnibus & in ferali epulo, reges principesque in imis subfelliis adfiden-
 tes, ante ipsam solii regalis consensionem ingens cornu vino repletum,
 vulgo *Bragebaegere, (**)* *Bragebikare, Bragafuld, Bragofull, Thyrs-*
horn,

(*) Apud rusticam plebem, moris patrii plerumque tenaciorum ru-
 dera religiosi mercipotus ostendit ritus, quo venditor, eodem
 poculo, quo prius emptor bibit, ipse quoque bibere cogitur, em-
 prote aiente: *wenn der Handel richtig is, so gilt dirv darauf;* venditore
 autem respondente: *Es bleibt dabey, gesegne Gott.* Et pertinent huc
 quae p. 51. adduximus verba diplomatis, quo de Hans Albrechten,
 proxeneta & mediatore dicitur: *dat he den Wincoep gesegnet*

(**) Dictum quidem a *Brab*, eximio, virtute praedito, Gallis *bra-*
ve putante SCHEFFERO *Vpsal. antiq. c. X. p. 146.* vel a Scythico
Braga, quo vocabulo hodiernum Scythicam quandam nationem,
 potum e farina auenacea coctum, admixto vino adusto & lacte
 equina vocare obseruat KEYSLERVS *Antiq. Celt. & Sept. p. 354.*
 Mallem tamen appellationem cum WORMIO aliisque repetere
 a *Brago*, Deo barbato, Patrono eloquentiae & poetas iuxta
 EDDAM *mytholog. XXIV.* & SNORRONEM *vita Haconis c. XXXIII.*
 cui quidem hoc poculum sacrum fuisse dicatumque tradunt mo-
 numenta.

horn, *Thiurshorn* exhaurire tenerentur, cum iuramento & voto perpetrandi praeclari cuiusdam facinoris, legum obsequii, regnique propagationis. Audiamus SNORRONEM STYRLAÆSONIVM in *vita Ingialdi Illradæ Sueoniae regis*: "Erat illis temporibus consuetudo, cum parentalia regis vel comitis celebrarentur, ut qui id officium parenti praestabat haereditatem adiutus, in scabello federet ante solum, donec nec poculum illatum esset quod *Brago* consecratum erat. Tunc Bragi poculo adfurgeret & votum strenui alicuius operis edendi faceret, deinde de poculum ebiberet. Illis rite peractis solum patris ascenderet, & in sede collocaretur, quam pater ante occupare assueverat. Tunc plerumque in omnibus a parte relicta ius & dominium habebat. add. JOMVIKINGA *Saga* c. XXVII. TNSINGA *Saga* cap. XXXIX. BANGIVS *histor. eccles. Sueo-Gothor. L. VII. c. XVI.* TORFAEVVS *Histor. Noruag. P. I. L. IX. c. XXV. p. 393.* VERELIVS *not. ad historiam Gaurici c. XVI.* COLBERGIVS *descript. monarchiae Sueo-Gothicae p. 29.* CAROL. LVNDIVS *de obligat. ciuis Sueonici art. IV. p. 79.* IO. MESSENIVS *Scandia illustrata Tom. I. p. 26.* TH. BARTHOLINVS *Antiquit. Danicar. c. VIII. p. 136.* KETSLERVS *Antiquit. Celt. & Septentr. p. 354.* CLEFFELIVS *l. d. c. III. p. 142.* IO. SCHEFFERVVS *Vpsal. Antiqu. c. XVII. p. 333 f.* cuius etiam praeclara est observatio, non nam voluptate potandi, quam religione quadam & in fidem iuratum confirmationemque sponsonis certiore, hoc accessisse poculum, ex quo hodieque apud Boreades obtineat, ut in omni fere contractu tum demum firma cadere credatur obligatio, cum poculum interuenerit, vinum & cereuisia, Diis quippe olim sacrata & in auspiciis diuinationibusque quandoque vsitata. HERRAVDS & BO-SA *Saga c. II. M. BONDE de stemmate Sueonum p. 91.* AVTORES *des Erläuterten Preussen Tom. I. p. 134 f.* Et recte sane & adposite. Ad religionis enim decem pedam quaeuis instituta iudicialia & ciuilia composuerunt Germani veteres, omnibus scilicet ut videretur aliquid inesse sancti & religiosi, a quibus principis nec deflexerunt illi, quando pocula addebant contractibus, cum votis quidem & execrationibus temere resilienti ferendis. Non alia quidem ratione quam aliae gentes inter iurandum Deum orabant, ut si non facerent secundum promissum, Iupiter sic eos eiiceret, ut ipsi lapidem, quem simul eiiciebant, aut ita male feriret, ut ipsi pocum, quem simul feribant. POLTBIVS

L. III. GELLIVS *Noët. Atticar. L. I. c. 21.* Ad Deos, quos in Vallhalla strenuis honoratisque potationibus quotidie litare duxit **EDDA** *myrbolog. XXXV*, conuiuiorum causas retulisse adeoque per *conuiuium* iurasse ex **ATHENAEO** probauit **STVCKIUS** *Antiquit. conuiual. L. I. c. 3. p. 7.* In honorem & memoriam Niordi & Freiae, praecipue Odini, cui quoque sacrificia optima *cereuisia* sunt oblata, bibisse poculaque sollempni signo notasse & consecrassè (dicebant Segna Skaala) tradunt **IANVS DOLMARVS** *ad ius aulic. vetus p. 334.* **BARTHOLINVS** *Antiquit. Danicar. p. 128.* **BARONIVS** *Annal. ad a. 612. Tom. VIII. p. 225.* **IONAS** *vita S. Columbani ap. MABILLONIVM Aëlor. SS. Ordinis Bened. T. II. p. 26.* & **CHESNEVM** *Histor. Franc. Tom. p. 556.* Auspiciis Deorum penarum (*Täme Gubbar*) contractus celebrati, firmatique sacro poculo (*Täme och boo Lyckas Skaäl*), quod negligere inauspicatissimi ominis putabatur. **ERIGVS NOTMANNVS** *de superstitione veterum Gothorum.* Haustu poculorum sacramenta quippe Solduriorum & foedera militaria firmata. **M. ANCHERSEN** *de solduriis & origine militiae apud Celtas P. I. Sect. I. c. 3. art. 4.* Et quid si nemo Germanorum probationes & iuramenta per of-
fam iudicialem, (Anglis *Corfined*) ex voracitate perpetuisque eorum com-
messationibus vnquam deriuauerit, cur & nos ex illo, quod initis con-
tractibus poculum accesserit votiuum, vitii inclusiuam aliquam extru-
mus praesumptionem, quae frugalitatem, temperantiam & continentiam
Maiorum laedit, tantopere praedicatam a **POMPONIO MELA** *L. III. c. 3.*
STRABONE *L. VII. SAXONE L. VI. p. 116 f.* Nequeo tamen diffiteri,
quod genia posterorum, quae a simplicitate & temperantia patrum, mi-
rum quantum discesserunt, & intolerantiam sitis in intolerantiam sobriae
mentis insigniter adeo verterunt, vt etiamnunc ea propter exteris male
audiamus, facile ansam dare poruerint, vt de natalibus mercipotus
quicquam cogitatum fuerit, Germanis non adeo honorificum, praeci-
pue cum in oenopoliis & tabernis cereuisiariis emptionum venditionum
contractus pangere in mores iuerit retro saeculorum. Hoc enim pacto
recte se habet relatio **HIERONTMI MOLLERI**, *D. im Versuch eines Aus-
zuges verschiedener vornembsten Gebräuchen, Umständen, Nachrichten,
von der bey den Römern üblich gewesenem öffentlichen Verkaufung sub
basta §. 26: Unsere Vorfahren haben bei ihren Erben-Verkauff, keine
weitere sollenniteren beobachtet,* als nur gemeinlich die Gebung ei-
nes

nes so genandten Gottes-Pfennings, und ist Kauffen und Verkaufsen der Zeit Weinkauff genandt worden, wozu man also wechselsweise den Raths-Weinkeller, bald das Linbeck'sche Zaus, oder sonstige Trinck-Stube und Weinhaus wird gebraucht haben.

Idem de moribus Kilonienſium capio ex codicillo a. 1371 huius tenoris:

„ Lage Rath und Johann van Trere de worde uppe een, umme enen
 „ Kop, alſe dat Lage Johannes affköffie ein par Steffelen und enen
 „ Watlack, (*) vor 20 Schilling grot up 8 Jahre. Were dat Lage ſtör-
 „ ve edder Johaun binnen der Tyd, ſo ſcholde eren in den andern nicht
 „ mahnen, wäre dat Lage und Johann leveden deſſe vorſchreven Jahre,
 „ ſo ſchal Lage Johann betalen dit verſchreven Geld. Hieran ſo hebben
 „ weſen etliche Lüden, dat dit ſchüte in DEM WYN-KELLER. Io-
 „ hann Wyſch, Curt van der Ceuen, Hinrich Langelon, Peter Huſ-
 „ ſcriver, Marquard Tungendorp. Dit is geſchehen na Gades Bort
 „ MCCCLXXI. (**) Et de moribus Bataurorum haec memoria prodidit

SIMON

obſervatio
 de vocabulo
 Watlack

(*) Vestimenti genus prolixius & fluitans a Saxonico *Wat*, nunc intruso N, *Wand* pannus, docentibus III. VALENT. FERD. de GVDENVS cod. diplomat. p. 962. CASSP. FRID. RENNERO *Glossematibus ad Statuta Verdens.* ap. IO. VOGTIUM *Monument. inedit. rerum German. praecipue Verdens.* T. I. P. III. p. 284. Inde enim *Watman*, qui pannos vendit, *Sadelwat*, tegumentum equi, *Watſpenda* donatio vestium in charta Sangellenſi Abbatſis Nortperri a. 1061. ap. GOLDASTVM *Animadverſ. ad Eginhardum* p. 198. *Schminckii*. Porro *watfall*, *wadmahl*, *gewandfall*, *mortuarium* & ius succedendi in optimis exuviis hominis proprii; quod ius *Phaar* effertur in diplomate Ludouici regis Germ. a. 867. apud HERGOTTIVM *Genealog. diplomat. augustae gentis Habsburg.* Tom. II. p. 41. In *Statutorum Slesuicensium vetustorum* cap. CX. nec non apud PETR. a DVISBURG *Chr. Pruss.* P. III. c. 79. itemque in *Chronico Liouoniae veteri* ab III. GRVBERO edito p. 8. occurrit *watmel*, vestium genus, filii crassioris & villosum, ex cruda lana confectum, albi coloris, Anglo-Saxonibus *Wademole*, vid. charta a. 1425. ap. KENETTVM *Antiquitat. Ambrasodonenſis Parochiae* p. 574. caeterum vocabuli antiqui rudera hodieque superesse videntur in appellatione panni cuiusdam ex canno confecti, candidi coloris, quem vulgus effert scribitque: *Cammefast*, cum tamen *Cammervat* eum rectius audire ipsa, quae orthographiae cynosura esse debebat, doceat etymologia.

(**) Rectius a. 1636 rationes composuisse dixeris incolas *Neomonasterienses*, qui experientia edocti, rescindendorum potius quam con-

SIMON VAN LEUVEN *Rooms Hollands Regt L. IV. P. XX. p. 354.* "Door
 „ geheet Rynland ende op veele andre plaetsen in Hollan ingewert, dat
 „ men wan de *Koopenmanschappen in Herbergen ock Dronckegelagen ge-*
 „ *schied noch altiit binnen 24 wyren mag afsaen*, mit betalende het gee-
 „ re tot WYNCOEP is verteert, opte belouer. Sed ita est, vt quae initio
 ratione introducta & constituta sunt sincera, prouente in vitia saeculo
 adeo deformentur & deturpentur, eorum vt faciem genuinam & natiuam,
 vix ac ne vix quidem agnituri essent, ab inferis reuersuri Teutones. Quis
 enim exempli gratia nescit, quod *Geldoniarum* s. *Gildarum* societatumque
 Kalendariorum honesta & laudabilia in Germania & septentrione instituta,
 ad imitationem religiosarum societatum fratrum & fororum inter pri-
 maeuos Christianos vsitatarum composita, destinata mutuo auxilio ope-
 ribusque pietatis & amoris, *MOERLINVS de agapis veterum Christia-*
norum Lips. 1730 Saeculo praecipue XIV. in debacchationes & intem-
 perantiam degenerauerint, adeo quidem vt suo aeco s. *ANSELMVS epi-*
stol. L. II. c. 9. Gildas confluxum ebriosorum dixerit, Clericisque deco-
 rum & ne in conuiujs Kalendarum ultra tertiam vicem poculum con-
 tingant, iniunxerit *HINC MARVS Remens. in capitulari ad Presbyteros e.*
XV. Tom. I. Opp. p. 714, vel scyphis potantium in Gildonijs clericorum
 clauos aureos & argenteos affigendos praeceperit in statutis Synodalibus
DVNSTANVS Episcopus Angliae Wigorniensis, mox Cantuariensis, GER-
VASIVS Dorobernensis in actis pontificum Cantuariensis ecclesiae ap. SEL-
DENVM Spr. rer. Angl. p. 1647. turpiorque eorum abusus, qui pocula
 hilaritatis vertit in pocula ebrietatis, dominis territorialibus aniam suppe-
 ditauerit commestrationes Geldoniarum & fraternitatum Calendarum
 interdicens reditusque ad vsus magis pios conuertendi. CHR. SCHOTT-

H 3

GE-

tractuum occasiones subministrare pocula & tabernas cereuitiaras,
 lege pactitia inter se ita conuenerunt: Zum sechsten soll auch in unser
 Anwesenheit der eine mit den andern friedlich leben, keine Kauff-Handlung
 beyrn Trancē betrieben, vielweniger alter Haß, Zant und Widersärtigkeit
 gereget werden. Der oder dieselbe, so dies ubertreten würden, sollen in unser
 Gesellschaft eine Tonne Bier geben, und nach Verbrechen ferner von der
 Obrigkeit bestrafet werden. Recitat has tabulas, *Dr. ADAM HENR.*
LACKMANNVS, vir multiingae doctrinae & de Historia patria
optume meritus, Parr. V. introd. ad histor. Slesuico. Holsat. p. XLV.
not. (c) p. 436.

GENIUS in *Alten und Neuen Pommerland P. II. p. 189 f.* TERPAGRIUS *Ripar. Cimbricar. p. 419 f.* BROWERUS *Annal. Treurenf. P. II. L. XV. p. 128.* FELLERUS *orat. de fraternit. Calendariis p. 30 f.* PAULINI *Syntagm. rer. Germ. p. 177.* Quid quod obseruantibus CRAMERO *bist. ecclesiast. Pomeranor. L. II. c. 48.* & *Illustrissimo Dn. de WESTPHALEN praef. Tom. III. Monument. ined. p. 113.* in prouerbum abierit, *calendari*, *calendis indulgere*, die gantze woche durch calendern, ipsaeque postea denominationes *Gildarum*, *Lagbe*, *Gilde*, *lagbe*, *Gelage*, *Herzlagb*, *innunge*, computationes & conuentus innuerint conuiuialium, non tam factorum causa, quam genio indulgendi celebratos. DAVIDSIUS *Dictionario Britannico Latino u. Gildio.* SOMNERUS *Gloss. uoce Congildones*, HEUMANNUS *diss. de sacramento Gildoniae §. 7.* Quae quidem omnia, quam aliena sint ab antiquissimis & purioribus Gildarum legibus & statutis & quam parum his abusibus succinant *canones concilii Nannetensis ap. LABBEUM & COSSARTIUM Tom. IX. Concil. p. 472, leges conuiuii S. Olai, quas Jesse Griis in Hedingmackele conscribi fecit, denique etiam S. Canuti Rincstadiensis leges ap. BARTHOLINIUM Antiqu. Danicar. p. 133, & luscus facile perspiciet.*

abusus bi-
baliuorum
sublatum

(ii) In deterius ut diximus, ruit saeculum, cedunt optime inuenta in perniciem quandoque ciuium, abiitque mercipotus institutum illud sobrium in computationes plerumque & hellautiones, quarum impensis saepenumero non respondet & merx & pretium. Quod ne latius serperet, radicesque ageret altiores, prudentissime cautum, ne pecunia post perfectam emptionem ad combibendum cum amicis, perfectae emptionis testibus, destinata, legalem excederet summam, definitam quippe legibus & ordinationibus Politicis. Inde in *iure prouinciali SOLMENSIS ap. NOAM MEURER in Liber. v. Kayserlicher auch Teutscher Nation Land- und Stadt-Rechte P. II. fol. 37.* dispositum: Wenn auch solcher Verkauf oder Rauff also geschehen und geschlossen ist, so möge Verkäufer und Käufer samt ihren guten Freunden, so bei den Rauff gewesen, darüber den Weinkauff halten, doch nicht übermäßiglich, sondern bescheidenlich, als von 20 bis in 40 Gulden ein Orth eines Gulden, von 40 bis 80 Gulden 2 Orth, von hundert 3 Orth, von zweihundert anderthalben Gulden, und also fortan, doch je höher die Rauff-Summe, desto weniger nach Anzahl auf und nieder

der zu nehmen, und soll hierinnen zumahl kein Gefahr nach Aufschlag
 Dem künftigen Abtreiber damit zu beschweren, und die Rechnung al-
 ter Unkosten über ihn zu machen, gebraucht werden. Da auch hier-
 über der Unkost des Weinkauffß gefärllicher Weise übersezt würde,
 so soll der künftige Abtreiben sich dessen vor Gerichte zu beklagen und
 gebührliche richterliche Ermäßigung zu begehren Macht haben. Et in
 eundem finem in *Ordinatione Politica FRISIAE ORIENTALIS a. 1549.*
ab ANNA comite lata, reuifa a. 1556. ap. ANTON. MATTHAEI Tom.
IV. Analektor. veter. aeni p. 741. & ENNONEM LVDOV. BRENNEL-
SEN Histor. Frif. Orient Tom. II: "Belangende de grote Verspillunge
 „ so dagelicks mit den WINKOPEN geschüt, dar menniger ack byge-
 „ bracht wurt in der Drunckenheit, daerover he um alle sine wolfaert
 „ to tyden kumt mit bedrechlichen Handel; so wil unse Gn. Frouwe,
 „ wannער Kopenschuppen geschen von Land, Hueser, Erwen und
 „ *Warwen*, (*) und alle lebendige Have, Korn, Botter und ander waer,
 „ so een Husmann to verkopen hefft, dat men nicht mehr von hundert
 „ Gulden oder daraver weert is, tho WINKOPE geven schal, dan een
 „ Schaepe oder twee uppert hogeste, und dar half to den rechten Gaedes
 „ Armen schal gewender werden, und under 50 Gl. gekofft, een Schaepe
 „ uppert hogeste, ock half den Armen, de men alle tydt infunderheit
 „ bedencken sal. So overft daerbaven noch we moertwillig befunden,
 „ dee eene Tonne Beers to drincken uplecht, und mehr als een ider
 „ twee Kroes tom hogesten, de schall tein Embder Gulden verbracken
 „ hebben; geschut dat in der Stadt Embden oder Aurich, de helffte to
 „ den Gottes Armen, de ander helfte to der Stadt beste, wat up andern
 „ Plaetsen verbracken wurt, half den Armen, de andere helffte in der
 „ Overigkeite schal verfallen sin. Nec non in *Statutis* ALCMARIAE,
Handveß von Alckmaer fol. 74: "So wat Koopmenschop in de Doelen
 „ ofte

(*) *Warwe*, *VVurth*, *VVorth*, terra arabilis, noualis, recens subacta,
 area eleuatio, a quo *wurtſchat*, *wurtpenning*, *wurtinſe*, *wortius*,
waracherrum, dicuntur genſus arearum, Grundzinſe, vid. chart.
 1248. 1348. 1182. ap. MARTENIVM T. I. anecd p. 1638. GRVPIVM
 Orig. Hamou. p. 125. 131. de LVDEWIG Reliqu. MSc. Tom. V. p. 3.
 LEVCKFELDIVM Antiquit. Blanckenb. p. 97. In natales vocis pro-
 lixe inquiri Illustriff. Academiae noſtrae Ctrator Dn. de WESTPHA-
 LEN praef. Tom. IV. Monument. inedit. p. 87.

„ ofte op't Stadthuys gemacket wordt, he zy wie dat' en zy, Schütte
 „ broder ofte geen, sud een gehelick, s'andern daeghs s'middaegh
 „ vor de kloocke twaelf uren laet, met alsulcke WIINKOOP af mo-
 „ ghen gaen, als de seghs Luyden, dat in't Seggen uytesprocken ende
 „ verclaert hebben, welverstaende dat niet meer op de WIINKOP
 „ verdroncken sal möghen werden, dan vier Gulden. Vor ende al eer
 „ sy s'andern daeghs af ofte aenghegaen sullen hebben, ende in dien sy
 „ beyde r'leggen avoyceeren, so sal de volle WIINKOOP verdroncken
 „ werden. Porro in ENCKHYSANIS *Handvest van Enckhuisen fol. 131:*
 „ Ende sal by dem Koopen ende verkoopen niet meer tot WIINKOOP
 „ betaelt werden, dan elck een penninck van den Gulden. Gemina his
 fere sunt in *Statutis ZVRICHENSIBVS P. VIII. art. 10:* Dasz zu billi-
 ger Abscheidung des vielerlei Verdachts, Betrugens und Gefährlichkei-
 ten, die übermäßige Trinc-Gelder und Discretions-Ändigungen, so
 die Zeithero in Übung gekommen, verboten seyn und selbe nach jedes
 Kauffs Beschaffenheit höchstens auf drey oder vier Ducaten steigen
 mögen. vid. LEU in *Eidgenössischen Stadt- und Landrecht P. III. Tit. 12,*
§. 24. Quid quod Tönningae Cimbrorum bibaliorum vsum vel restri-
 ctum vel exulem prorsus singulari Senatus consulto a. 1604 d. 2. Martii
 facto, & a 10. ADOLPHO gloriosae memoriae a. 1612 d. 2. Sept. con-
 firmato voluerit Senatus ciuicus, testibus Annalibus: A. 1609 d. 2. Martii
 ist von Bürgermeister und Rath und den 4. Deputirten und vornemb-
 sten Bürgerchaft einhellig beliebet worden, daß alle die binnen Tön-
 ningens Häuser kauffen und beysprechen, an stat des übermäßigen
 Weinkauffs von ieder 100 Marck Kauff-Summe zu den gemeinen
 Nutzen 8 fl. entrichten und bezahlen sollen, welche Gelder jährlich von
 den verordneten Einnehmern sollen berechnet werden. Debeo hanc
 schedulam REINH. SEBAST. WIEDERHOLTIO, viro docto & iuris
 practico in patria consultissimo, cuius quidem doctrina culta, patrii iu-
 ris peritia, antiquitatum scientia insignis, peregrina quaeuis & prae-
 clara spondet, domesticae Thēmidi ad inuidiam vsque profutura.

(kk) In quo quidem iuto haerent CASPAR. SCHIFFORDEGERVS *disst.*
mercipotus an ex l. R. ? forensib. ad Anton. Fabrum L. III. Tr. XXVIII. qu. 13 in f. IACOB. GV-
 THERVS *de officiis domus August. L. I. c. 13.* MEVRSIVS *Creta L. III.*
6. 10. IAC. GODOFREDVS *ad l. 17. §. 20. C. Theodos. de paganis 16. 10.*

STV-

STVCKIVS *Antiquit. conuual. L. I. c. XXXIII. p. 186*, vbi vestigia bibaliorum & mercipotus deprehendisse sibi videntur in decantata lege & cruce ICtorum, *l. 69. ff. de sociis* memoratisque in illa *epulis nundinalibus*. Sed salua res est, & cum DESIDERIVS HARALDVVS *Emendat & obseruat. cap. III.* verba illa: *id est epulas*, vt inepti hominis glossëma merito exploferit, eoque exturbato optimum esse legis sensum erudite docuerit, neque oleo & opera in confutando hoc errore, neque cultro critico RADVLPHI FÖRNERII *Rev. quotid. L. III. c. XXVIII.* & CLAVDII SALMASII *Obseruat. ad ius Atticum & Romanum c. V. p. 158 f.* hic opus est, quorum vterque *epulis* substituit *empolas*, hoc est, lucrum negotiationis vel collectionem istius lucri, τὸ τῆς πραγματείας κέρδος, ἢ συναγορὴν τῶν κέρδων. Quid vero immaturae huic correctioni acque ac argutiis IAC. CONSTANTINI *L. II. Subtilit. enodat. c. XVI.* opposuerit magnus ille HEINECCIUS & inestimabilis heros, legitur in *Opere BRISSONIANO de verborum significatibus L. V. p. 391.* quod egregiis accessionibus auctum post fata viri illustris prodiit Halac Magdeburgicae 1743. fol.

DIFFERENTIA II.

IVRE ROMANO, arrha, adimpleto emptio-
nis contractu, vel cedit in defalcationem pretii (a) vel ab accipiente restituenda (b). Priori quidem casu, si in pecunia data, posteriori vero, si in specie exhibita. Contra **IVRE GERMANICO** id verum est, eam in partem pretii non venire, sed lucrari accipientem (c).

De arrhae restitutione & imputatione in pretium.

(a) *Quam* arrhae in pretium imputationem tunc quidem obtinere quando arrhae loco nummi ab emptore dati, vel certa pecunia exhibita statuant BESOLDVS *delibat iuris L. XVIII. qu. 6.* SCHNEIDEWINVS *ad pr. Instit. de empt. vendit. n. 13.* MVDAEVS *ad l. 35 p. ff. de contrab. empt. n. 1.* CVIACIVS *L. XI. Obseru. 17.* GOMESIVS *ad Leges Tauri lege L. n. 2.* SCIPIO GENTILIS *de donat. inter virum & vxor. c. XII. SAN-*

DIVS *decif. Frisc. L. II. Tit. 2. def. 8.* **STRUVIUS** *Syntagm. iur. ciuil. Ex. XXIII. L. 18. Tit. 1. thef. 22.* **ZASIVS** *L. II. Resp. c. 24. n. 5.* **SCHVRFIVS** *Cent. 3. 97.* **BRONCHORSTIVS** *cent. 2. assert. 54.* **de WERNHER** *P. I. Obs. 54. p. 58.* **SCHILTERVS** *Exercit. ad D. XXX. §. 33.* **PESTELIVS** *disp. de arha contract. adiecta §. 20.* **LEU** *Comment. ad ius Heluet. P. III. Tit. XII. p. 383.* probe siquidem animaduertentes, quod non solum secundum *l. ult. D. de lege commissoria* acceptae ab emptore arhae nomine certae pecuniae, in partem pretii cedant; *reliqua pecunia* inde vocata in aditato **SCAEVOLAE** responso; verum etiam quod iuxta eiusdem **ICTI** effectum *l. 6. pr. ff. cod. contractu* ex lege commissoria resolutio arhae in partem pretii solutae apud venditorem dicantur remanere. conf. **PV-FENDORFFIVS** *obseru. iur. vniuers. obs. LIX. p. 161.* & **BRUNNEMANNVS** *ad l. 6. ff. de lege commiss.* Idem euincit *l. 11. §. 6. ff. de action. empt. vendit.*, evincunt & alia legum & **ICTORUM** argumenta, quorum cumulum adeo adduxit **HARTWICVS a DASSEL** *L. I. Cons. XXVIII.*, ut in re expedita operae facile parcere possim & chartae. Solus ille quem saepius nominari, Tubingenensis olim Antecessor **WOLFFG. ADAM. LAVTERBACHIVS** *l. c. c. III. §. 31. p. 17 f.* in caltris dissentientium pugnat, & motus verbis *l. 2. C. quando liceat ab empt. recedere: Ergo siquidem arhae nomine aurum datum sit, potes hoc solum secundum fidem passii recuperare. Sin vero partem pretii persoluisi ad ea, quae venditorem ex venditione oportet praestare, magis actionem, quam ad pretii quantitatem, quam te dedisse significas, habes*, cu, inquit, arham datam & partem pretii solutam, tanquam diuersa per particulam aduersatiuam habes sibi opposita, habes diuersos vtriusque effectus, & quamuis interdum pecunia arhae nomine data, postea in pretium computetur, hoc tamen per accidens fieri puta & ex post facto, quod in discernendis negotiis non consideratur. Sed non est ad **DIOCLETIANI** & **MAXIMIANI** illud rescriptum ut vox faucibus haereat, & nil proficit **LAVTERBACHIVS** noster, cuius alioquin inconstantia & animi variatio, si locum memoratum contuleris cum *§. CXXXVIII. Sect. IV.* deprehenditur manifesta. Distinguere enim eum oportebat arham, quae in pecunia numerata soluitur, ab arha quae in aliis rebus consistit, siue quando species, e. g. annulus, arhae loco data est & nulla pecunia debeatur. Illa enim ut pars pretii dati intelligitur, haec vero adimpleto contractu ab

acci-

accipiente restituenda. Et de hac ultima specie legem loqui perspicuum est & ex eo clarum, quoniam aurum hic non est pecunia in auro consistens, sed species, aurum siue factum, siue infectum, auri massa, certum auri pondus, quo quidem significato aurum in legibus nostris passim accipi constat ex *l. 19. l. 27. §. 4. l. 32. §. 1. l. 34. ff. de auro & argem. legat. l. 5. C. de suscept. praepos. l. 2. de Praetor. & honoribus praedor.*

(b) *Per l. 11. §. 6. ff. de act. empt. & l. 5. §. 15. ff. de act. institut.* quarum verba iam recitauimus ad differentiam *I. not. c.* add. DONELLVM ad *l. 3. n. 1. C. de act. empt.* Siquidem cum arha datur certam ob causam, vt argumentum sit consensus mutui, confirmationis, assecurationis & probationis emptionis contractae vel contrahendae *l. 17. §. 1. C. de fide instrument. l. 35. ff. de contrab. empt. pr. Inst. de em. vend.* quid quaesit hoc argumento egeamus amplius, quando vtraque pars adimpleuerit contractum, adeoque causa finita sit, propter quam data est arha. Quare etiam arhae in specie datae restitutio, adeo probata est legibus, vt non solum ipsa arha, *pignus*, quod soluto debito debitor a creditore repetit, abusus dicatur (*) *l. ult. C. de ingen. manumiss. l. ult. C. si rector prou. l. 6. C. Th. de sponsal. C. VIACIUS L. XI. Obs. 17,* verum etiam si arham restituere recuset venditor, ad eam repetendam emptori scripta sit siue actio ex empto, *l. 11. §. 6. ff. de act. empt.*, siue condictio sine causa, *d. l. 11. §. 6. in fin. l. 2. C. quando ab empt. disced. non licet,* quoniam arha impleto contractu sine causa apud accipientem esse coepit.

(c) Manifeste siquidem *Gersumam & Biber agium* ab emptionis pretio in chartis distingui supra vidimus *p. 12. 25.* Quemadmodum enim nec arhae & nummularum illorum, quos in locatione & relocatione operarum

I 2

(*) Dico abusus, nam alioquin differentias inter pignus & arham notauit LAVTERBACHIUS *d. l. §. LXXVI.* quarum praecipuae huc redeunt, quod pignus non probationis gratia, sed in debiti securitatem constituatur, ut nimirum creditor, debitore non solente, illud distrahere & ex eius pretio debitum consequi possit *§. f. I. quibus mod. re contr.*; tum quod, qui arham accepit, si, qui dedit, promissa non praestet, illam statim lucretur; creditor vero pignus, quod accepit, nunquam lucretur, sed illo distracto, debitum e pretio consequatur, residuum vero debitori restituere teneatur, *l. 24. §. 2. ff. de pign. l. f. C. de pact. pignor. et de lege commiss.*

rum hodie accipiunt serui & ancillae (vulgo des Gottesgeldes) vlls in pacto locationis mercede computus; quemadmodum etiam iure Germanico, instituto legibus Latii aduerso, sponsus sponſaque, quod arhae nuptialis nomine (*Mahlſchatz*, Frifius *Trouppenninck*, Succis *Fäſtningſgaſtwa*) acceptum ſecutis nuptiis retinent, illudque plane lucrantur, SANDIVS *decif. Friſſe. L. II. Tit. 2. def. 8. p. 82.* CHRISTINAEVS *Vol. III. dec. 127. n. 12.* PETR. GREGOR. THOLOSANVS *ſyntag. iuris vniuerſ. L. VIII. c. VII. n. 13 f.* STRTCKIUS *in additament. ad Brunnemanni ius eccleſ. L. II. c. XVI. §. 4.* BERGERVS *oeconom. iur. L. I. Tit. 3. rbeſ. 6.*; ita etiam hodiernis, quos ſequimur, Germanorum moribus arham adimpleto contractu neque reſtitui, neque in pretium rei venditae imputari, ſed lucro cedere accipientis, vel eius vxoris aut liberorum, tam notum eſt quam quod noſſimum. GILCKEN *ad l. contractus C. de ſide inſtrument. n. 15.* OLDENDORPIVS *de actionib. claſſ. IV. ad l. 1. n. 10.* RICHTER *decif. 76. n. 140.* LAVTERBACHIVS *de arrha Sect. IV. § CXXXI.* In tranſuerſum abeunt iura HILDESIENSIA *p. 234.* WVRTENBERGICA *P. II. Tit. IX.* WORMATIENTIA *L. V. Tit. I.* FREIBVRGENSIA *fol. XVII.* BORVSSICA *art. 7. §. 1.* & cum in eis diſpoſitum legatur, vt emptor qui arham dedit, illa priuetur, ſi a contractu reſilire velit; filius itaque conſecutionis per regulam iuris, *quodcunq; ſub conditione adimitur, illud ſub contraria datum cenſetur*, facile ducendus, emptor n, ſi non reſilierit, ſed adimpleuerit contractum, eam non amittere, reſtituendam ei tunc a venditore & accipiente. Sed olet hoc laciniis iuris Romani, & inſtituta non domi nata, ſed ſub alieno ſole eduſta, quibus vt in aliis multis, praecipue vero in hoc argumento arrhali egregie litant legalium horum codicum compilatores. (*) *De bibalibus vero,*
ſiue

(*) Quas ipſas in hoc argumento aberrationes iuris Boruſſici, Wurttembergici & ſtatutarii Wormatiensis & Freiburgenſis, & quam inficete patria arua vitulis Latii ſubegerint, quam egregie, Plauti coquorum inſtar betam & olenta in vnam coniecerint ollam, quae inſipida appoſuerint ſercula & quam peruerſo ſtudio iuris romani & canonici loculos excuſſerint eorum compilatores, fuſius perorabimus, cum ad differentiam IV. deuenerit diſſertatio. Neque tamen, vt hoc antecedenter moneam, haec mirabitur quiſquam, quem docuerit CHRISTOPH. FRIED. HARPRECHTIUS *de fontibus iuris ciuilibus Wurtemb. art. IV. p. 25 f. codicem*

siue de illa pecunie summa post emptionem perfectam ad combibendum cum amicis in testes emptionis perfectae adhibitis, data, quaerunt, cedatne & illa ab emptore erogata postea in defalcationem pretii? Adfirmant GABRIELIS *Conf. 22. n. 77.* POSSIVS *resolut. caus. civil. p. 320.* Negant FRID. MARTINI *de iure censuum c. VI. n. 331.* RVDINGERVS *Singul. Obseru. cent. II. Obs. 55. p. 389,* quibus & nos adslipulamur,

*iuris Wurtenbergici, cuius stammina a 1555. duxerat CHRISTOPHORVS dux, & qui a repetita IO. FRIDERICI ducis praelectione audit Ioan. Fridericianus, opera Ictorum Tubingenium, BOCERI praecipue, o! quam strenui decretorum Italiae amasii, reuisum & compilatum a. 1609; quem sapieret IOH. REINOLD. GRVBIVS de varia fortuna & utilitate iur. R. in foro regni Pruten. §. 37 p. 41. iuris prouincialis Borussiae conscribendi curam a IOAN. SIGISMUNDO datam esse LEVINO BVCHIO, I. V. D. cuius interuius tantum non singulos paragraphos ex I. R. compilationi suae inferere; Wormatiensium & Freiburgenium statuta, administris & obstetricibus I. Romani viris consultissimis (mit guten Vorrat, und mit woleroogenen erfarnen rate etlicher hochverständigen und gelehrten des geschriebenen rechts) exclusa, cui persuadebunt praefixi his codicibus codicilli promulgationis. Nam ita quidem retro seculis res fuit comparata, & iuris vtriusque DD, ciues in Latio, hospites in Germania, rebus maximi momenti in aula, in curiis forisque agendis admoti, autoritatem sibi conciliauerant incredibilem, vt ex eorum ore tanquam ex Apollinis antro nescio quem sacrosanctae Themidis afflatum expectandum e longinquo augurarentur. Eos tum crederes Astreae Teutonicae a secretis esse & ab epistolis. Nam praeter iura Wurtenbergica, Borussia, Wormatiantia, Freiburgentia, Reformatio Colonienfis a. 1571 conscripta est a CONRADO BEZDORPIO, I. V. D. & Francofurtensis a. 1571 & Saluenfis eodem anno autorem adgnoscit virum, cui I. R. idem fuit quod Diana Ephesis, IO. FICHARDVM, I. V. D. scilicet, testibus HVLD. EYBENIO *Obs. pract. ad Inst. L. I. Tit. XV. obs. 7.* PLACCIO *Theatr. Anonymor. & Pseudonymor. c. III p. 276 n. 993.* Perill. de SENCKENBERG *hiflor. statuti Francof. §. 1. p. 509 T. 1. Select. iur. & hiflor.; Merseburgensē statutum ex pannis peregrini & patrii iuris confutum ab ERNESTO BROTVFFIO, I. V. D., Chron. Episcop. Merseb. ap. IO. PETR. de LVDEWIG Reliqu. MSt. Tom. IV. p. 478; Lüneburgenses id negotii a. 1562 dederunt D. HENR. HVSANO, post Cancellario Mecklenb. CHR. GOTTL. RICCIVS, vir doctissimus hiflor. statutor. L. I. c. IX. p. 156. Ordinatio iudicii aulici Guelpherbi-**

mur, si quidem alteruter proprio motu in meliorem gesti probationem, quoque magis sibi cauerit, testes adhibuerit, illisque vinum propinauerit: quum eodem adhibere non erat de necessitate, neque contrahentium alter ex eo factus fuit locupletior. Noli hic cum LAVTERBACHIO *d. l. §. 87. ZASIO L. II. Resp. 24. n. 5. GROSSIO ad Instit. decad. VIII. qu. 1.* crepare, distincta ab arhis esse bibalia & expensas in vino & cerevisia cro-

tani composita studio MYNSINGERI, vid. GEBHARD. THEOD. MEYERVM in *monumentis Iulii* p. 78. RITTERSHVSIUM ad *Novell. p. 484. MASCOVIUM notit. iuris Brunsv. Luncb. p. 59; Juris Cuhnensis correctionem & reuisionem nec non ordinationis iudicii Borussici aulici confectionem in humeros I. V. D. reposuerunt, ALBERTVS & GEORGIVS FRIDERICVS, Marchiones Brandenburgici, HARTKNÖCHIVS Alt und neu Preuss. P. II. c. VII. p. 17. §.* Quos duces a. 1503 in corrigendo legum ciuitatensium codice sibi degerint *Norimbergenses*, indicat, quae ad forulos meos delata est, *Reformatio Norica a. d. typis Hieronymi Hölzel excusa praef: Denselben nach hat ein Erber Rat aus furgesalher Bewegniß gemainer Nutz zu staten in etlichen Titeln und Gesetzen gemeldter reformation abermah mit Rat etlicher hochgelehrten Doktor. und, wie oblawt gemainer gesebrieten Rechten gemess gur euderng und pesserung furgenommen und gemacht.* Nec in *Hollatia & Cimbria* nostra a simili instituto manus abstinuisse I. V. DD., loquuntur clamantque deturpata & mirum in modum opera eorum deformata statuta & iura provincialia. Nam ius *Lubecense* reuisione illa D. CALIXTI SCHEINII & GODESCHALCI von STITEN a genuina indole egregie destexisse omnes norunt, ius *Eiderstedtense* a. 1503 confectionem vngulas redolet HOIERI, I. V. D.; ius *Husumense* *Weichbildicum*, quin ordinationem *Hollatiae* provincialem stolculis exornauit ADAMVS TRACIGERVS, I. V. D. natis eduertisque in fundo transalpino. Er quid quaeso magnifici, & praeclari, quid patriae honorificum spondere sibi licuit ab his qui I. R. a capite ad talum immerfi, spissisque glossatorum, decisionum, consultationum, Brocardicorum voluminibus innutriti multumque in Latio intelligendo fecerunt, vt in Germania nil intelligerent. Aliqui etiam horum fuerunt exteri, qui formulam reipublicae in qua nati fuerunt diutiusque commorati, accommodare saegerunt provinciae, in quam vel forte erat delapsi, vel codicillis angustalibus euocati. Horum vero studia reipublicae damnosa plerumque & portenta parere carminaque stolidissimi iecinoris testatur experientia.

erogatas, quippe quae vim arharum non habeant, Imo vero distincta sunt bibalia ab arhis I. R. Cum arhis autem I. Germanici (*Handgeld, Topgeld, Gotszgeld* &c.) eundem fortiuntur finem, probationem scilicet perfectae emtionis & confirmationem contractus. Hunc enim finem illis adsignari in legibus Germaniae quem sinunt dubitare *Ius LVBECENSE* a. 1240. p. 648: *So we den andern gift des billigen Geistes penning, up enen Kop oder up en gelovede, dat is also stede also hebbe den LITKOP gegeven; Iura vetusta SLESVICENSIA c. LXVII: Drincken se ock yn en Tecken der Kopensthop enen WYNKOP, nicht gegeben in de hende, da yde brickt, de gelde den WYNKOP.* Porro NEAMONASTERIENSIA art. XXXIV: *Were jemand der einen ein Pferd oder Ochse oder jenige Haabe, oder was es für Güther weren verkaufft, und sothanen Kauff nicht beweisen kan mit den Weinkauffs-Leuten, oder Wirthe, das zu kein Weinkauff gedruncken, so mag er den Kauff beweisen, mit guten sichern Leuten.* Nec non *Ius HAFNIENSE art. XXVII: Wer etwas kauffet, welches er zuvor besehen hat, und trincket Weinkauff dabey, der muß den Kauff halten und bezahlen was er gekaufft hat.* Hinc BRVNSVICENSE art. XLI. ap. LEIBNIT. S. R. Brunsv. Tom. III. p. 442: *Svvas Lude kopen redelicke mit Goddespenningen und WYNKOP, erer neyn mach des wederkomen, of de Winkopes-Lude des bekennen.* Itemque PARCVMENSE p. 2052: *Wenn auch der Kauff vollzogen ist, so wird derselbe mit Gottes-Pfenning bestätigt, und mit Weinkauff beschloffen.* HILDESIENSE p. 234. l. 6: *Si quis aliquid emit & dat MERCIPOTVM, nec emptor nec venditor potest renocare.* Denique & SVEVICVM provinciale cap. CCXLVII. § 2. in Meichsneriana fol. 53: *Und gib ich einen ein Mann ein Gut zu kauff, und gibt er mir sein LEIHKAUFF (codex membranaceus Vindobonensis legit, sin arrhe, alter vero characteraceus sin bestunge, SCHILTER Ex. XXX, §. 107. p. 207.) daran, und das Gut bleibt in meiner Gewalt, und es wird mir gestohlen, der Schad ist sein und mein nicht, hab ich sein gebüet, als ich von recht thun solt.* Parco commemorationi aliarum legum, Lunenburgensium, Silesiae, Bavariae, Palatinatus, quarum quidem effata in hoc conspiciant BIBALIORVM vim eandem esse ac arbarum. conf. HAMBERGER de non vsu stipulationum & vsu pactorum in foris Germ. c. 3.

S. 5. p. 78.

EMEN-

EMENDANDA & ADDENDA:

P. 1. l. 6. post verb. Gortespenning adde *Gozheller*; l. 14. post *Handgeld*, add. *Handgiffz*; p. 11. l. 2. firmavit l. *firmar*; p. 12. l. 31. datur, *datus*; p. 13. l. 5. minum, *minus*; p. 15. l. 20. iudicis l. *iudiciis*; l. 7. datur l. *datus*; p. 20. l. 23. post *Saxon.* add. *Tom. III*; p. 24. l. 12. *litarum* l. *licerarium*; p. 29. l. 20. *Altoffino*, *Altorffino*; p. 39. not. (**). l. pen. *oppellam*, *opellam*; ib. l. 3. *Rurbekius* l. *Rudbeckius*; p. 32. qua de multis in vino praestitis differuimus adde locum *iuris Scottici*, REGIAM MAIESTATEM *in scripti cap. XXII. §. 4: Si quis emerit haleces vel alia mercimonia & dederit denarium Dei vel aliquod argentum in arbris, pacabit mercatori, a quo praedicta mercimonia emit, secundum forum prius statutum. Et si non fecerit & in hoc convictus fuerit dabit DO-* LIVM VINI ad FORIS-FACTVM, sine misericordia GILDAE applicandum, aus de illaper annum eicitur. P. 34. l. 3. not. (*) *renoris*, *tenoris*; p. 37. l. 29. *his*, *hic*; p. 47. illustrat sententia Senatus Slesu. a. 1560 lata, quam plagulis typis iam exscriptis nobiscum communicavit Dn. NODTIVS Vir reuerendus Musulisque nostris amicissimus. Est vero huius tenoris: *Mester Hieronimus Kopperfnyth klaget also eyn Vorstender der Armen, dat Heyneke Beckers, Hans Putter ehr Husz, Hoffte und Erue gnyedt und fryg vorköfft, unangeseen dath de Armen vor undencklichen Iaren dar XV. Marek Lubesck inne gehart und noch hebben, begerett derbalhen Ordell und Sententz, wor he de Armen-Gelt schal waernehmen, dewile ith dath oldeste Geld in deue Huse und Erue is. Hans Pütter antwordett, dat Heyneke Beckers Hus embe quieth und fryg vorköfft vor eynen genannten Summa Geldes, in syner Trarten und Koepbreve vorfattet und werden darinne gerörten XV. Marek nicht gedacht, wo he bemisde. Und leblich hefft de achtbaer Radt anno Christi 55. Fridages nba Quasimodogeniti sententiert, dat de Vorstendere der Armen de vöffrein marek Höverstohls, vor de jürlicher Rente, also dath erste und oldeste Geldt beholden scholen in Hans Pütters Huse und Erue, und so lange verrenten, also he den Armen dat Geldt und Höverstobl myt den Renten betallet, und Hans Pütter schall synen Schaden by syner Verköperschen Heinecken Beckers söken. Dewile denne folgendes Hans Putter antögede, dath nicht Heyneke Beckers, sunder Michel Grote, in erene Nbanen embe ehr Husz, Hoffte und Erue verköfft, achtede he, dat Michell Grot embe de wöffteyn Marek scholde frien. Also awer Michell Grote upp Hans Putters Korbress sick beropen, worth dar klärblich inne befinden, dath Michell nicht also eyn Verkoper, sundern also TUCHLICHER WYNKOPESMANN darinne vorfattet unde mede in ernbeldet was. Dat desfalles de Raedt ehre vorige Sententz anno 56. Fridages nba Exaudi confirmirth, bestediget, und assgefacht, wo vorben, dat de Putter de XV. marek in synene Huse beholde und vorrente, so lange he se utblösetz, und mane synen Schaden by syner Verköperschen Heynecke Beckers, darauer will de Raedt embe, so vele mogelich und recht is, gebörliches Recht vorhelfen &c. p. 48. l. antepen. est, esto; p. 55. l. 15. quisquam, quidquam; p. 58. l. 20. nam, iam.*

COROLLARIA.

I.

Iuris Lubecensis in ciuitatibus Holfaticis alia in-
doles non est, quam receptitia & subsidiaria.

II.

Connubialem bonorum societatem qui ex
iuribus societatis vniuersalis iuris Romani expli-
cant, egrege errant.

III.

An vxor superstes in locis vbi obtinet bo-
norum communio successioni statutariae possit
renunciare, hoc effectu, vt ita possit dotem
& illata sua salua habere, neque teneatur cre-
ditoribus mariti disputant? Negabimus quae-
stionem.

IV.

Coniuges an iure Lubecensi ad soluendum
aes alienum ante nuptias contractum concur-
rant, quaeritur? Affirmatiuam propugnabimus
in conflictu.

V.

Portio coniugum statutaria Iuris Lubecensis

K

non

non est portio hereditaria, nec dici potest, coniuges Germanico iure sibi succedere.

VI.

Prouocationem ex lege diffamari itemque ex l. si contendat non probari ex iure Romano, quin contra eius analogiam esse statuimus.

VII.

Homo propius ad obstagium valide se non obligat in Holsatia.

VIII.

Praxin, quae maritum nomine vxoris in iudicio acturum, non aliter admittit, nisi vel producto curatorio, vel praestita cautione de rato, merito damnus.

IX.

Iure Germanico vt in instrumento guarentigionato specialis exprimatur causa debendi, non requiritur.

X.

Restrieta & consensu propinquorum alligata facultas alienandi bona hereditaria non sapit iniquitatem, sed nititur optima & consultissima ratione.

NOBILISSIMO ET CVLTISSIMO
DNO. RESPONDENTI

S. & F.

PRAESES.

TE ergo, ornatissime RICHARDI, quem publicis olim
moxque tacitis votis in cathedram profecutus sum, nunc
& me duce in disputantium subsellia contendentem publica
quadam mei in TE amoris significatione iterum comitor,
eoque sincerius & lubentius hoc TIBI praesto officii genus,
quo maiori voluptate preces vicisse, votorumque me iam
conuictum damnatumue sentio illorum, quae de TE iam
conceperam ante annos. Perrexisti feliciter regia illa via,
laudum illo tramite, in illa animi robore & industria, ea
ingenii commendatione, ea virtutis indole, continentia
& vitae probitate, vt constans & perpetuus cultor, quem
TIBI bonorum omnium comparaueras applausum, adau-
xeris egregie nouisque in dies elogiorum ditaueris acces-
sionibus. Haec ipsa commoda, quae praeclara sunt & in-
signia, cum pepererit TIBI animus bene firmatus, DEO &
virtuti fidus, ita impense gaudeo, in itinere legitimae scien-
tiae in oculis & pectore TE circumtulisse inque vsum in-
signe illud vertisse SENECAE effatum: *quod angusta inno-
sentia sit ad legem bonum esse, quod latius officiorum pateat,
quam iuris regula, quod multa pietas, humanitas, liberalitas,
iustitia, fides exigant, quae omnia extra tabulas publicas sint.*

K 2

Et

Et ita decet iustitiae cultores, omnia ad conscientiam vt referant, rebus vltra vota fluentibus continentiae fructum & moderatam ac durabilem sortem vt anteponant, a dogmate denique, quod iustitiam internam ab externo actionum habitu seiungit, vt sedulo sibi caueant, a capitali inquam & plus quam dici potest societati civili noxio errore, qui pro iustitiae sacerdotibus Pluti & Lauernae cultores, & ingentia rabularum agmina in pestem & perniciem patriae protrudit, lacrymasque oppressorum parit, vtinam haud in ipsam artem aequi bonique & innocentes eius cultores, vt fieri solet, conuersas, quae iam olim ipsos lapides fecere loquentes, vt in famoso illo L. Apisii momento apud GRUTERVM P. DCLXII. N. 5: ABSIT DOLVS MALVS ET IVRISCONSVLTVS. Hunc TV, Cultissime RICHARDI vitae modum & quam hausisti iuris doctrinam in vsum proferendi rationem tene, & propria virtute comite in tantae spei maturitatem enixurus, certo TIBI persuadeas velim, quaecunq; TIBI aliquando virtutis & recte factorum obuentura sut praemia, ea me cuncta opinatione iam augurari. Dab. e Musaeo d. XX. Octobr. a
R. S. MDCC XLVII.

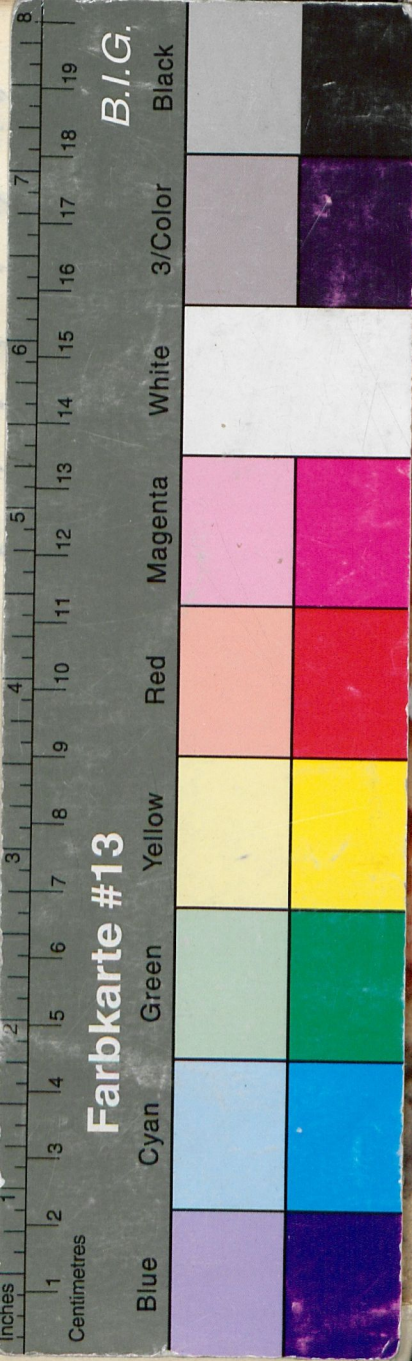

ULB Halle 3
004 094 174

f.
sb.

Pri. 17. num. 37. ~~214~~

1742

DE
DIFFERENTIIS IVRIS ROMANI
ET GERMANICI
IN
ARRHIS EMPTIONVM.

DISPVATIO
PRIOR FRIDERICIANA
D. IO. CAROL. HENR. DREYER,
CONSILIARII CANCELL. IVR. GERM. ET PRAX. PROF.
COLLEGII ICTOR. H. T. DECANI
ET
RESPONSVRI
CAROL. FRIDER. RICHARDI.
L. L. CVLT. PETROPOLIT.

P. 214.

D. OCTOBR. H. L. Q. C.

KILIAE,
LITTERIS GOTTFR. BARTSCHII, ACAD. TYPOGR.
CIC MDCC XLVII.

